

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské výchovy

**VÝTVARNÁ DÍLNA PRO ŽÁKY 8. – 9. TŘÍD
ZŠ NEDAŠOV, INSPIROVANÁ MÍSTEM,
TRADICEMI A PŘÍRODOU**

Bakalářský projekt

Autor: Veronika Šánková
Vedoucí práce: Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, PhD.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářský projekt vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci, 13. 4. 2016

Veronika Šánková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Marcele Fojtíkové Roubalové PhD. za vedení při tvorbě mého bakalářského projektu, za její rady, pomoc a věnovaný čas. Zároveň velké díky patří také mé rodině a všem blízkým přátelům za podporu během mého studia.

Obsah

1	Oblast Závřší	9
1.1	Vesnice Závřší.....	9
1.2	Život původního Závřší.....	11
1.3	Výroční obyčeje, zvyky a obřady.....	11
1.4	Závřšský kroj.....	13
1.4.1	Mužský kroj ze Závřší.....	14
1.4.2	Ženský kroj ze Závřší.....	15
1.5	Tanec na Závřší	15
1.6	Hudba na Závřší	16
1.7	Národopisný soubor Závřšan	16
1.7.1	Závřšan v současnosti.....	17
1.8	Lidová architektura	17
1.9	CHKO Bílé Karpaty.....	18
1.9.1	Jalovcová stráň	18
1.10	Křesťanská tradice Závřší	19
1.11	Osobnosti závřší.....	19
1.11.1	P. František Půček	19
1.11.2	Vincenc Nesázal.....	20
2	Základní škola a Mateřská škola Nedašov, příspěvková organizace	22
2.1	Základní informace	22
2.1.1	Kontaktní informace.....	22
2.2	Historie školy a školství na Závřší.....	23
2.3	Školní vzdělávací program.....	23
2.4	Školní družina	24
2.5	Zájmové útvary	25

2.6	Mateřská škola	26
2.7	Školní Projekty	27
2.8	Inovační potenciál projektu: Výtvarná dílna.....	27
2.8.1	SWOT analýza	29
2.8.2	Komentáře ke SWOT analýze.....	30
3	Zájmové činnosti jako součást výchovy mimo vyučování	34
3.1	Funkce zájmových činností v životě dítěte	34
3.2	Dělení zájmových činností.....	35
3.3	Organizační formy zájmových činností	35
3.4	Struktura zájmového útvaru	36
3.5	Výtvarná dílna jako součást výchovy mimo vyučování	37
4	Projekt: Výtvarná dílna pro žáky 8. – 9. tříd ZŠ Nedašov, inspirovaná místem, tradicemi a přírodou	38
4.1	Cíl projektu	38
4.2	Cílová skupina.....	39
4.2.1	Stádium identity podle Erika Eriksona.....	41
4.2.2	Vývoj výtvarného projevu v období dospívání	41
4.3	Metody práce.....	42
4.4	Klíčové kompetence.....	42
4.5	Prostory a vybavení.....	43
4.6	Pomůcky a potřebné materiály	43
4.7	Finanční zajištění	44
4.8	Model lekce výtvarné dílny.....	44
4.9	Techniky.....	45
4.10	Hodnocení	46
4.11	Tematické okruhy	47
4.12	Domácí práce žáků	49

4.13	Závěrečný výstup a hodnocení.....	49
5	Modely lekcí výtvarné dílny	51
5.1	Náměty pro domácí práci.....	51
5.1.1	Aktivita č. 1	51
5.1.2	Aktivita č. 2.....	52
5.1.3	Aktivita č. 3.....	52
5.1.4	Aktivita č. 4.....	53
5.1.5	Aktivita č. 5.....	53
5.2	Úvodní setkání	54
5.3	Téma: Kde to je? Aneb poznej své okolí – oblast Závřší	57
5.4	Téma: Procházka krajem.....	61
5.5	Téma: Křesťanská tradice na Závřší	68
5.6	Téma: Významné osobnosti Závřší.....	76
5.7	Téma: Fašanky (masopust)	82
5.8	Téma: Velikonoce	84
5.9	Téma: Tanec a hudba na Závřší	85
5.10	Téma: Lidový kroj na Závřší	91
5.11	Téma: Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty	98
5.12	Téma: Hospodářství	103
5.13	Téma: Užité umění.....	106
	Závěr.....	109
	Seznam literatury	110
	Seznam příloh	117

Úvod

Tradice, zvyklosti, rituály a mnohé další vnášejí do našeho života jistý řád a pravidelnost, ale také radost, pospolitost a mravní hodnoty, vytvářené po celá staletí. Jsou pamětí národa, zdrojem poznání, kulturní rozmanitosti a vzdělanosti a významně ovlivňují rozvoj obcí a regionů. Podle míry svého uchování i dnes ovlivňují běžný život lidí a jsou jeho součástí. (Šotnerová, 2009, s. 7)

Právě tato myšlenka mě přivedla na námět bakalářského projektu Výtvarné dílny pro 8. – 9. ročník ZŠ Nedašov inspirovanou jejím místem, tradicemi a přírodou, v němž bych chtěla žákům přiblížit místní kulturní a přírodní bohatství Závřší, které pomalu upadá v zapomnění.

Závřší je oblast tvořena vesnicemi Návojná, Nedašov a Nedašova Lhota na jihovýchodě Moravy podél slovenských hranic. Je to oblast ostrčená, zapadlá do zdejších kopců, avšak plná přírodního bohatství CHKO Bílé Karpaty spletené s kulturními tradicemi oblasti plné lidových, křesťanských zvyků a obřadů.

Cílem této práce bylo tedy vytvoření projektu, který by byl jakousi osvětou a zároveň zážitkem ne jen pro samotné účastníky. Projekt, kde by žák mohl poznávat vlastní kořeny, díky nimž by mohl nalézat i sám sebe. Projekt, kde by se setkávala staletá tradice s moderními technikami a poznatky. Projekt, kde by účastníci mohli využít a rozvíjet svou tvořivost a výtvarné nadání. V neposlední řadě projekt, díky kterému by se žáci více seznámili s rodným krajem, se všemi těmi překrásnými místy, zajímavými přírodními scenériemi, které nám nabízí a které je třeba chránit a vážit si je. Projekt je tvořen pro Základní školu v Nedašově, kde by tak výtvarná dílna mohla obohatit zájmové vzdělávání a naplnit esteticko-výchovný okruh činností, kterých je na škole v malé míře.

Já sama mám rodné Závřší spojeno se spoustou krásných zážitků a právě proto bych chtěla, a to jakýmsi zážitkovým či prožitkovým způsobem, přiblížit Závřší druhým. Dát jim možnost zde něco krásného zažít a vytvořit. Tak, aby si každý tohoto rodného kraje plně přírodního a kulturního bohatství vážil a vždy se sem rád vracel.

Bakalářský projekt je členěn do pěti hlavních kapitol. Cílem první kapitoly je seznámení s oblastí Závřší a předložení základních charakteristických znaků, které mohou být zdrojem námětů pro aktivity výtvarné dílny. Nejprve jsou zde krátce popsány vesnice Návojná, Nedašov a Nedašova Lhota, které tvoří oblast Závřší. Dále se seznamujeme s životem půdního lidu na Závřší, výročními obyčeji a zvyky, závřšským krojem, místní

lidovou hudbou a tancem, Národopisným souborem Závřšan, původní architekturou, přírodním bohatstvím CHKO Bílé Karpaty, do které tato oblast Závřší spadá. Krátce se zde také seznamujeme s významnými osobnostmi Závřší a také s křesťanskou tradicí, která zde stále setrvává a hraje důležitou roli v životě místních obyvatelů i dnes.

Ve druhé kapitole bakalářského projektu je předložen popis Základní a Mateřské školy Nedašov, pro kterou je tento návrh projektu vytvářen. V kapitole jsou popsány jak základní informace o škole, tak také škole mateřské, družině, školních projektech a dalších činnostech školy. V závěru kapitoly je zpracována SWOT analýza ZŠ Nedašov, kde jsou popsány vize, příležitosti, hrozby, kladné a negativní stránky organizace.

Třetí kapitola krátce pojednává o zájmových činnostech jako součástí výchovy mimo vyučování, podle kterých je návrh projektu výtvarné dílny tvořen a organizován. Je zde také popsáno pojetí novodobé výtvarné dílny, který je inspirací pro model zde vytvářené výtvarné dílny.

Kapitola čtvrtá již předkládá samotný projekt výtvarné dílny, jeho cíle, metody, modely lekcí, techniky, tematické plány, domácí práce, hodnocení, tak také finanční a organizační zajištění projektu. Popisuje cílovou skupinu, žáky 8. – 9. tříd, které tvoří dospívající žáci. Právě dospívajícím by výtvarná dílna mohla pomoci v jejich období plném zmatků nalézat své já a seberealizovat se ve výtvarné tvorbě. Závěr kapitoly představuje samotné ukončení výtvarné dílny, jehož návrhem je výstava všech prací žáků výtvarné dílny přístupná pro širokou veřejnost.

V závěrečné páté kapitole jsou již popsány a přesně rozpracovány všechny lekce výtvarné dílny spolu s jejími cíli, obsahem činností, pomůckami, technikami, metodami, zdroji a pomocnými materiály.

Na závěr projektu jsou uvedeny přílohy. Součástí příloh je i CD obsahující fotografie k daným tématům teoretické části a k aktivitám lekcí výtvarné dílny.

1 Oblast Závřší

Za horkých letních dnů v rozkošné kotlince, svěží zelení porostlé, jste jako v ráji. Jsou to vesnice Návojná, Nedašov a Nedašova Lhota u Valašských Klobouk. Rostou zde jabloně, třešně, hrušky a slívy. V květnu šíří se opojné aroma celým krajem. Bublavý potok spěchá v různých zatačkách úzkým, hlubokým údolím k Vláře. Závřské údolí hadovitě se vinoucí je chráněno vysokými stráněmi a horstvem proti všem větrům. Divoká jarní bóra letí po kopcích, vyvrací staleté stromy a v údolí je klid. Hory hučí, bude pršet, říká lid. V malebných zákoutích lesních porostů vyslovují se něhyplná vyznání mladých Valachů a Valašek. (Valter, 1935, s. 153–154)

Jak popisuje Orel (1987, s. 160) Závřší je oblastí jižního Valašska, kterou tvoří vesnice Návojná, Nedašov a Nedašova Lhota, nacházející se ve směru od Brumova. Údolí vesnic, jež dalo název Závřší, obklopují kopce (vrchy) Kaňur, Cigán, Potecký vrch, Radošín a nejvyšší Holý vrch s nadmořskou výškou 831 m. Obyvatelé Závřší, jsou nazýváni – Závřšané. Dle Orla Závřšané jsou lidé hrdí, stateční díky tvrdým životním podmínkám málo úrodné půdy, ve kterých vyrůstali v úzkém sepětí života s přírodou.

Podle Černochové (2010) se Závřší rozprostírá na samé hranici se Slovenskem. Tvoří jej tři vesnice v malebném údolí podél Návojského potoka. Je to místo, kde člověk souzní s přírodou, místo kde jsou lidové tradice a zvyky stále ještě neobyčejně živé. Z okolních horských hřebenů jsou nádherné výhledy do celého údolí, ale i na Slovenskou stranu, kde se tyčí monumentální Vršatecké bradlo.

Štika (1973, s. 51) uvádí, že název Závřší vyplývá z jeho geografické podmíněnosti území. Jedná se o nevelkou oblast ležící při slovenské hranici, jež je oddělena od Valašských Klobouk i Slovenska pásmem vrchů.

Podle Macháčové (2015, s. 8) právě odtrženost a oddělenost oblasti Závřší způsobila opožděné pronikání civilizačních vlivů, například průmyslu či kolektivizace. Závřší si díky tomu uchovalo svou originalitu, jak přírody, tak tradičního života zdejších obyvatel.

1.1 Vesnice Závřší

Návojná

Bylo to prý už dávno, kdy naša dědinka ještě neměla jméno a památný dub byl teprve malým stromem. Byla válka. A vojsko sa dostalo až sem, do našeho zastrčeného kraje. Pod malým dubem sa objevili jednoho dne tři důstojníci. Prý to byli generálové císaře Napoleona. Přijeli na koních. Pod dubem slezli, aby si odpočinuli a poradili se o jejich

bojovém úseku. Hnet na to poslali své vojáky a ti šli po dědinách-naší, Nedašově a Lhotě a začali chytat mladé chasníčky na vojnu. Ogaři sa schovávali, gde sa dalo. Na vojnu, do války nechtěl jít žádný. Aj jejich děvčata je schovávala a ukrývala před chycením. Napoleonovi vojáci brali každého, koho našli. “Na vojnu verbují, na vojnu,“ bylo slyšet tehdy volání po všech třech osadách. A podle toho dostala potom naša obec jméno Návojná. (Káňa, 1999, s. 28)

Dle Peřinky (1905, s. 198) lid užíval tři tvarů pro pojmenování své vesnice: Návojna, Návojná, Návojně. Uvádí však, že na starých mapách se nachází pojmenování Friedenthal, po panství z počátku 19. stol.

Dle Obce Návojná (2011) pochází první historicky doložená zmínka o Návojně již z roku 1503, kdy je o vesnici zmínka jako o součásti brumovského panství. Další významná památka pochází z roku 1537, kdy společně s dalšími obcemi žádaly panstvo o vyproštění z práva odúmrtního a o svodné pastvy žaludové a bukvicové v panských lesích. Od roku 1662 došlo k dělení brumovského panství a Návojná začíná psát svou vlastní historii.

Centrum pro regionální rozvoj České republiky (2015) uvádí, že obec Návojná se nachází 9 km jihovýchodně od Valašských Klobouk a vytváří bránu, vstup do oblasti Závřší. Leží v nadmořské výšce 370 m. Počet obyvatel z posledního sčítání lidu z roku 2014 je 740 občanů.

Nedašov

Obec Nedašov se podle Nedašov (2008) nachází na moravskoslovenském pomezí mezi Návojnou a Nedašovou Lhotou. Obec čítá 1398 obyvatel, rozloha katastru obce je 1247 ha. První zmínka o Nedašovu je z roku 1422, kdy náležel panství hradu Brumova.

Název Nedašov, který se ve své podobě užívá od pol. 19. stol., se podle Peřinky (1905, s. 203) vyvozuje od osobního jména Naděš, což v překladu znamená - naděj. Dalšími variantami je vazba ke jménu Nedaš, jehož spisovná verze zní Nedamír nebo také varianta původu od slovesa „nedat, nedati“. Další variantou je dle Kohoutka odvození od „ves, osada lidí Nedašových“. (Nováková, 2013, s. 13)

Nedašova Lhota

Podle Centra pro regionální rozvoj České republiky (2015) je Nedašova Lhota nejvýše položenou obcí Závřší. Počtem 712 obyvatel je nejmenší obcí Závřší. Od roku 1993 je

pohraniční obcí. Nedašova Lhota stejně jako ostatní obce Závřší leží v chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty.

Nedašova Lhota (2016) uvádí, že název je odvozen od blízkého Nedašova. První písemná zmínka pochází z roku 1503, tedy o něco později než sousední obce, a to jako součást brumovského panství Podmanických z Podmanína. V letech 1503 a 1516 je v písemných záznamech značena pouze jako Lhota. V roce 1512 se však vyskytuje pojmenování Čertova Lhota a o čtyři roky později ji můžeme nalézt pod názvem Malá Lhota.

1.2 Život původního Závřší

Jak uvádí Peřinka (1905, s. 198) *hlavním zaměstnáním obyvatelstva je polní hospodářství, ovocnářství a chov dobytka.*

Podle Novákové (2013, s. 16) byl život na Závřší velmi těžký a prostý. Lid musel vykonávat nejprve práci pro vrchnost a teprve potom mohl pomýšlet na vlastní zabezpečení. Obec Nedašov (2008) uvádí, že před zrušení roboty roku 1848 se robotovalo na panském 260 dní v roce i proto lid často trpěl hlady. Nováková (2013, s. 16) dále uvádí, že hlavní zdrojem obživy bylo zemědělství a chov zvířat. Dobytek pro rodinu často představoval největší bohatství. Využíval se na maso, mléko, kůži, vlnu, ale i v zemědělství pro práci na polích. Typické bylo chování ovcí. V často velmi početných rodinách byla samozřejmostí práce dětí. Pomáhaly jak na polích, tak hlavně na pastvě.

1.3 Výroční obyčeje, zvyky a obřady

První událostí nového roku byl svátek Zjevení Páně, jež je spojen s tříkrálovou pochůzkou, kterou končila doba vánoční. Čtyřicet dní od Božího hodů vánočního se slaví svátek Obětování Páně, lidově Hromnice. V kostele jsou svěceny hromniční svíce. Tři dny před popeleční středou, kterou začíná čtyřicetidenní doba postní, se slavil Masopust. (Křba a kol., 2008, s. 15-21)

Naňák (1985, s. 25) ve své kronice popisuje, že k masopustu neboli fašanku, patřilo pochovávaní basy, symbolu muziky, na znamení půstu. S basou je nakládáno jako se zemřelým, což podtrhuje parodický kontext události.

Postní doba vrcholí svatým týdnem. Doba mezi čtyřicetidenním půstem a Božím hodem velikonočním se označuje jako „velikonoční třídenní“. To začíná večerní mší na Zelený čtvrtek. V tento den se podle tradice mělo jíst pouze zelené jídlo (špenát, zelí atd.),

ale hlavně umlknou kostelní zvony, které odlétají do Říma a jsou nahrazeny klapačky, řehtačky, tragači apod. Podle jedné z tradic prý tragačující děti honí proradného Jidáše. Velký pátek je den hlubokého smutku a přísného půstu, kdy se připomíná umučení Ježíše Krista. (Krba a kol., 2008, s. 29-31)

Bílá sobota se nese ve znamení obchůzek tragačnicků, kteří obcházejí po dědině od domu k domu, aby za své řepotání něco dostali. V tento den se nosí do kostela světit jídlo. Po celodenních přípravách vrcholí celý den i liturgický rok večerní slavností Zmrtvýchvstání Páně. Dodnes je Bílá sobota v Nedašově spjata také se zvykem, jemuž se říká „kyselica“. V noci potajmu jsou všechny neuklizené nástroje z hospodářství dávány na střechy, apod. Dnes se nejčastěji dávají například lavičky na střechu autobusové zastávky. Neděle velikonoční se nese v duchu oslav a veselí. Ticho a smutek v kostele střídá zpěv a radost z vítězství Krista nad smrtí. Na Závřší je Boží hod velikonoční spjat také s pomlázkou, kdy chodí mrskat děvčata. Velikonoční pondělí s křesťanskými svátky již nijak nesouvisí, avšak na Závřší je spojeno s hojnou tradicí. Ať už se jedná o šlehání neboli mrskání děvčat vrbovými pruty, nebo o oblévání vodou. Mrskat se zde chodí během celého dne a to ve všech věkových kategoriích. (Macháčová, 2015, s. 38-40)

V noci na 1. května stavěli mládenci májku pod okny svých milých. Májky se stavěly i v dědině. Tu bylo zapotřebí hlídat, aby ji někdo z okolních vesnic neukradl. (Krba a kol., 2008, s. 38)

Po sklizni následovaly dožínky. V tento den ženy udělaly dožínkový věnec z polního kvítí a posledního snopu obilí co zůstal na poli. Ten byl pak přinášěn na začátku slavnostního průvodu. Když došel průvod k hlavnímu hospodáři, gazdovi, věnec se mu slavnostně předal. Gazda s gazděnou je pak pohostili a obyčejně vypuklo veselí v podobě zpěvů, tance. (Krba a kol., 2008, s. 48)

Dnes slavení dožínků díky Národopisnému souboru Závřšan stále setrvává. Nejprve probíhá slavnostní požehnání dožínkového věnce v kostele a poté dožínkový průvod se přichází na obecní zahradu, kde za lidových tónů a tanců slavení pokračuje.

Advent, čili doba předvánoční, začal podle Novákové (2013, s. 29) čtyři neděle před Vánoce. V tomto období bylo typické, že se chodilo na roráty, což byla ranní mše začínající již o půl šesté. Lidé vycházeli brzy za tmy a na cestu si svítili lucerničkami, laternami, nebo menšími světýlky. Dnes se připomíná podobným způsobem. Obzvláště děti si berou lucerničky a světýlka různého druhu, které jim svítí na cestu na večerní i ranní mši svatou.

Podle Naňáka (1985, s. 25) se Svátek svatého Mikuláše, se slavil již v předvečer svátku Mikulášskou obchůzkou. Mikuláš chodil po vesnici se dvěma čerty, dvěma anděly a jednou smrtkou. Nosil nadílku v podobě sušeného ovoce, slaného pečiva i upečených figurek z kynutého těsta ve tvaru čertů, pletenců i věnců. Čerti měli masku přes obličej z ovčí kůže, na oči byly vystříženy dvě díry, z vrchu přidělaný dva rohy. Typickým znakem čertů ze Závřší byla sukně ze slámy, což nikde jinde nevidíme. Kolem pasu měli řetězem připevněné ovčí, nebo kravské zvonce. K čertům ze Závřší podle tradice patřil i jalovec. Tentýž autor dále uvádí, že dalším svátkem, který se připomínal, byl svátek svaté Lucie. V ten den byl přísný zákaz předení. V tento den se uchoval také další obyčej – po vesnici chodily dvě ženy oděné do bílých plachet, jedna nosila na ruku hadrové dítě a druhá držela svázané husí peří. Nesměly vůbec promluvit, vydávaly jen zvuk podobný syčení, ta s dítětem opakovala jen „na kašičku, na kašičku“. Chodily tak od domu k domu a hospodyně je nechávaly projít celým domem, ometly pavučiny a zárubně dveří, kontrolovala také, jak má hospodyně uklizeno. Ta je pak obdarovala.

Podle Talachové (2006, s. 26) měly vánoční obyčeje zabezpečit úrodu, ochránit dům před ohněm, nemocemi, vlivem zlých sil, zkrátka zajistit šťastný život a zdraví rodiny po celý rok. Proto se každá rodina snažila co nejlépe plnit lidová a církevní ustanovení a nejrůznější pověrečné praktiky. Vánoční svátky byly vždy významnou rodinnou slavností, časem hojnosti a radosti.

„Celý deň sa nic nejedlo, až na večer nachystala sa hostina. Matka deti pokúpala, počesala. Natlúklo sa soli, vody sa nanosilo, pozamätalo sa, mluvalo sa tišej, jak obyčajně, chodilo sa po prstoch, aby nekřuplo nohú. Vařily sa kvaky, suché hrušky, treba planušky, zelníková polévka, potom hřibová polévka a nakoniec byla krupica se studénkú, byl-li kousek másla. Než sa k hostině zasedlo, všeci kole stola poklekli, a hospodár sa modlil hlasitě.... Potem zazpívali... Potem povečeřali. (Táborský, 1993, s. 88)

1.4 Závřšský kroj

Podle Orla (1987, s. 165) kladlo drsné prostředí Bílých Karpat na oblečení velké nároky. Muselo být funkční a zároveň i teplé. Vzhled závřšského kroje je jednoduchý, o to víc však vyniká jeho zdobnost a starobylost. Je nositelem hlubokého vztahu k přírodě.

Podle Peřinky (1905, s. 18) nese závřšský kroj znaky typicky horského kroje s prvky slovanské příslušnosti. Autor tak usuzuje dle stříhů a přírodních materiálů, jež byly dostupné všem obyvatelům tohoto kouta. Ze lnu a konopí se zpracovávalo plátno, z ovčí vlny sukno.

Na zimní „kožuchy“ se využívala ovčí kůže, vepřová či hovězí kůže byla ideální pro výrobu obuvi. Všechny materiály jsou rostlinného a živočišného produktu, který býval samozřejmě součástí života valašského lidu.

Dokladem toho, že Závřší bylo v této oblasti samostatné, je tkalcovský stav z roku 1859 pocházející z Nedašovy Lhoty. Dle Valašské Klobouky (2016) se nyní nalézá v Muzeu ve Valašských Kloboukách.

1.4.1 Mužské kroje ze Závřší

Orel (1997, s. 165-167) popisuje závřšský kroj. Základem kroje je podle něj „košula žrnovica“, která se obléká ve všední dny, je z konopného plátna, „košula sváteční“ pak z plátna lnového. Ta je zdobena výšivkou křížkového stehu na ramenech i kolem náprsníku. Má dlouhý a volný střih, vhodná na práci.

„Gatě žrnové“ z konopného plátna, jsou široké, na šňůrku. Nosí se pod nohavice. Nohavice jsou šité z bílého sukna, což je materiál, který velmi dobře chrání před zimou a to i při práci. Mladí chlapci a staří mládenci (neženatí) nosí jeden rozparek zdobený šňůrkou, ženatí rozparky dva, zdobené šňůrkou červené barvy. „Lypáč“ je kousek sukna, kterým je zakryt rozparek. V pase se sukno přehýbá do „lémce“, kterým se provléká řemen. Řemen se vyrábí z hovězí kůže. Zapíná se na přesku a poté se zbylá část dvakrát obtáčí kolem pasu.

„Brunclék“ neboli vesta má neobyčejně zajímavou barvu, hřebíčkovou tj. červená až fialová a je typickou barvou pouze pro Závřší. Bruncléku dosahuje zhruba po pás a je zdobený šňůrkovací technikou z harasové vlny červené, modré, žluté a zelené barvy. Největším zdobným prvkem je ornament ve tvaru „jabůčka“ (jablka) a očka umístěn na zádech. Osmnáct knoflíků, které jsou přišity na jedné straně, plní pouze estetickou funkci. Prostřižená první dírka na knoflík slouží k zastrčení bílého kapesníku u svobodných a barevného u ženatých mužů. U obou stavů se kapesník váže na uzel.

Jako další části kroje uvádí krátký kabátek a halenu. Krátký kabát, který se nazývá „lajl“, ušitý ze sukna tmavomodré barvy pro svobodné, černé pro staré. Halena sahá až po kolena. Je ušita z bílé hůně a po bocích klíny. Nosí se buď volně na ramenu, nebo je přehozena přes ramena.

V zimě se nosí kožich, po valašsky „kožuch“ hnědavé barvy, jež dosahuje až po pás. Zevnitř ovčí rouno, tři kožené knoflíky zvenčí poslouží k zapínání. K závřšskému kroji patří i nízký černý klobouk nazývaný „širáň“. Specifický je svou rovnou střechou a širšími křídly

po stranách. Dozdoben je šňůrkami tří barev zelenou, červenou a žlutou. (Orel, 1997, s. 165-167)

Lidé na Závřší chodili od jara do podzimu bosí, v zimě a při práci nosili pak „křpce“. Ty však v průběhu 19. století nahradily papuče z pevné hůně. Jsou stejné jak pro muže, tak i pro ženy. Celé jsou podšité kůží, pro lepší chůzi slouží nízký podpatek přibitý dřevěnými kolíčky („floký“). Papuče jsou vysoké asi 20–25 cm. Jako izolace se dovnitř dává sláma, nohy se však musí ovinout zbytkem starého plátna. (Orel, 1997, s. 165-167)

1.4.2 Ženský kroj ze Závřší

Orel (1987, s. 167-169) popisuje jednotlivé části ženského kroje. První částí je spodní prádlo. To je utkáno z bílého plátna, nazývá se „rubáč“. Jedná se o dvě části, vršek a spodní sukň, které jsou sešity v jeden celek. Vršek začíná pod pažemi a je těsně upjat na tělo.

Ze dvou částí je ušita i sukň. Pro starší ženy je sukň červené barvy, svobodné pak nosí „leknici“, tj. jednodílná sukň z jemného vlněného plátna. A na zástěře se pak objevuje modrotisk, který je typickým valašským znakem a červená stuha.

Ženská vesta se nazývá „kordula“ a je hodně podobna mužskému „bruncleku“, nejvíce ve své barevnosti. Vepředu je vystřižená, vzadu jsou umístěny tři zdobné šňůrky.

Rukávce, další část ženského kroje, jsou na ramenech mírně našasené. Jejich délka dosahuje až k loktům. Starší ženy nosí v zimě „kožuchové rukávce“. Ženy mladší „kožuchové rukávce“ nenosí, nosí však až tři obyčejné rukávce na sobě. Podle autora tím ukazují otužilost a zdraví.

Sváteční šátky, neboli „tibétky“, jsou sváteční šátky vyzdobeny květinovým vzorem a třásněmi po obvodu. V zimě se kroj doplňuje o „vlňák“ z ovčí vlny, bílé barvy s kostkovaným vzorem. Výhodou vlňáků je, že se nemusí nosit těžké a méně praktické kožichy. Stačí si jen přehodit vlňák přes sebe a ovčí vlna dostatečně hřeje. U žen podobně jako u mužů „křpce“ ustupují a jsou nahrazeny soukennými papučemi. (Orel, 1987, s. 167-169)

1.5 Tanec na Závřší

Jelínková et al. (1954, s. 34) uvádí, že nedílnou součástí lidové kultury je i tanec. Patří ke všem tradicím, obřadům, zábavám či k rodinným setkáváním. Tanec dal zapomenout na všední strasti. Na Závřší tomu bylo zrovna tak. Nejvíce pak v lednu a únoru v pohostinství U Ivánků. Taneční repertoár byl podle autora velmi bohatý, tančila se jak polka točená, která

byla nejvíce oblíbená a pro valašský kraj nejtypičtější, tak i stará uherská a odzemek. Oblíbené byly i taneční hry a zvyky které se pojily s tancem.

Dle Vetterla (1960, s. 386) mají taneční hry kořeny v hrách opravdových, pouze byly doplněny o taneční formu a píseň. Často sloužily k vyplnění přestávek na taneční zábavě, některé pak měly slavnostnější charakter, jako hry svatební „hubičková“. Postupem času se rozdíl mezi hrami obyčejnými a obřadními stíral a taneční hry doprovázely skoro každou kulturní akci. V Nedašově Lhotě se objevuje taneční hra, kdy tanečníci tančí se sklenicí piva na hlavě. Tenhle bravurní kousek byl typickým opravdu pouze pro část Závřší.

Podle Jelínkové (1951, s. 48) byl pro valašský tanec typický živý rytmus, lehkost a bohaté střídání figur a pohybů.

1.6 Hudba na Závřší

Součástí života na Závřší byla a je zajisté i hudba. O hudební doprovázení se starala dechová hudba Závřší, jejichž zakladateli byli bratři Suří, dále také smyčcové osmičlenné těleso muzikantských samouků a jazzové uskupení. Hrávalo se na oslavách, obecních akcích, církevních slavnostech, hasičských bálech, v neposlední řadě i na plesech. Hodnotu hudby si uvědomoval a stále uvědomuje i Národopisný soubor Závřšan, který se ve svých pásmech snažil lidové písně rozvíjet a v poslední době stále udržovat. A to i díky Karlu Surém, který se zasloužil o notový záznam spousty písní. (Nováková, 2013, s. 78-80)

1.7 Národopisný soubor Závřšan

Podle Cíchy et al (1938, s. 130) byla ještě v 19. stol. byla tradiční kultura nedílnou součástí života, proto nebylo zapotřebí ji nějak prezentovat. Až časem, kdy pro ně tradiční kultura přestávala být součástí života, si začali uvědomovat nutnost udržení svého pokladu – tanců, písní, jedinečných zvyků – jenž rozkvětem technické civilizace přestával být přirozenou součástí života lidu na vesnici. Ve dvacátých letech 20. stol. vznikají skupiny, které se snaží tento poklad udržet. Velký důraz se kladl na zachování krojového oblečení.

Jak uvádí Orel (1987, s. 172) v roce 1947 bylo Nedašovu nabídnuto využití textilií pro obnovu národního kroje. Čehož se ujal Vincenc Nesázal, velká osobnost Závřší, který se později sám zhostil krejčovských prací. Obnova krojů motivovala lidi ze Závřší k založení valašského kroužku, který měl zachovat krásu závřšských krojů ale i tradic a zvyků. A tak byl roku 1948 založen Národopisný kroužek Závřšan. Starostou byl pak zvolen právě Vincenc

Nesázal. Svou činnost zahájil 9. července na Strážnických slavnostech. Závřšan zde prezentoval život na valašské vesnici a tradice během celého roku.

1.7.1 Závřšan v současnosti

Národopisný kroužek Závřšan podle Káni (1999, s. 108) jako jeden z mála lidových souborů v České republice, uchovává kromě zpěvů i staré zvyky a obyčeje. Mezi ukázky patří strouhání třísek, předení lnu, konopí nebo vlny z ovcí, ale také udržování valašských zvyků po celý rok.

Závřšan z počátku, od roku 1948, spadal pod Místní národní výbor v Nedašově, poté pod Osvětovou besedu, dále pak pod Sdružení rodičů a přátel školy Nedašov, aby se nakonec mohl stát samostatným občanským sdružením. (Orel, 1987, s. 175)

Soubor má aktuálně dvacet až dvacet pět členů převážně starší generace. Největším problémem současného Závřšanu je absence tanečníků, proto se dnes soubor zaměřuje především na předvádění zvyků. V současnosti je o tento program stále velký zájem. Mezi pravidelné akce souboru patří Mikulášský jarmek ve Valašských Kloboukách. (Valašské Klobouky, 2015)

Mezi další významné akce patří Kateřinský jarmark v Hovězí, vystoupení v Rožnově pod Radhoštěm. V obci Nedašov se podílejí na realizaci dožínek i živého Betlému. Mezi nejčastěji předváděné řemesla patří strouhání světidel, zpracování lnu a konopí, předení ovčí vlny. Předvádění řemesel je doprovázeno za doprovodu zpěvu, hraní na housle, harmoniku a ozembuch.

1.8 Lidová architektura

Hilský (1951, s. 48) označil valašskou lidovou kulturu za místy až asketicky jednoduchou avšak s výraznou tvrdostí a přísností, jako důsledek těžkého boje valašského lidu s nehostinnými podmínkami. Hospodářský a duchovní život obyvatel Valaška podle něj velmi výrazně ovlivnil podobu lidových obydlí. Pro takové obydlí byl typickým materiálem kámen a dřevo, zejména smrkové. Správná ale i velmi logická volba materiálu staveb velmi podporovala původní ráz drsné valašské krajiny.

Nováková (2013, s. 18) určuje jako typickou stavbu jižního Valaška roubenku, neboli dům karpatského typu, který pramení z vlivů ze Slovenska, Polska, Ukrajiny. Tento dům měl tři pokoje, síň, jizba a komora. Další hospodářské domy jako chlév, stodola či seník byly připojeny k domu. Pro roubenku je typický nízký štít. Mezi další typické prvky patří

podlomení – kdy úzkou stříšku v průčelí oddělující štít od stěny s okny. Předsíní neboli „podsínek“, který byl tvořený přístavkem ze dřeva. Dále pak kamenná podezdívka, která se bílila, násep a sklep. Střecha byla šindelová ze smrkového, či jedlového dřeva. V horním štítu byla vyřezána větrací dírka. Domy byly ve vsi rozesety většinou kolem cest.

1.9 CHKO Bílé Karpaty

Bílé Karpaty, na jejichž svazích leží Závrší, jsou významným pohořím karpatského oblouku. Kromě přírodní jedinečnosti s pestrým a bohatým rostlinstvem i zvířenou a s důležitou bioklimatickou funkcí kladně ovlivňující životní prostředí jižní Moravy se udržela v Bílých Karpatech i jedinečná lidová kultura. (Orel, 1987, s. 160)

Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty byla zřízena výkonným výnosem Ministerstva kultury SR č. j. 17.644/80 ze dne 3. 11. 1980. Bílé Karpaty se staly pojmem především jako území s nejvyšší diverzitou a s největší kvantitou vstavačovitých rostlin (orchidejí) ve střední Evropě. Přírodní i kulturní faktory tak vytvářejí z Bílých Karpat území mimořádně cenné i v evropském kontextu. (Bílé Karpaty, 2016)

Pro střední a severní části Bílých Karpat je typické poměrně řídké osídlení „pasekářského“ či kopaničářského typu. Což způsobilo absenci velkých průmyslových podniků a zachovalou architekturu celých obcí. Výsledkem jsou tisíce hektarů jedinečných květnatých luk s roztroušenými dřevinami, představující dnes typický krajinný ráz Bílých Karpat. Z přírodovědného hlediska jsou tyto květnaté karpatské louky pozoruhodné především bohatostí rostlinných společenstev s vysokým zastoupením kriticky ohrožených druhů rostlin. Díky tomu patří k nejcennějším lučním biotopům Evropy a jsou studijní plochou světového významu. (Bílé Karpaty, 2016)

Celá oblast Bílých Karpat byla po mnoho staletí kultivována člověkem. Přesto, nebo právě proto se zde dochovaly mimořádně cenné přírodní hodnoty a na mnoha místech lze hovořit o harmonické krajině. (Bílé Karpaty, 2016)

1.9.1 Jalovcová stráň

Zhruba 1,5 km východně od obce Nedašov se nachází Jalovcová stráň. Jde o velmi hodnotné území s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů. Jalovcová stráň má rozsah 8, 93 ha leží ve výšce 580-650 m. Ještě v 80. letech byla lokalita každoročně extenzivně

přepásána ovce, ale v 90. letech pastva skončila, což se projevilo degradací travního porostu a náletem dřevin. V současné době se připravuje její obnovení. (Bílé Karpaty, 2016).

1.10 Křesťanská tradice Závřší

Víra, jak uvádí Naňák (2009, s. 7), hrála v životě Závřšanů vždy velkou roli. Byla zde spjata s každodenním životem lidí. Od narození, při chvílích radosti, smutku, při strastech až do smrti. A právě kostel v Nedašově toho je již více jak sto let svědkem. Jeho stavba se začala roku 1909 na popud broumovského faráře Jakuba Jelínka místních farníků. Dokončena pak byla roku 1916 a 25. března téhož roku zasvětil Dr. Antonín Cyril Stojan jako kostel Nanebevzetí Panny Marie. V roce 1917 byl východně od kostela vybudován hřbitov.

Duchovní život farnosti je podle Naňáka (2009, s. 65.) i přes různé těžkosti, které farnost musela zažívat, velmi živý. Ve farnosti působí již od 90. let minulého století kněží z Kongregace kněží Mariánů. Dále popisuje, že v létě jezdí děti na farní tábory. V době postní pak připravují hranou křížovou cestu, se kterou objíždí i okolní farnosti. Ve farnosti pravidelně doprovází nedělní dětské mše dětský sbor (schóla). Jednou do měsíce jsou zde i mše pro mládež. Dalšími významnými událostmi jsou ve farnosti: májová pobožnost na Lázech, křížová cesta v přírodě, Slavnost Nejsvětější trojice, která se slaví v Návojně u Kapličky. U kapličky v Nedašově Lhotě se pak slaví svátek Cyrila a Metoděje, jimž je lhotská kaplička zasvěcena. Průvod Božího Těla, procházející nazdobenými ulicemi se pak uskutečňuje v Nedašově. Během posledních několika let se stalo tradicí i hraní Živého betléma na Boží narození tj. 25. prosince, které se hraje před obecním domem v Nedašově. Ve farnosti funguje několik společenství, kde se spolu modlí dospělí i děti. Každoročně se ve zdejším kostele a to vždy 1. neděli po velikonocích slaví Neděle Božího Milosrdenství.

1.11 Osobnosti závřší

1.11.1 P. František Půček

Naňák (2009, s. 70) František Půček se narodil 30. října 1895. Jako duchovní pastýř si získal velkou důvěru a úctu místních, díky své péči, obětavosti a práci pro farnost. V Nedašově působil od roku 1934 do roku 1958. Zasloužil se o duchovní rozkvět farnosti. Za jeho působení vzešlo s farností množství kněžských a řeholních povolání. Pořádal velkolepé poutě, kterými dokázal přitáhnout velké množství lidí do kostela. Roku 1943 se mu podařilo, i přes tíživou

situaci, ve které se společnost nacházela, uspořádat lidové misie. Ve farnosti měli veliký úspěch. Totéž uvádí i Káňa (2011, s. 22) podle něj byly za jeho působení pořízeny nové zvony, varhany, odvodněn hřbitov, postaveny nové schody ke kostelu, kaple v Nedašově Lhotě, pomníky, sochy a mnoho dalšího. Podílel se i na založení tělovýchovnou jednotu Orel, nebo dechové kapely Nedašov. Finančně podporoval výstavbu silnic v Nedašově. Za 2. Světové války se podílel na častém projevu odporu kněží, kdy se snažil sabotovat nacistické nařízení.

V roce 1948 jak uvádí Naňák (2009, s. 77) se P. František Půček začal vyjadřovat k poměrům ve společnosti. Ze své pozice autority ovlivňoval velké množství lidí, které často brali jeho slova jako zákon, což se samozřejmě nelíbilo příslušníkům StB. V pátek 21. ledna roku 1949 přijeli tři muži z StB za místním farářem a začali mu klást nepříjemné otázky. Jelikož to byl jev pro Nedašov neobvyklý, tak se během chvíle kolem kostela shromáždilo na dvě stě osob chtějící bránit svého faráře. Po chvíli jeden z mužů vycítil nebezpečí a dal se na útěk k autu, druhý pokračoval ve výslechu plném urážek, což se místním farníkům vůbec nelíbilo. Proto byl druhý muž rázně vykázán a na cestu dostal ještě pořádně naloženo.

Odpověď na tuto událost byla rychlá a krutá. Podle téhož autora ještě ten den obklíčily autobusy a osobní auta s estébáky obec. Začali masově zatýkat, vyslýchat a taky mučít místní muže. Teror probíhal nejprve v hostinci, poté se přesunuti do prostor místní školy. Estébáci při mučení používali obušky, řetězy i nažhavené kusy železa. Proto někteří mučení prosily estébáky, ať je raději zastřelí, čemuž se příslušníci StB jen smáli. Poté bylo asi dvacet mužů převezeno do věznice ve Valašských Kloboukách, kde fyzický i psychický teror pokračoval. Sám P. František Půček, jenž ještě v začátcích brutální akce prosil, aby si odvedli pouze jej a ostatní nechali odejít, si odpykal dvouletý trest ve věznici na Borech. (Naňák, 2009, s. 77)

Káňa (2011, s. 23) uvádí, že po propuštění P. Půčka a po jeho návratu jej lidé přivítali jako svého hrdinu. V roce 1958 farnost opouští.

1.11.2 Vincenc Nesázal

Vincenc Nesázal se narodil 23. října 1910 v Nedašově spolu se sedmi sourozenci (Káňa, 1999, s. 108). Dále pak uvádí, že i pro svou nebojácnou povahu byl pak jako jediný z dětí poslán do učení. Vyučil se krejčím u mistra v Brumově. Krátce po vyučení si zřídil krejčovskou firmu, kterou mu v roce 1948 komunistický režim zakázal. Ještě několik let poté nemůže najít uplatnění ve svém oboru. Po 2. sv. válce, přesněji v roce 1948, zakládá Národopisný soubor Závřsan, jehož cílem nebyl pouze zpěv a tanec, ale i zachovávání a ožívování starých zvyků, obyčů a kroje na Závřší. Právě Vincenc Nesázal se podílel

na uchování národopisné čistoty kroje, na dodržení vlněných materiálů a jednoduché výzdoby. Za svůj život ušil více jak tři sta krojů a do každého z nich se snažil vtisknout jak odborný, tak i umělecký um. Umírá 25. 8. 1990.

Spolu s Františkem Horalíkem z Valašských Klobouk patřil Vincenc Nesázal mezi poslední krojové krejčí na Valašskokloboucku. Z dnešního pohledu lze činnost Vincence Nesázala označit za národopisnou. Nejen, že se osobně podílel na uchování jedné z nejhlavnějších lidových tradic – kroje, ale podával informace dalším lidem z řad studovaných etnografů, historiků či novinářů. Byl cenným zdrojem starých lidových obyčejů, tradic a řemesel, které by jistě zanikly, pokud by je nepředal dále prostřednictvím svého souboru či jejich poskytnutím národopisným sběratelům (Nováková, 2013, s. 71).

2 Základní škola a Mateřská škola Nedašov, příspěvková organizace

2.1 Základní informace

Základní škola a Mateřská škola Nedašov, příspěvková organizace slouží k výuce žáků z okolních tří vesnic Závřší na jihovýchodě Moravy v oblasti Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty na česko-slovenském pohraničí. Právě díky tomu, že je škola součástí Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty a je obklopena přírodou, zaměřuje se zvláště na přírodu a její ochranu. Zaměření činností školy je tedy především na ekologii, která slouží k uchránění si přírodního bohatství kolem nás v především tak chráněných lokalitách.

Základní školu navštěvují děti z Nedašovy Lhoty, z Nedašova, z Návojně a z části Brumova-Bylnice. Škola je umístěna ve středu obce Nedašov a současně také středu všech tří vesnic. Základní škola začala fungovat 1. září 1977, dříve se vyučovalo v jiných, menších prostorách, ale s narůstajícím počtem dětí se musela vybudovat právě tato škola se čtyřmi navzájem propojenými pavilony. V roce 2002 přešla škola na samostatné hospodaření jako příspěvková organizace a od roku 2003 je administrativní součástí základní školy i mateřská škola. Dnes je tedy součástí školy: základní škola, mateřská škola, školní družina a školní jídelna. Již sedm let je ředitelem školy Mgr. Milan Mužík. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

Podle výroční zprávy z roku 2014-2015 navštěvuje nyní Základní školu v Nedašově 278 dětí a školu mateřskou 28 dětí. (Mužík, 2015)

2.1.1 Kontaktní informace

Základní škola a Mateřská škola Nedašov, příspěvková organizace

Adresa: 763 32 Nedašov 294

Identifikátor zařízení: IZO: 10231910, REDIZO: 600114317

IČO: 70942846

Ředitel školy: Mgr. Milan Mužík

Zástupce ředitele: Mgr. Krčmářová Lenka, Mgr. Souralová Ludmila

Telefonní čísla:

577 335 417 ředitel školy

577 310 496 zástupce ředitele školy

577 335 334 administrativní pracovnice

E-mail: info@zsnedasov.cz, zsnedasov@seznam.cz

Internetové stránky: www.zsnedasov.webnode.cz (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

2.2 Historie školy a školství na Závřší

Jednou z prvních zmínek vzdělávání v naší oblasti Závřší, kterou se dozvídáme ze školní kroniky, je zmínka z roku 1515 o vyučování a výchově Moravských bratrů, kteří do našich krajů přišli hlásat náboženství a starali se také o výchovu a vzdělávání. Na přelomu 16. a 17. století vyučování probíhalo na škole v Brumově, kde ale z Nedašova mohli chodit jenom chlápci. Děvčata z Nedašova měla na starost starší vdova v domě u rodiny Bilniců v Nedašově, ta je učila číst z modlitebních knížek. V následujících letech ji vystřídala Hanačka Kateřina, kterou si přivedl místní vysloužilý z vojny, Jan Krahulec. Učila děti nejen číst z modlitebních knih, ale také psát na břídlíkových tabulkách. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

V roce 1817 společnými silami všechny tři obce Nedašov, Návojná a Nedašova Lhota vybudovaly školu v Nedašově, ve středu tří vesnic. Na škole vyučoval učitel z Brumova, který zde i bydlel. Všechny tři obce si jej spravedlivým dílem po celou dobu udržovaly. Škola zde fungovala až do roku 1879, kdy celou budovu zničil požár. Na stejném místě však byla hned postavena škola nová. Postupem času pro přibývajícím počet dětí však nestačila, a proto se roku 1898 začala stavět nová, prostornější škola. Za dva roky byla otevřena škola již s dvěma třídami a po následující léta se postupně rozšiřovala o další třídy. Zde probíhala výuka až do roku 1977. Po osvobození se však začalo vyučovat i v domech na Dílech, pro nedostatečnost prostoru v dosavadní škole. Během let 1946 – 1947 byla také v Nedašově otevřena škola měšťanská a od roku 1937 do roku 1949 byla v Nedašově zřízena dvouletá škola zemědělská. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

A jak se dále dočítáme na internetových stránkách školy o dalším rozkvětu školství na Závřší a vybudování nynější budovy školy: *V provizorních objektech na Dílech se vyučovalo do roku 1977, kdy byla 1. září slavnostně otevřena nynější devatenáctitřídní škola. Do této školy začalo chodit 450 žáků ze všech tří vesnic Závřší. V současné době má škola 398 žáků v 19 třídách a jedno oddělení školní družiny. V roce 2002 přešla škola na samostatné hospodaření jako příspěvková organizace a přebudovává se na školu moderního evropského typu. Od roku 2003 je administrativní součástí základní školy i mateřská škola.* (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

2.3 Školní vzdělávací program

Sám ředitel školy popisuje program školy takto: *Naše škola si klade důraz na propojenost a působnost všeho, co nás obklopuje a má přímý i nepřímý vliv na naše jednání, chování, utváření životních postojů a názorů. Program je orientován na žáka,*

respektuje jeho osobní individuální potřeby, umožňuje profesionální přístup ze strany pedagogických pracovníků. Má vytvořit zázemí, které rozvíjí samotné myšlení žáka, má jej vybavit vším potřebným pro plnohodnotný a radostný život v souladu se vším, co jej ovlivňuje. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

Motto školy je důkazem výše popsané snahy a zní: „*Příroda cokoliv říká, je moudré.*“ Vzdělávací program školy se nazývá „*Učíme se učit z přírody.*“ Přírodou je tedy Základní škola v Nedašově nejen obklopena, ale je pro ni bohatou inspirací a hlavním zdrojem poznání, neboť jak ředitel dále podotýká: ... *cokoliv se z přírody naučíme, je to vždy moudré.* (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

Jak už bylo řečeno v předchozích řádcích, škola se zaměřuje na přírodu a její ochranu. Především díky tomu, že se škola nachází v Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty a je obklopena chráněnými přírodními místy, nabádá nás k uchování nejen přírodního bohatství ale i našeho kulturního života, neboť jsme její součástí a mnohé můžeme ovlivnit. Ekologie se tedy stala jedním z hlavních témat, které se snaží škola zakomponovat do všech svých výchovných aktivit a činností.

Škola se snaží: zařazovat ekologické prvky do výchovných oblastí; učit děti znalostmi a dovednostmi, které uplatní ve svém budoucím životě; zajistit celostný přístup k ekologii a celoškolní a celo-třídní aktivity zaměřovat na ekologickou výchovu; do výuky zařazovat metody, které děti využijí i v životních situacích (týmová práce); vést děti k zodpovědnosti dodržování školního řádu a pravidel třídy; vést děti k vzájemné spolupráci a sounáležitosti; vytvářet pro děti přirozené a bezpečné klima školy, propojené výlety, školními akcemi; vybavit děti všemi klíčovými kompetencemi potřebnými pro jejich život; umět čerpat a poznávat z přírody, vážit si ji a správně ji využívat; vychovávat žáka jako osobnost a dbát na jeho individuální potřeby a další. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

2.4 Školní družina

Školní družinu v Nedašově najdeme ve druhém patře základní školy v pavilonu C, hned vedle učebny hudební výchovy, naproti knihovny. Družinu tvoří jedna velká místnost, kde najdeme snad všechno, na co si děti jenom pomyslí – od deskových her, štětců a barev až po auta, barbíny, stolní fotbal a kulečnick. Mají zde také televizi a počítač, všude kolem na zdech nástěnky s výtvary a také pravidly družiny, které děti musí pevně dodržovat. Vybavení školní družiny je přizpůsobeno jak činností pro odpočinek, tak také pohybovým aktivitám, k nimž ale ve většině případů navštěvují školní tělocvičnu.

Provoz školní družiny probíhá v ranním bloku od 6:45 hodin do 7:30 hodin a v odpoledním bloku od 11:15 hodin do 14:30 hodin. Výchovně vzdělávací činnosti školní družiny v Nedašově tvoří: *Příprava na oběd - prohlubování hygienických návyků, použití WC, kapesníku, zásady správného stolování; Odpočinková činnost - klidnější hry, četba, poslech, stolní hry, omalovánky, vystřihovánky, stavebnice; Vycházky - příroda, sport, sběr a následné využití přírodnin, dopravní výchova, ekologická výchova, sebeobsluha; Sportovní činnost – pohybové hry a soutěže, využití drobného náčiní, dodržování bezpečnosti a pravidel; Pracovní činnost - práce s papírem (trhání, mačkání, stříhání, lepení), s textilem, s přírodními i umělými materiály; Estetická činnost - dodržování pořádku ve školní družině, úklid skříní s hračkami; Rekreační činnost - individuální dle zájmů dětí.* (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

Program školní družiny je zaměřen tematicky na daná období dle současných trendů a potřeb, například školní rok 2015/2016 je zaměřen na propojenost života lidí v přírodě. Děti si tedy v rámci aktivit prohlubují znalosti o přírodě, učí se poznávat zvířata a byliny z okolních luk, lesů a polí. Tento program je dobrým krokem k přiblížení dětí k přírodě a obnovení vztahů dětí k okolí a přírodě, neboť se v posledních letech díky různorodosti a možnostem technických objevů zaznamenal značný odvrát a nechut dětí ke sklonu k přírodě a jejím bohatství. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

2.5 Zájmové útvary

Zájmové útvary organizovány na Základní škole v Nedašově jsou vedeny jednak školou a jednak DDM v Brumově-Bylnici. Děti si mohou na začátku roku vybrat z předloženého výběru kroužků, na kterých se podílí také jejich učitelé. Na základní škole mají děti k dispozici především kroužky sportovní, dále pak kroužky veselé flétničky, malá hospodyňka, kroužky anglických pohádek či anglické konverzace, dyslektické kroužky pro mladší i starší děti, kroužek mladý zdravotník, kulturní kroužek, rybářský kroužek, keramický kroužek či kroužek šikovné ruce. Všechny tyto kroužky jsou dětem nabízeny a dle jejich zájmu jsou realizovány. (Mužík, 2015)

Pro ostatní zájmové vzdělávání děti z Nedašova dojíždí do Brumova-Bylnice či Valašských Klobouk, kde na základní umělecké škole či domech dětí a mládeže mohou rozvíjet své nadání a zájmy.

I různé složky a spolky obcí se snaží vytvářet pro děti vyžití a naplnit tak jejich volný čas smysluplnými činnostmi, nejen k prohlubování svých dovedností, ale také aby se naučily podílet se na činnosti pro druhé, pro svou vesnici a spoluúčastnily se tak na dění v okolí.

Místní farnost, obecní úřady, sbory dobrovolných hasičů, fotbalové kluby a v neposlední řadě Národopisný soubor Závřšan se tak snaží vytvořit různorodé možnosti a činnosti pro děti k využití jejich dovedností, prohlubování schopností a předávání jejich poslání.

Děti se mohou v rámci farnosti Nedašov účastnit společenství a služby ministrování pro chlapce, zpívání v dětské schóle a velké schóle, misijního klubíčka či skautu. Dále pro ně farnost vytváří dětské mše, společenství, prázdninové tábory.

Novější možností pro děti vytvořil Sbor dobrovolných hasičů, který zaučuje mladší děti – malá hasiče ke svému poslání. S dětmi se tak dobrovolní hasiči scházejí, pravidelně trénují a cvičí, účastní se různých hasičských soutěží v našem okolí.

Velkým trendem v oblasti Závřší je fotbalové sportovní vyžití, které již dodržuje dlouholetou tradici. Chlapci i dívky se mohou přihlásit do fotbalových klubů a reprezentovat tak svou vesnici v soutěžích. Každou neděli fotbalové sezóny se tak zdejší lidé scházejí na hřišti, aby podpořili svůj tým. Nově je již vytvořen i hokejový tým mužů z Nedašova.

V neposlední řadě se děti od letošního roku mohou hlásit do kroužku Nedašovský Valášek, který je pod záštitou Národopisného souboru Závřšan. Zde se děti učí tradiční písně, tance ze Závřší a také lidovým zvyklostem místa, které představují ve svých vystoupeních při kulturních akcích na Závřší. Seznamují se zde s lidovými zvyklostmi svých předků, poznávají dnes již vzácná řemesla, převážně ruční práce. Svě nacvičené písně, tance a ukázky dovedností řemesel pak prezentují na akcích školy a akcích celého Závřší. (Redakce Zlínského deníku, 2016)

2.6 Mateřská škola

Od roku 1972 do roku 1978 byla Mateřská škola organizována v budově dřívější národní školy, avšak pouze s polovičním, tedy dopoledním provozem. Od února 1978 do roku 1983 byla přestěhována do budovy v horní části vesnice zvané *Na dílech*, zde již s celodenním provozem. K 1. 1. 1984 se MŠ přestěhovala do úplně nové jednopatrové budovy se třemi třídami. Děti měly zde k dispozici jednu třídu – hernu, další třída byla využívána jako tělocvična. V přízemí byla umístěna školní kuchyně. Kolem budovy byla prostorná školní zahrada k využití pohybových aktivit. Od 1. 1. 2003 je MŠ Nedašov součástí Základní školy Nedašov. Od 1. 9. 2012 je mateřská škola zároveň i součástí budovy základní školy. (ZŠ a MŠ Nedašov, 2008)

Základní škola s mateřskou školou úzce spolupracují. Žáci ze základní školy pořádají různé akce pro děti z mateřské školy (Mikulášskou nadílku, Vánoční besídku, Den dětí,

Masopustní průvod, a další), naopak děti z mateřské školy navštěvují žáky ve škole například při Tříkrálové obchůzce a jiných akcích.

2.7 Školní Projekty

Základní škola v Nedašově se snaží i mimo výuku organizovat pro děti různorodé aktivity a činnosti k nejrůznějším příležitostem. Cílem je vytváření příjemného klimatu ve škole, k poznávání se i v jiných situacích než ve třídě, ke vzájemné spolupráci a budování aktivních osobností, setkávání se s rodiči, ale také činnosti v rámci prevence proti sociálně patologickým jevům. Tyto akce a projekty dětem pomáhají k vytváření správných návyků a dovedností pro život, k budování jejich postojů a názorů a k prohlubování jejich vzájemných vztahů.

Jedná se o projekty, jako jsou: Vánoční malování - vánoční radování, Vánoční jarmark, Vánoční vystoupení, projekt Zdravé zuby, Den Země, Den stromu, Den ekologické vycházky, Proměny regionu, Klíče k poznání, Den dětí, Branný den, projekt Ovoce do škol, mnohé další.

Dále každá třída spolu s třídními učiteli jezdí pravidelně jednou za rok na třídní či ročníkové výlety na historická, zajímavá či poučná místa České republiky. Během školního roku pro žáky škola realizuje besedy na témata nejen prevence sociálně patologických jevů, ale také besedy cestovatelské, zdravotnické a mnohé další. Učitelé spolu s žáky se několikrát do roku vydávají na poznávací procházky a výlety do okolí. Nechybí také návštěva divadla ve Zlíně či Uherském Hradišti.

Základní škola v Nedašově se účastní projektu Recyklohraní, díky kterému vedou žáky k třídění odpadu. Škola se také účastní humanitárních sbírek pro Nadace Světluška, Bílá pastelka. Základní škola se účastní prodeje květů vánočních hvězd, jehož výtěžek jde pro potřeby Hemato-onkologické oddělení Dětské kliniky FN v Olomouci. (Mužík, 2015)

2.8 Inovační potenciál projektu: Výtvarná dílna

Projekt Výtvarná dílna je vytvořen s cílem nejen rozvoje výtvarných dovedností a kreativity žáků 8. – 9. tříd základní školy, ale také k předávání a ochraně místního kulturního a přírodního bohatství, které tato oblast nabízí.

Na Základní škole Nedašov je pro žáky sekundárního stupně v rámci zájmových útvarů k dispozici pouze jeden, a to keramický kroužek, z esteticko-výchovné oblasti zájmových

útvary. Projekt výtvarné dílny tedy zpestří nabídku zájmových útvarů na Základní škole v Nedašově a obohatí tak esteticko-výchovné útvary. Zároveň tak bude obohacením nejen pro samotné účastníky, ale také pro celou školu a veřejnost. Projektem výtvarné dílny by se propojila spolupráce školy s okolím, a to návštěvami zajímavých osob oblasti Závřší, závěrečnou výstavou, kterou by přispěla k předávání povědomí o místním kulturním a přírodním bohatství.

Pro samotné účastníky zájmové útvaru výtvarné dílny by velkým přínosem bylo rozvíjení jejich výtvarného nadání a kreativity; poznání a rozvoj jejich vlastní identity za pomoci poznávání své kultury, svého okolí, své historie; tak také nabití vědomostí o svém kraji, ze kterého pochází a ve kterém žijí. Zájmový útvar by účastníky měl vést také k zodpovědnosti za své chování vůči přírodě, vůči lidem žijícím okolo, rozvíjet tak zodpovědného občana vesnice. Jedním z hlavních cílů, které nelze opomenout je účastníky vést k vděčnosti a úctě za ať už to materiální věci, které nám svět (zde oblast Závřší) nabízí, tak také nemateriální, na jejichž vytváření se můžeme podílet.

2.8.1 SWOT analýza

Tabulka č. 1

VIZE ORGANIZACE
<ul style="list-style-type: none">
- oprava školního dvora
- oprava zastaralého vybavení školy

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - zrekonstruovaná okna, fasáda, vchod školy a úprava prostoru před školou - Mateřská škola Nedašov v budově Základní školy - ekologické zapojení školy - velké sportovní vyžití (sportovní zájmové útvary, soutěže) - vydařené a již tradiční školní projekty - Projekt – Malé školní arboretum	<ul style="list-style-type: none"> - málo realizovaných zájmových útvarů (výtvarných, hudebních) - chybí větší spolupráce s obcemi, propojenost s okolním děním a předávání místních lidových zvyků - chybí školní klub pro starší děti - učitelé především z jiných lokalit

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s obcemi - renovace školního dvora	<ul style="list-style-type: none"> - úbytek dětí - ztráta místních tradic a vztahu k oblasti <p>Závěří</p>

2.8.2 Komentáře ke SWOT analýze

Vize organizace

- **Oprava školního dvora**

Školí dvůr, připomínající park uprostřed školy, sloužil žákům pro odpočinek a pobyt na čerstvém po skončení výuky či během venkovních školních akcí v období jara a léta. Zatrávněný prostor s vybetonovanými cestičkami a prostorem s lavičkami mohou starší děti využívat během velkých přestávek a trávit tam svůj volný čas ve škole. Také někteří učitelé zde přiváděli děti a učili se s nimi i venku. Nyní je tento prostor ve špatném stavu, neudržovaný, s lavičkami již zničenými. Vedle dvorku je již druhý rok vybudováno a udržováno Malé školní arboretum, o které se děti starají. Opravou prostoru starého školního dvora by tak vznikl krásný a užitečný areál, jak pro venkovní výuku, tak i bezpečný pohyb žáků ve volném čase.

Vedení školy se již snaží najít finance na rekonstrukci a pracují na projektech a všech možnostech, které by zde mohli využít. (Mužík, 2015)

- **Oprava zastaralého vybavení školy**

Škola se postupně snaží opravit části zastaralého vybavení školy. (Mužík, 2015)

Silné stránky

- **Zrekonstruovaná okna, fasáda, vchod školy a úprava prostorů kolem školy**

V loňském roce prošla škola velkou rekonstrukcí vnějšího vzhledu. Největším přínosem byla výměna oken, úprava fasády a revitalizace okolí školy.

- **Mateřská škola Nedašov v budově základní školy**

Od roku 2012 je Mateřská škola součástí budovy Základní školy v Nedašově, tím se upevnila propojenost a spolupráce obou zařízení.

- **Ekologické zapojení školy**

Základní škola spolu s jejím programem vychází z přírody, zaměřuje se na její ochranu. Právě ekologické zapojení učí žáky vážit si všech věcí, které mají a ochraňovat je pro další generace.

- **Velké sportovní vyžití (sportovní zájmové útvary, soutěže)**

Žáci Základní školy Nedašov mají k dispozici už po dlouhá léta množství převážně sportovních zájmových útvarů – sportovní kroužek, fotbalový kroužek, volejbalový, a další na rozdíl od jiných druhů zájmových útvarů, které se vyskytují v menší míře převážně pro žáky sekundárního stupně.

Nutno dodat, že škola sklízí přední příčky na různých turnajích, sportovních soutěžích a školních olympiádách.

- **Vydařené a již tradiční školní projekty a akce školy**

Na škole jsou již dlouhá léta tradičně po každý rok uspořádány školní akce jako Vánoční malování - vánoční radování, projekt Zdravé zuby, Den Země, Den dětí, Branný den, Mikulášská nadílka a jarmark, Vánoční besídka, a mnohé další různorodé či nárazové akce a útvary Proměny regionu, Klíče k poznání, projekt Ovoce do škol, které činnost ve škole oživují a naplňují další možnosti vzdělávání žáků.

- **Projekt – Malé školní arboretum**

Projekt Malé školní arboretum byl schválen roku 2012 a až do dnes slouží dětem k výuce. Jsou zde zasazeny dřeviny, okrasné traviny, léčivé byliny a vřesoviště. Arboretum je také domovem pro brouky, hmyz a housenky. Děti díky arboretu mohou sledovat rozmanitost a proměny naší přírody přímo u školy. (ZŠ Nedašov, 2008)

Slabé stránky

- **Málo realizovaných zájmových útvarů pro žáky sekundárního stupně (výtvarných, hudebních, a dalších)**

Žáci ve škole v Nedašově jsou zaměřováni především na pohybové dovednosti a školní znalosti. Na škole je spousta sportovních zájmových útvarů, méně pak zájmových útvarů esteticko-výchovných, společenskovedních, atd. Často pak děti navštěvují zájmové útvary v nejbližších městech, dojíždějí do Brumova či Valašských Klobouk, což zapříčiňuje potřebu většího časového rozpětí ale také větší náklady, které si již nemohou všichni dovolit. Na základní škole v Nedašově pro žáky prvního stupně je dostatek zájmových útvarů, které jsou i různorodé na rozdíl od zájmových útvarů pro žáky sekundárního věku, kterých je podstatně méně, přičemž smysluplně strávený volný čas je v jejich věku velmi důležitý.

- **Chybí větší spolupráce s obcemi, propojenost s okolním děním a předávání místních lidových zvyků**

V rámci celého roku jsou v regionu dodržovány tradice, které ovšem pomalu u mladších generací upadávají. Škola se snaží již léta zachovávat tradice jako je masopust, mikulášská nadílka, avšak s žádnými jinými snahami a obměnami se v současnosti škola nezabývá. Vytrácí se jejich podstata, původ a také přínos pro novodobou realitu.

Úpadek může být způsoben právě z důvodu neinformovanosti a malé podpory také ze strany školy. Přitom právě díky lokalitě, ve které škola je, může být právě ona studnicí nejen informací a všeobecných znalostí, ale také studnice, která v dětech podporuje jejich původ, vztah k okolí, domovu, přírodě a místu. Škola by měla děti vést k podílení se na činnostech v obci, naučit děti dělat i něco jiného než práci za úplatek, ale udělat také něco navíc, něco pro dobro okolí, ve kterém se nacházíme a sdílíme společnou historii, nářečí, kulturní a přírodní bohatství. A právě zde v tomto regionu Závřší, kde se nabízí velké množství ať už kulturního či přírodního bohatství, kde lidé dříve tvrdě a společnými silami vybudovali toto území, by byla velká škoda nevyužít takového potenciálu, který zde může pomoci vytvořit nejen harmonicky fungující a obohacující školu, ale také fungující a rozkvétající vesnice obyvatel, kteří se zde rádi vracejí a nestěhují se dál do měst.

- **Chybí školní klub pro starší děti**

Velkou škodou na Základní škole v Nedašově je absence školního klubu pro děti staršího věku, které se často poflakují po venku a hledají své zázemí mimo školu. Školní klub by tak mohl být bezpečným místem pro starší žáky, kde by se mohli setkávat, prožívat společně svůj volný čas. Mohli by tak zde trávit svůj volný čas, ať už to individuálními či společnými a smysluplnými aktivitami, které by přispěly i jako prevence proti sociálně patologickým jevům, kterých je zde za poslední léta zaznamenávána čím dál víc.

- **Učitelé především z jiných lokalit**

Na základní škole učí učitelé z velké části především z okolních měst, což může být negativem nejen pro místní učitele, kteří nemají možnost pracovat ve svém rodišti. Tento jev může napomáhat k neudržování místních tradic a zvyků, neboť učitelé z okolních vesnic nemají k tradicím vytvořený vztah.

Příležitosti

- Spolupráce s obcemi

Velkou příležitostí školy je snažit se zapojit do akcí pořádaných obcemi. Spolupráce by dopomohla nejen k pestřejším možnostem, ale také k výchově mladé generace spolehlivých a angažujících se občanů.

- Renovace školního dvora

Možnosti renovace školního dvora již rozvedeny výše ve vizích organizace.

Hrozby

- Úbytek dětí

Se stále zmenšujícím počtem porodnosti nejen v této lokalitě a migraci rodin, díky špatným pracovním možnostem, dochází k úbytku žáků ve škole.

- Ztráta místních tradic a vztahu k místu – oblasti Závrší

S postupnou ztrátou zájmu žáků a mladých dospívajících k místním tradicím, která je zde u mladých sledována, jako neúčasti a nechuti se podílet na kulturním dění, může po čase dojít ke ztrátě místních tradic. Přitom právě společné slavení tradic dopomáhá k prohlubování vzájemných mezilidských vztahů a tvoří tak místo, kde se lidé rádi vracejí.

3 Zájmové činnosti jako součást výchovy mimo vyučování

Jak zdůrazňuje Pávková a kol. (2008, s. 51) *Zájmové činnosti jsou nejdůležitější součástí obsahu výchovy mimo vyučování. Uspokojování, rozvíjení a kultivace zájmů, uspokojování potřeba rozvoj specifických schopností jsou významné výchovné úkoly, které se podílejí na utváření životního stylu a hodnotové orientaci člověka.*

Smyslem výchovy mimo vyučování je výchova jedince, který se věnuje jednomu hlavnímu zájmu trvajícím po celý život a zároveň výchova jedince, který mnohostranně rozvíjí své další zájmy. Výchova mimo vyučování tak nabývá velkého významu, neboť člověku přispívá k duševní rovnováze, vyrovnanosti, spokojenosti, které se odrážejí v jeho pracovním i rodinném životě. Smysluplně využívaný volný čas tak buduje tělesně i duševně zdravého člověka, který je schopen kvalitních pracovních výkonů a je schopen lépe se vyrovnat s těžkými životními situacemi. (Pávková a kol., 2008, s. 51)

Dále dle Pávkové a kol. (2008, s. 92) můžeme zájmové činnosti chápat jako *cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností, které mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci.*

Zájmy řadíme mezi aktivizačně-motivační vlastnosti, neboť vedou člověka k vykonávání určité činnosti, tzn., že ho aktivizují a vyvolávají v něm pohnutku k této činnosti. Zájmy navazují na schopnosti a vlohy člověka. Člověk si tedy vybírá své zájmy dle svých schopností, zejména ty zájmy, ve kterých je úspěšný a kterým je nakloněn. Zájmy pak jsou vyvolávány na základě potřeb člověka, díky nim se zájmy rozvíjejí, uspokojují potřeby člověka a působí na jejich charakter a vznik potřeb dalších. (Pávková a kol., 2008, s. 92–93)

3.1 Funkce zájmových činností v životě dítěte

Zájmy se vyvíjejí, děti si tedy spolu s dospíváním zájmy vybírají, prohlubují a specializují. V předškolním věku se většinou zajímají jen o činnost samu. V období mladšího školního věku ještě nemají zájmy rozlišeny, proto je zde důležité nabídnou jim různorodé činnosti, kde se mění obsah i prostředí činností. Děti v mladším školním věku touží poznávat nové činnosti, chtějí všechno zkoušet, a tak jejich zájmy bývají často jen krátkodobé. Proto děti staršího školního věku je nutné vést k výběru jejich zájmů a jejich specializaci. Neustále je potřeba děti podporovat a pracovat na jejich individuálním rozvoji. Ve věku dospívání hrají zájmy velkou roli. Dospívající se svým zájmům nejen intenzivně věnuje, ale je i intenzivně prožívají. (Pávková a kol., 2008, s. 97–99)

Jak dále popisuje Pávková a kol. (2008, s. 96) *zájmová činnost tedy plní funkci výchovnou i vzdělávací. Rozvíjí celou osobnost, působí motivačně i socializačně, podporuje seberealizaci. Jako součást volného času plní i úkoly zdravotně-hygienické. Může být prostředkem relaxace, odpočinku, duševní i fyzické reakce a regenerace sil. Jedinci i společnosti přináší významné hodnoty zdravotní, kulturní, výchovné a vzdělávací, společenskopolitické, popř. i ekonomické.*

3.2 Dělení zájmových činností

Dle Pávkové a kol. (2008, s. 92-93) zájmy můžeme dělit podle obsahu, úrovně činností, intenzity, časového rozsahu a trvání, koncentrace a společenské hodnoty. Podle úrovně činností rozdělujeme zájmy na aktivní, při kterých se žák aktivně zapojuje a podílí aktivně na tvorbě činnosti a zájmy receptivní, při nichž jsou žáci zaměřeni pouze na vnímání daného předmětu. Dle intenzity, tedy hloubky úsilí, kterou žák vynakládá, rozlišujeme zájmy hluboké a povrchní. Intenzita zájmu souvisí s délkou trvání, společně jsou ovlivněny zralostí a vývojem žáka. Podle časového trvání jde o zájmy krátkodobé, dočasné, přechodné či trvalé. Rozdělení z hlediska stupně koncentrace na určitý typ zájmu je můžeme rozdělit na jednostranné a mnohostranné. Z hlediska společenských norem rozeznáváme zájmy společensky žádoucí, které vedou ke společensky žádoucímu rozvoji jedince, jeho talentu a životního stylu a zájmy společensky nežádoucí. Nenaplnění volného času dětí naopak může vést k patologickému chování.

Nejčastějším rozlišením zájmů je kritérium obsahu, které zájmy dělí na zájmové činnosti: společenskovední; pracovní-technické; přírodovědně-ekologické; esteticko-výchovné; tělovýchovné, sportovní a turistické; dále i činnosti zabývající se výpočetní technikou. (Pávková a kol., 2008, s. 93)

3.3 Organizační formy zájmových činností

Zájmová činnost ve volném čase dětí a mládeže je základem výchovy mimo vyučování. Jedná se o činnost pravidelnou (zájmové útvary) nebo činnost příležitostnou (vycházky, besedy, sportovní akce, soutěže, exkurze aj.). V zájmové činnosti je vytvořen prostor pro skupinovou činnost nebo naopak individuální. Můžeme se setkat i s činností hromadnou (festivaly, sportovní akce, aj.). Především by měla být organizovaná, přesně stanovený začátek i konec. Další kritérium

pro dělení, zda je činnost spontánní, ať už v hernách na hřištích či čítárnách, nebo s pedagogickým vedením (Pávková a kol., 2008, s. 99).

Pravidelné zájmové útvary ve volném čase dětí a mládeže hrají důležitou roli v jejich osobnostním rozvoji a formaci. Vedou k větší aktivitě a kreativitě v zájmových útvarech, škole i v osobním životě. Zájmové útvary jako takové jsou také důležitou náplní jejich volného času, díky které se mohou aktivně zapojovat ve svém okolí. Jak píše Hofbauer (2004, s. 72) *Mimořádně významná je zájmová činnost pravidelná (zájmové kroužky, soubory umělecké tvořivosti, sportovní družstva) vytvářející mnohaletou kontinuitu. Tato činnost sleduje individuální rozvoj účastníka, úzce spjatý s činností zájmového kolektivu a s jeho veřejně prospěšnou nebo tvůrčí činností (aktivity zaměřené na ochranu a tvorbu životního prostředí, soutěže umělecké tvořivosti – výstavy výtvarných prací, pokusy o literární tvorbu, koncerty apod.).*

Cílem pravidelné zájmové činnosti je pak osvojit si nové dovednosti či vědomosti a vytvořit si pozitivní vztah k jejich předmětům zájmu a vztah k nim si dále prohlubovat. Na závěr činností děti seznamují se svými výtvary či výkony své spolužáky, rodiče i širší veřejnost, formou výstavy, vystoupení, sportovní akce a další. (Hofbauer, 2004, s. 21)

3.4 Struktura zájmového útvaru

Struktura zájmového útvaru se liší podle různorodosti oblastí a obsahů útvaru, věku dětí a dalších faktorů, i tak by ale vždy měla obsahovat základní prvky jako: zahájení schůzky, vytvoření společné atmosféry, motivace, vlastní činnost, závěr schůzky. Při zahájení schůzky by měla proběhnout prezence. Poté by vedoucí pedagog měl začít s navozující činností, kterou může být četba, hra, improvizace, výklad, díky kterým se děti naladí na danou činnost a dozví se dané činnosti. Pokud činnost neobsahuje motivaci, následuje hned za ní. Motivace by neměla chybět. Každý potřebuje vědět, proč danou činnost vykonávat a jaký smysl má jeho vynaložené úsilí. Dále následuje nejdelší část - vlastní činnost. Vedoucí by měl tuto činnost provázet, korigovat ji a dbát po celou dobu na bezpečnost práce. Je třeba mít připraveny všechny pomůcky i metodický postup. Závěrem schůzky vedoucí zhodnotí průběh činností a seznámí s výsledky. Měl by především vždy vyzdvihovat kladné stránky práce dětí, ne jen samotný výsledek. Na závěr probíhá úklid a před samotným koncem by měl vedoucí přiblížit dětem, co se bude dít další setkání. (Pávková a kol., 2008, s. 100–101)

3.5 Výtvarná dílna jako součást výchovy mimo vyučování

Podoba novodobé výtvarné dílny podle Babyrádové (2005, s. 26) je rozdílná od tradičních umělecko-řemeslných dílen. Její estetická výchova neklade důraz na naprosté ovládnutí pravidel výtvarných dovedností ale spíše na prožitek, experiment a sdílení pracovní atmosféry při tvorbě. Získání určitých umělecko-řemeslných či řemeslně technologických dovedností však ve výtvarné dílně nelze opomenout. Cílem výtvarné dílny je určité zdokonalení v technice, autorské tvorbě a vnímání umění, na které je však nutné nazírat z širšího spektra.

Podle Babyrádové (2005, s. 26) *cíle dílny chápeme v několika dimenzích:*

- *vypěstování schopnosti výtvarné reflexe,*
- *nalezení linie vlastní autentičnosti,*
- *kultivace schopnosti volby techniky a kombinace technik při formování výtvarného záměru,*
- *vypěstování sebekázně a schopnosti sebekritiky v tvorbě,*
- *vypěstování schopnosti vnímat a přijímat umělecké dílo jako svébytnou výpověď o světě,*
- *prohloubení úrovně znalosti umění.*

Jedna z hlavních podmínek realizace výtvarné dílny v pravém slova smyslu je koncentrovanost do jednoho delšího časového úseku, namísto pravidelně opakujícího se útvaru. Velkým přínosem je právě realizace programu výtvarné dílny do delšího časového úseku, který trvá nepřetržitě právě díky větší časové dotaci, změny skupiny výtvarníků a místo, které může být mimo vesnici, či město. Výtvarná dílna pak sehrává nezbytnou roli ve volnočasových aktivitách právě díky specifické roli aktivit, které v sobě skrývají často zvláštní duchovní rozměr. Sebevyjádření pomocí výtvarné tvorby či akce je smyslem práce v dílně. (Babyrádová, 2005, s. 136)

Čas strávený vytvářením artefaktu ať už hmotné, či nehmotné povahy je časem sebereflexe, spočívající v hledání obrazu sebe sama, vztahu vlastního „já“ k okolnímu světu a k lidem a v hledání obrazu perspektivy jedinečné osobní existence (Babyrádová, 2005, s. 136).

4 Projekt: Výtvarná dílna pro žáky 8. – 9. tříd ZŠ Nedašov, inspirovaná místem, tradicemi a přírodou

V předloženém projektu výtvarné dílny se nejedná o stejnou koncepci novodobé výtvarné dílny, kterou popisuje výše Babyrádová, necháváme se jí však v mnoha směrech inspirovat. Hlavním rozdílem je organizační forma projektu, neboť je zde výtvarná dílna navrhována jako zájmový útvar pravidelně se opakující, a to jedenkrát v týdnu v časovém rozsahu dvě vyučovací hodiny, po celý školní rok, pro 15 – 20 žáků z osmých a devátých ročníků. Zájmový útvar výtvarné dílny si budou moci žáci vybrat na začátku školního roku z výběru zájmových útvarů školy.

Projektem výtvarné dílny na ZŠ Nedašov chceme nejen zpestřit možnosti zájmových útvarů a doplnit tak okruh esteticko-výchovných útvarů, ale také žákům předložit spoustu zajímavých námětů k výtvarné práci ze svého okolí, své kulturně i přírodně bohaté oblasti Závřší. V mnoha lekcích výtvarné dílny přivítáme zajímavé osobnosti okolí, ať už to členy z Národopisného souboru Závřšan, pana kronikáře Aleše Naňáka, restaurátora a malíře Petra Káni, uměleckého řezbáře Ondřeje Lišku a další, a tak žáky vtáhneme do dění Závřší. Zároveň tak pro ně mohou být motivací, inspirací, spolupracovníky ale i vzory.

4.1 Cíl projektu

Cílem projektu výtvarné dílny je nejen rozvoj tvořivosti a výtvarného projevu žáků staršího školního věku, přesněji 8. – 9. třídy Základní školy v Nedašově, ale zároveň i snaha o vytvoření si pevnějšího vztahu ke kultuře svého regionu, který je typické lidovými tradicemi a přírodním bohatstvím Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Díky bádání místní kultury, které žáci budou využívat jako výtvarný námět pro jejich práci, tak budou moci lépe poznávat své okolí, ve kterém žijí. Ono poznávání může posloužit k tvorbě vlastních názorů a postojů, kterými se ve svém věku zabývají a kterými si postupně budují svou identitu. Dalším a neopomenutelným cílem projektu je rozvíjet zodpovědného občana vesnice, který se dokáže angažovat a je zodpovědný za své jednání vůči druhým lidem i přírodě. V neposlední řadě si klademe za cíl přivést žáky k vděčnosti a úctě, ať už to k materiálním věcem světa, tak i nemateriálním, díky kterým si žáci utváří své hodnoty života.

V každé z lekcí najdeme přesně definované cíle lekce dle taxonomií z pohledu pedagoga a výstupy z pohledu žáka. U každé lekce je určen hlavní cíl kognitivní, afektivní i psychomotorické oblasti.

Při tvoření činností také pamatujeme a vycházíme z předpokládaných výstupů pro žáky druhého stupně základní školy ve výtvarné výchově podle Rámcového vzdělávacího programu a snažíme se na něj navazovat.

2. stupeň: Očekávané výstupy

Žák

- VV-9-1-01 vybírá, vytváří a pojmenovává co nejširší škálu prvků vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé vlastnosti prvků a jejich vztahů pro získání osobitých výsledků
- VV-9-1-02 užívá vizuálně obrazná vyjádření k zaznamenání vizuálních zkušeností, zkušeností získaných ostatními smysly a k zaznamenání podnětů z představ a fantazie
- VV-9-1-03 užívá prostředky pro zachycení jevů a procesů v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace
- VV-9-1-04 vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření; porovnává a hodnotí jeho účinky s účinky již existujících i běžně užívaných vizuálně obrazných vyjádření
- VV-9-1-05 rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku a v rovině sociálně utvářeného i symbolického obsahu
- VV-9-1-06 interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků
- VV-9-1-07 porovnává na konkrétních příkladech různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření; vysvětluje své postoje k nim s vědomím osobní, společenské a kulturní podmíněnosti svých hodnotových soudů
- VV-9-1-08 ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření v sociálních vztazích; nalézá vhodnou formu pro jejich prezentaci. (Rámcový vzdělávací program, 2015, s. 88-89)

4.2 Cílová skupina

Cílovou skupinou projektu Výtvarné dílny jsou žáci staršího školního věku, přesněji žáci 8. – 9. tříd Základní školy Nedašov. Pro tento projekt byli záměrně vybráni dospívající žáci, protože právě oni si ve svém věku budují svou identitu, čelí velikým změnám po všech stránkách jejich rozvoje. Díky činnostem výtvarné dílny dostanou možnost poznávat více své okolí, tradiční kulturu regionu i jeho přírodního bohatství. Budou tak zde mít prostor k většímu poznávání svého okolí a nacházení sebe sama. Prostor k utváření si svých názorů, postojů, a způsobů svého sebevyjádření skrze výtvarnou tvorbu.

Jelikož pro žáky 8. – 9. tříd na Základní škole v Nedašově není školní klub ani mnoho zájmových útvarů, pouze kroužek keramiky, anglické konverzace, kroužek Valašský a sportovní mohl by být zájmovou útvar výtvarné dílny smysluplnou náplní jejich volného

času, zvláště pak pro ty, kteří se rádi věnují výtvarným činnostem a zajímají se o umění, tvoření a kulturu.

Kapacitou pro tento zájmový útvar bude 15 – 20 žáků z 8. – 9. třídy, kteří si jej budou moci vybrat ze seznamu kroužků pro školní rok.

4.2.1 Obecná charakteristika období dospívání

Jak popisuje Vágnerová (2012, s. 367) v období dospívání, které zahrnuje délku života od 10 do 20 let, dochází k celostně proměně osobnosti člověka po všech jeho stránkách. Dochází k proměnám v somatické, psychické i sociální oblasti osobnosti díky vzájemnému propojení těchto oblastí. Psychické a sociální faktory významně ovlivňují změny somatické oblasti,

Dospívání je přechodným obdobím mezi dětstvím a dospělostí, které sebou nese důležité úkoly vlastní proměny člověka v novou a zralejší formu své identity s přijatelným postavením ve společnosti. Průběh dospívání ovlivňují kulturní a společenská očekávání, ve kterém se člověk nachází. (Vágnerová, 2012, s. 367–368)

Podle Langmeiera a Krejčířové (1998, s. 138) období dospívání z biologického pohledu začíná prvními úkazy pohlavního zrání spolu se zrychlením tělesného růstu a končí jeho plnou pohlavní zralostí a ustálením tělesného růstu. V rámci psychického vývoje dospívající zdokonaluje nový způsob abstraktního myšlení. Potýká se s ještě neobjevenými pudy, se kterými se snaží v tomto období naučit pracovat. Hledá cestu k jejich kontrole a uspokojení. Dále jedinec bojuje s emoční nestabilitou. V rámci společnosti dospívající mění své dosavadní sociální role. Společnost na něj klade jiná očekávání v chování a dospívající tak hledá své nové místo.

Období můžeme rozdělit na dvě fáze. Ranou adolescenci, kterou představuje přibližně věk 11 až 15 let. Je nazývána období pubescence, jehož největšími změnami je tělesné dospívání souvisejícím s pohlavním dozráváním, způsob myšlení, emoční prožívání. Druhou fází, pozdní adolescenci, určuje přibližně věk od 15 do 20 let, ten je však závislý na individuálních proměnách v oblasti psychické a sociální. V tomto období dospívání dochází k ještě větším psychosociálním změnám, které sebou přináší rozvoj identity a partnerských vztahů. Důležitou roli zde hraje ukončení profesní přípravy související s nástupem do zaměstnání, či pokračování ve studiu. (Vágnerová, 2012, s. 369–371)

4.2.1 Stádium identity podle Erika Eriksona

Období pubescence a adolescence, věk člověka od 12 do 20 let, Erikson klade za úkol budování vlastní identity člověka. Pojem identita nelze úplně přesně definovat, lze jej popsat jako *vědomí někam patřit; vědět, kým doopravdy jsem, a také tím autenticky být; znát své místo a poslání ve světě; vědět co chci, co dokážu a čemu věřím*; apod. Toto období s sebou přináší náročné úkoly, kdy se člověk rozchází s názory a postoji, které mu byly doposud dány a které bez promyšlení přijímal. Zde již dospívající tyto názory a postoje přezkoumává, hledá nové názory a buduje tak svoji vlastní identitu. To vše a další fyziologické změny vyvolávají v člověku vnitřní konflikty, se kterými musí bojovat. Budování identity je tak náročným úkolem období dospívání a téma identity člověka provází po celý život. (Říčan, 2010, s. 170–171)

Úkolem dospívání je tedy dosáhnout ego identity a vyhnout se tak zmatkům světa. Společnost by tak pro mladé dospívající měla vytvářet dobré vzory a dobré otevřené komunikační technologie zvláště v dnešní době. Společnost by také neměla opomíjet obřady, které jasně oddělují období dětství od dospělosti. Erikson nabádá k využití tzv. oddechového času pro dospívající, kdy mohou například vyjet do zahraničí, jít studovat, apod. To jim přinese více času a prostoru pro sebepoznání. Pokud dospívající nalezne identitu a projde úspěšně obdobím dospívání, nabývá ctnost – věrnost, která se vyznačuje loajalitou, schopností žít ve společnosti navzdory nedokonalostem, mít ve společnosti své místo, kde mu bude umožněno se podílet na jeho dění. (Boeree, 2006)

4.2.2 Vývoj výtvarného projevu v období dospívání

Dle Roeselové (1997, s. 25) *období dospívání působí proces výtvarného vývoje jednoznačněji. Žáci se s vlastní výtvarnou aktivitou rozloučili nebo nepříjemnou stagnaci překonali. Ve zvýšené míře prosazují své individuální zájmy a výtvarné preference, které odrážejí jejich osobnostní založení.*

Mnozí dospívající se přiklání k ateliérové výuce, mnozí mají potřebu zvládat určité techniky či rozvíjení dekorativního citění, vytváření snových kompozic či analýze výtvarného jazyka a jeho možnostech. V ateliérové výuce, kdy je tvorba soustředěna na kresbu a malbu podle modelu, mají dospívající oporu ve skutečnosti. Ti, kteří se snaží o zvládnutí dané techniky, zaměřují se především na těžší techniky grafiky a plastiky, si snaží sami sobě dokázat, co všechno zvládnou a jaké jsou jejich schopnosti. Pro oblíbené textilní a keramické tvorby je typická dbalost na rozvoj dekorativního citění. Dospívající žáci naslouchající

především sami sobě, jsou charakterističtí vytvářením vlastních snových kompozic s prvky surrealismu či hledající vlastní modely světů. (Roeselová, 1997, s. 25)

4.3 Metody práce

Z pestrého výběru výukových metod, lze vybírat určitou metodu podle cíle a obsahu výuky, ale také pomocí dalších kritérií, jako jsou například: zákonitosti výukového procesu, cíle a úkoly výuky, obsah a metody oboru, úroveň rozvoje žáků, zvláštnosti třídy či skupiny, vnější podmínky, osobnost učitele. (Maňák, Švec, 2003, s. 50)

Podle Šobánkové (2006, s. 40) učitel podle tématu rozhoduje o organizaci výuky či jeho částech, o místě výuky a obohacení, kterým může být návštěva výstavy, exkurze, návštěva ateliéru umělce, beseda.

Metody pro práci s žáky ve Výtvarné dílně jsou tedy zvoleny dle výše uvedených kritérií. Jsou určovány dle klasifikace Maňáka a Švece z roku 2003. Metody slovní: vyprávění, vysvětlování, práce s textem, rozhovor; metody názorně-demonstrační: předvádění a pozorování, práce s obrazem, instruktáž. Z aktivizujících metod jsou použity metody diskuzní, řešení problémů, didaktické hry a z komplexních výukových metod, je nejčastěji využívána metoda samostatné práce žáků, ale také prvky metod skupinové práce, projektové výuky, kritického myšlení, brainstormingu, učení v životních situacích a také televizní výuka. Do výuky výtvarné dílny je často také zakomponována návštěva zajímavých osobností z okolí Závřší a práce v terénu či exkurze.

V projektu výtvarné dílny jsou nejčastěji voleny kombinace typů metod. Zvláštní místo zde však má samostatná práce žáků, neboť právě ta je nejlépe charakteristická pro výtvarnou práci. Další druhy metod jsou využívány k uvedení do tématu, hledání inspirace, k motivaci či reflexi. Jednotlivé metody jsou v úvodu scénáře každé lekce přesně vypsány.

4.4 Klíčové kompetence

Projekt Výtvarné dílny se zaměřuje, navazuje a dbá na rozvoj všech druhů klíčových kompetencí žáků dle Rámcového vzdělávacího programu. V každé lekci najdeme prvky k rozvoji všech určených klíčových kompetencí, jako jsou: kompetence sociální a personální, kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní a kompetence občanské.

4.5 Prostory a vybavení

Pro pracovní charakter výtvarné výchovy, která využívá nejrůznějších druhů materiálů a pomůcek, je potřeba zařídit specializovanou učebnu vybavenou umyvadlem, nábytkem i podlahou, které lze umývat. (Roeselová, 1996, s. 20)

Prostory pro naši Výtvarnou dílnu nezahrnují tedy žádné zvláštní a náročné podmínky. Výtvarná dílna může být realizována v jedné ze starých učeben základní školy.

Vybavení bude sestaveno také ze starého vybavení školní třídy, tedy stoly a židle pro každého, aby každý měl stůl pro sebe. K potřebám výtvarné dílny poslouží velká tabule i nástěnka se špendlíky. Dále jsou potřebné skříňky na materiály a pomůcky, skříňky se šuplíky či přihrádky, kde by každý účastník měl své místo na ukládání svých výtvorů. K realizaci dílny postačí starší nábytek, který škola uchovává ve skladu. Proti jeho dalšímu zničení lze užívat ubrusy na stůl.

Dalším nezbytným vybavením výtvarné dílny, které najdeme ve školní třídě, je umyvadlo vybaveno mýdly a papírovými utěrkami, dále pak koš na papír a odpad, hodiny, hadr a utěráky na stoly, smeták.

Podle dohody s ředitelem školy a možností školy bychom dílnu mohli přizpůsobit a upravit, pomalovat při začátku zájmového útvaru podle představ jeho účastníků.

4.6 Pomůcky a potřebné materiály

Před zahájením dílny je třeba zakoupit potřebné materiály a pomůcky, které budou součástí dílny. Zároveň bychom také využili, co nejvíce pomůcek a materiálů z výtvarného kabinetu-skladu, kde najdeme tvrdé podložky, různé druhy barev, papírů a ostatních materiálů, které již nikdo nevyužívá.

Jak popisuje Roeselová (1996, s. 20-21) k výuce a tvorbě ve výtvarné dílně je nezbytnou podmínkou zásoba netradičních materiálů jako například dráty, látky, fólie, pletiva, zbytky různorodých papírů, přírodnin apod. Pedagog poté musí dbát na doplňování těchto materiálů, ať už to ze sponzorských příspěvků či další sbírky.

S žáky bychom se tedy na začátku domluvili a snažili se udělat sbírku zajímavých materiálů, ať už to látkových, dekoračních či přírodních, které by bylo možné využít pro práci v dílně. Do sbírky by se zapojili účastníci kurzu, jejich rodiny a známí. Souhlas s darováním

daných materiálů by byl stvrzen na základě písemného sdělení, které rodiče podepíší. Dále by se sbírka mohla rozšířit mezi pedagogické pracovníky a zaměstnance školy.

Každý z účastníků si na úplném začátku pořídí pracovní košili či plášť proti ušpinění oblečení a také ubrus proti zničení nábytku, paletu a nádobku na vodu (jakékoliv).

Přesný seznam základních pomůcek a materiálů pro potřeby dílny je uveden i s přibližnými finančními částkami v příloze č. 2.

4.7 Finanční zajištění

Pro projekt výtvarné dílny bychom v první řadě oslovili o finanční podporu ředitele školy, všechny tři obce Závřší, Národopisný soubor Závřšan, Základní organizaci Českého svazu ochránců přírody KOSENKA z Valašských Klobouk, která podporuje udržování kulturních tradic Jižního Valašska a ochranu přírody. Dále bude osloven školní klub rodičů a místní podnikatelé, kteří by při závěrečné výstavě mohli využít reklamy.

Účastníci zájmového útvaru budou na začátku kurzu přispívat na materiály a pomůcky pro fungování výtvarné dílny, zároveň za podpory oslovených složek. Tyto finance by měly vystačit na základní potřeby dílny. Ostatní pomůcky a potřeby budou záležet na podpoře ze stran ostatních oslovených. Tedy přesnou částku, kterou budou žáci přispívat, určí vedoucí organizace dle možností.

Seznam základních pomůcek je přiložen v příloze č. 2 spolu s přibližnými cenami. Zájmový útvar dále bude využívat prostory a materiály školy, které nevyžadují finanční služby.

Finanční zajištění tohoto zájmového útvaru se tak bude odvíjet od zájmu všech oslovených složek. Po dohodě s vedoucími organizace je možné zájmový útvar organizovat buď to v rámci školy, nebo v rámci DDM Brumov-Bylnice, se kterým škola ve výchově mimo vyučování úzce spolupracuje. Stejně tak vedoucím pedagogem výtvarné dílny může být pedagog školy či externí pracovník v rámci DDM Brumov-Bylnice.

4.8 Model lekce výtvarné dílny

Zde předkládám scénář lekce výtvarné dílny, který je sestaven podle scénáře výuky podle Šobáňové (2006, s. 43):

1. Zahájení výuky

2. *Motivace*
3. *Zadání výtvarné úlohy spočívající v objasnění námětu, výtvarného problému, výtvarné techniky, popřípadě spojitosti s výtvarnou kulturou.*
4. *Vlastní práce žáků*
5. *Úklid učebny*
6. *Hodnocení výuky, reflexe*
7. *Závěr*

Předložený scénář výuky je využit jako kostra plánování každé lekce. V některých případech je však upravována podle různorodosti daných činností. Pedagog tak může dle zaujetí a zájmům skupiny program upravovat, různým tématům tak mohou žáci věnovat více lekcí dle jejich tempa a výběru. Pokud žáky zaujme některé téma více, budou chtít diskutovat, ptát se tvořit, není třeba je omezovat.

4.9 Techniky

Výtvarná technika podle Šobáňové (2006, s. 26) *slouží potřebám výtvarného vyjadřování. Měla by podporovat sdělnost výtvarného vyjádření, měla by umožnit optimální výrazové vyznění námětu nebo řešení výtvarného problému.*

Cílem pedagogického snažení není úplné zvládnutí techniky, ale vyřešení výtvarného problému, ke kterému nám daná technika pomáhá. Díky zvládnutí většího množství technik se žákům otvírají širší možnosti tvorby a jejich volby. Při volbě výtvarné techniky záleží na potřebách námětu a způsobu výtvarného řešení. Dále jsou techniky spojeny s použitím a postupy daných materiálů a nástrojů. (Šobáňová, 2006, s. 26–27)

Podle Roeselové (1996, s. 15) *společné osvojování základů výtvarné techniky nebo postupu je součástí výtvarného vzdělávání, protože zaručuje dítěti schopnost srozumitelně se vyjádřit.* Nesou však v sobě také negativní prvky, díky kterým dítě nemá šanci rozvíjet samostatné myšlení, emotivnost prožitku a jeho osobitost je potlačována. Často je dětem předávána výtvarná technika i postup jejího osvojování. Je však důležité, aby se už od prvního setkání s výtvarnou technikou dítě učilo rozvíjet vlastní výtvarný názor, cítit řeč materiálů nebo nalézt svůj výtvarný projev daného tématu.

Techniky obvykle dělíme takto (Šobáňová, 2006, s. 27):

- *kresebné potupy – kresba tužkou, perem a dřívkem, kresba rudkou a uhlím, kombinované kreslířské techniky, kolorování, rozmývání a lavírování*
- *postupy malby – malba temperou a různými nástroji, olejomalba, akryl, malba pastelem (suchým i voskovým), akvarel, kvaš, kombinované techniky (kombinování kreslířských a malířských postupů)*
- *postupy grafiky – přípravné grafické techniky (gumotisk, rytá kresba atd.), techniky tisku z výšky, z hloubky a z plochy, xeroxová nebo počítačová grafika, nepravé grafické techniky (monotypie, otisky předmětů a nástrojů, frotáž atd.)*
- *postupy plastické a prostorové tvorby – modelování, tvarování materiálů a konstruování z daných prvků, seznámení s plastickými i sochařskými postupy, objektová tvorba. Kombinování různých výtvarných postupů a materiálů*
- *soudobé výtvarné postupy – poznávání výtvarných postupů 20. Století, výtvarné objekty z nalezených přírodnin, předmětů či materiálů, ready-mades, instalace a výtvarné akce, koncepty, land-artové aktivity.*

Pro tvorbu ve výtvarné dílně jsou žákům předkládány základní vybrané techniky. Žák poté sám volí, jakou technikou bude pracovat. Není zde ale kladen důraz na pevný postup při osvojování techniky. Techniky lekce jsou vždy zmíněny na úvod scénáře pro danou lekci.

4.10 Hodnocení

Jak popisuje Roeselová (2001, s. 73) *hodnocením výuky je rozhovor, na kterém se podílejí všechny děti. V taktním, přátelském a povzbudivém ovzduší společně hledají sdělné nebo výtvarní kvality jednotlivých prací. Učitel nabízí vždy jiná hlediska – jak žáci pochopili motivaci a záměr, o čem nad námětem uvažovali, jaké obsahy se ozývaly v tématu, jaký osobní přínos vložili do řešení, jak výmluvný je barevný výraz, zda dokáží nalézt odpovídající slovní vyjádření, najdou-li příbuzné řešení v díle některého výtvarného umělce, poznají-li výrazové ladění cizí práce atd.*

V případě výtvarné dílny bude zpětná vazba a hodnocení výtvarných prací žáků probíhat individuálními reflexemi pedagoga s žáky po dobu samostatné práce žáků. Na závěr lekcí však proběhne zpětná vazba společnou reflexí či diskuzí, která je popsána v plánech každé lekce.

Konečnou evaluací bude závěrečný výstup žáků a jejich tvorby formou výstavy pro širokou veřejnost.

Na samý závěr kurzu žáci dostanou od pedagoga slovní ohodnocení jejich práce za celý rok, který jim může pomoci při jejich dalším uplatnění.

4.11 Tematické okruhy

Program Výtvarné dílny je rozdělen do tematických částí trvajících několik lekcí po sobě. Daný rozpis harmonogramu se počítá pouze jako návod, který lze v průběhu přizpůsobovat, zkracovat a zařazovat podle daného ročního období a lidových zvyků. Lze z něj vynechávat nebo naopak přidávat dané aktivity či měnit jejich časový rámec podle chuti účastníků, jejich rychlosti či zájmu a uvážení pedagoga. Je třeba také myslet na časové možnosti osob, které navštíví výtvarnou dílnu a s časovým předstihem se s nimi domluvit. Do výtvarné dílny jsou zváni osobnosti, které se sami angažují nejen do dění na Závřší, ale také do šíření lidových tradic, budou tedy ochotni se podílet na průběhu výtvarné dílny.

Tematický plán lekcí a námětů

Tabulka č. 2

ROZSAH	TÉMA	ČINNOSTI
1. 1 lekce	Úvodní setkání	- Úvodní informace, seznámení
2. 4 lekce	Kde to je? Aneb poznej své okolí: oblast Závřší	- Návštěva místního kronikáře pana Naňáka, seznámení se s oblastí Závřší - Skupinová práce na projektech o Závřší
3. 4 lekce	Procházka krajem Závřší	- Návštěva místního restaurátora a malíře pana Káni - Malba krajiny Závřší - Práce s mapou Závřší - Malba v terénu

4. 5 lekcí	Křesťanská tradice na Závřší	<ul style="list-style-type: none"> - Prohlídka kostela, informace o farnosti - Mozaika kostela - Modely památek Závřší
5. 3 lekce	Významné osobnosti Závřší	<ul style="list-style-type: none"> - Kresba portrétu osobností historie Závřší - Kresba a malba osobností současného Závřší
6. 1+1 lekce	Lidové zvyky	<ul style="list-style-type: none"> - Fašanky - Velikonoce
7. 3-4 lekce	Tanec a hudba u nás na Závřší	<ul style="list-style-type: none"> - Seznámení s místní lidovou hudbou a tancem, malba podle hudby - Kresba postavy - Kresba pohybu, tance
8. 4-5 lekcí	Závřšský kroj	<ul style="list-style-type: none"> - Návštěva členů z Národopisného souboru Závřšan, kresba podle modelu - Návrh vlastního kroje a výroba jeho modelu
9. 4-5 lekcí	CHKO Bílé Karpaty	<ul style="list-style-type: none"> - Malba v terénu - Tvorba projektů pro ochranu životního prostředí
10. 1 lekce	Hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> - Senoseč
11. 2 lekce	Užité umění: Řezbářství	<ul style="list-style-type: none"> - Návštěva uměleckého řezbáře, výroba rámečků na obraz
12. 4 lekce	Příprava výstavy	<ul style="list-style-type: none"> - Příprava výstavy: Informační nástěnky, příprava prostředí výstavy, pozvánky, plakáty

4.12 Domácí práce žáků

Žáci budou mít možnost pracovat na svých dílech také doma, ve svém volném čase. V rámci celého kurzu budou moci dobrovolně zpracovávat 5 daných námětů a úkolů předložených pedagogem k vybraným tématům po určitý předem domluvený čas. Motivací pro práci doma může být pro žáky nejen výstava všech jejich prací, ale také zdokonalování jejich výtvarných projevů a závěrečné ohodnocení pedagogem.

Náměty pro domácí práci

Tabulka č. 3

1. Provést rozhovor se starými obyvateli Závřší na téma: Jak se žilo dříve tady na Závřší. – A jakkoliv jej výtvarně ztvárnit.
2. Ilustrace Závřšské lidové písně
3. Jakékoli ztvárnění mého nejoblíbenějšího místa v přírodě
4. Během Vánočních prázdnin – Vytvořit „Krabičku Vánočních tajemství“
5. Vytvořit materiálový dokument jedné z pověstí Závřší

4.13 Závěrečný výstup a hodnocení

Závěrečná výstava

Závěrečným výstupem by byla organizace výstavy pro širokou veřejnost ve vstupní hale základní školy, kde by organizace a příprava byla nejjednodušší a také bez finančního zatížení.

Probíhala by po celý týden na konci školního roku. K zahájení by byli přizváni významné osoby jako starostové vesnic, vedení Základní školy, všichni návštěvníci dílny, kteří se podíleli na programu pro žáky, dále pak významné osobnosti regionu, učitele, zbylé žáky, rodiny a v neposlední řadě i širokou veřejnost. Byl by organizován doprovodný program a pohoštění. Byly by zde vystaveny všechny práce účastníků zájmového útvaru, spolu s popisky a zajímavostmi našeho regionu, informativními tabulemi. Poslední měsíc výtvarné dílny by byl tedy věnován právě realizaci této výstavy, na které by se podíleli především účastníci

zájmového útvaru projektovou metodou. Hosté by byli pozváni dopisními pozvánkami, široká veřejnost pak vylepenými plakáty na místech obce vyhrazených pro informace. Zahájení výstavy by doprovázel svým zpěvem a tancem Národopisný soubor Závřsan spolu s Valašským kroužkem dětí. Pomocí výstavy by se všichni ostatní mohli dozvědět více o našem regionu a ukázali bychom jim tak krásu a bohatství našeho kraje, kterého si je zapotřebí vážit a uchovávat pro další generace, zároveň by tak mohli nahlédnout na práce žáků výtvarné dílny.

Další možností by byla výstava prací žáků výtvarné dílny při každoročních oslavách Dožínek, která je velkou událostí kraje Závřší. Zde by opět za podpory Národopisného souboru Závřsan, který Dožínky pořádá, mohli žáci představit svá díla a myšlenky ještě širšímu okolí.

Poslední možností prezentace výtvorů by bylo umístění výtvarných prací na internetové stránky školy, vesnic a další možné portály, kde budou zveřejněny i pro ještě širší veřejnost. Dle zájmů by tak mohla také vzniknout počítačová verze výstavy formou prezentace či portfolií.

Účastníci dílny by s pomocí pedagoga poslední měsíc pracovali na přípravě výstavy. Společně by vymysleli vzhled, rozmístění prací, výzdobu, rekvizity, popisky i různé informační nástěnky. Společně by také promysleli průběh a zahájení výstavy. Podíleli by se na tvorbě dopisních pozvánek i informačních plakátů.

Závěrečné ohodnocení žáků

Pedagog dle jeho uvážení může předat při zahájení výstavy všem účastníkům slovní ohodnocení za práci v průběhu celého kurzu, která jim mohou sloužit nejen jako památeční listy ale také jako přílohy k jejich přihláškám na střední školy a jejich budoucím uplatnění.

5 Modely lekcí výtvarné dílny

Zde jsou předloženy nejprve náměty pro domácí práci žáků, tedy pět aktivit pro domácí činnost, kterou pedagog žákům zadá vždy k určenému tématu lekce či období.

Následně jsou popsány modely lekcí výtvarné dílny. Lekce jsou tematicky rozříděny. V každém modelu lekce jsou popsány veškeré informace spolu se zdroji a potřebnými materiály.

5.1 Náměty pro domácí práci

5.1.1 Aktivita č. 1

Téma: VÁNOCE

ÚKOL: Vytvořit krabičku Vánočních tajemství

CÍL AKTIVITY:

Radost a vděčnost z maličností, uvědomění si hodnoty svátků

OBSAH ČINNOSTI:

Úkolem žáků bude během Vánoc vytvořit Krabičku Vánočních tajemství. Krabičku si žáci vyrobí jakékoli velikosti a z jakéhokoli materiálu. Místo krabičky, mohou žáci vyrobit látkový pytlíček, skleničku nebo jakoukoli nádobu. Záleží na jejich fantazii a kreativitě. Do Vánoční krabičky budou mít možnost po celou dobu Vánočních prázdnin a Vánočních svátků ukládat obyčejné věci, předměty, které se pro ně během Vánoční doby staly neobyčejnými. Mohou to být jakékoli věci, které pro ostatní nemají třeba žádnou cenu, pro ně však ano. Žáci si tedy budou shromažďovat vzpomínky, které jim budou připomínat Vánoční čas. Díky tomu zakusí větší všímavost, vděčnost z maličností, výjimečné okamžiky svátků.

Po Vánočních prázdninách žáci během první lekce výtvarné dílny představí své Vánoční krabičky. Mohou vypíchnout některé zajímavé věci z krabičky, se kterými se chtějí podělit s ostatními. Pedagog žákům poděkuje za jejich úsilí i během prázdnin a společnou diskuzí s žáky se snaží shrnout aktivitu. Vše, co jim tato aktivita přinesla, jestli si díky něco uvědomili, naučili apod.

INSPIRACE, ZDROJE:

ROESELOVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 231. ISBN 80-902267-1-X.

5.1.2 Aktivita č. 2

Téma: KDE TO JE? ANEB POZNEJ SVÉ OKOLÍ: OBLAST ZÁVRŠÍ

ÚKOL: Provést rozhovor se staršími obyvateli Závřší na téma: Jak se žilo dříve tady na Závřší – a jakkoliv jej zaznamenat a ztvárnit.

CÍL AKTIVITY:

Rozvoj kreativity a vztahu ke starším lidem a tradicím

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci budou mít za úkol najít ve svém okolí staršího obyvatele místních vesnic a krátce si s ním popovídat o tom, jak se žilo dříve tady na Závřší. Společně mohou rozebrat obyčejný život ve vesnici, slavnosti a tradice, vzdělávání a zaměstnání apod., dle jejich zájmu. Na závěr žák poprosí o předání vzkazu pro místní mladou generaci, co jim přejí do života a jaké rady jim dají, co by jim chtěli vzkázat. Žáci si mohou rozhovor nahrát či zapisovat.

Poté bude jejich úkolem ztvárnit a zpracovat rozhovor do výtvarného či jiného projevu, dle jejich fantazie, tak aby předali hlavní postřehy, poselství jejich rozhovoru i ostatním lidem. Pedagog se domluví s žáky na potřebném čase a datu prezentace jejich rozhovorů, kdy každý představí své ztvárnění rozhovoru.

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

FLOREŠ S. 2013. Z Nedašova až na ministerstvo – rozhovor s panem Fojtíkem. In: *NašeValašsko.info* [online]. [cit. 2. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.nasevalassko.info/zpravodajstvi/rozhovory/item/939-z-nedasova-az-na-ministerstvo.html>.

5.1.3 Aktivita č. 3

Téma: LIDOVÁ HUDBA A TANEC NA ZÁVRŠÍ

ÚKOL: Ilustrace Závřšské lidové písně

CÍL AKTIVITY:

Rozvoj kreativity a vztahu k umění lidové hudby

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci budou mít za úkol vytvořit výtvarnou ilustraci k lidové písni ze Závřší, kterou jim pedagog poskytne z knihy *Lidové písně a tance z Valašskokloboucka*. Z výtvarné dílny si žáci mohou vzít tvrdý výkres formátu A3, tuš a redispera. Na výkres přepíší tuší text písně a kresbou tuší a pastelkami jej ilustrují. Pedagog se s žáky domluví na datu dokončení domácí práce a prezentaci ilustrací.

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

VETTERL, K. 1960. *Lidové písně a tance z Valašskokloboucka II*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 505 s.

5.1.4 Aktivita č. 4

Téma: CHKO BÍLÉ KARPATY

ÚKOL: Výtvarné ztvárnění mého nejoblíbenějšího místa v přírodě

CÍL AKTIVITY:

Rozvoj kreativity a smyslu pro detail, krásu a vztah k přírodě

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci budou mít za úkol jakkoliv výtvarně ztvárnit své nejoblíbenější místo v přírodě rodného kraje. Pedagog s žáky domluví datum odevzdání. Tato aktivita se dle možností školy a zájmu učitelů a vedení může provést jako celoškolská soutěž o nejkrásnější ztvárnění nejoblíbenějšího místa v přírodě všech dětí. Výtvary pak mohou zdobit chodby školy a připomínat tak žákům krásu okolní přírody.

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

ROESELVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 231. ISBN 80-902267-1-X.

5.1.5 Aktivita č. 5

Téma: ÚSTNÍ LIDOVÁ SLOVESNOST

ÚKOL: Vytvořit materiálovou ilustraci jedné z pověstí z knihy od Josefa Káni

CÍL AKTIVITY:

Rozvoj kreativity, rozvoj obrazového vyjádření literárního útvaru

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci budou mít za úkol vytvořit materiálovou ilustraci vybrané pověsti z knihy *Pověsti, příběhy a zvyky ze staré dědiny* od Josefa Káni, kterou jim pedagog dá k dispozici.

Z výtvarné dílny si každý vezme tvrdý výkres formátu A3, na který přepíše text pověsti z knihy a výtvarně do textu vloží předměty, materiály, obrázky, o kterých se v pověsti jedná. Vytvoří tak netradiční – materiálovou ilustraci pověsti.

Pedagog se s žáky domluví na termínu odevzdání práce a prezentace, zároveň jej nabádá k využití co nejrůznějších materiálů, tak aby ztvárnění dané pověsti co nejvíce přiblížila čtenáři děj a vtáhla jej do něj.

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

ROESELOVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 214. ISBN 80-902267-1-X.

KÁŇA, J. 1999. *Pověsti, příběhy a zvyky ze staré dědiny*. Uherský Brod: Ateliér umělecko-řemeslného malířství Petr Káňa Návojná ve spolupráci s hotelem Ogar Luhačovice.

5.2 Úvodní setkání

SEZNÁMENÍ SE S VÝTVARNOU DÍLNOU, MALOVANÝ ŽIVOTOPIS

CÍL:

Pedagog přivede žáka k porozumění programu, pravidel a cílům zájmového útvaru výtvarné dílny.

Pedagog přivede žáka k větší vnímavosti svého okolí pro motivaci a náměty do jejich tvorby.

Pedagog navede žáka k praktické činnosti podle slovního popisu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák rozumí programu, pravidlům a cílům daného zájmového útvaru výtvarné dílny.

Žák dokáže lépe vnímat své okolí a všimnout si nových věcí pro využití do jeho tvorby.

Žák je schopen podle slovního návodu prakticky tvořit.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog provede představení zájmového útvaru – tematického zaměření; vzájemné představení účastníků a pedagoga; seznámení s programem dílny po celý rok, strukturou lekcí, vzájemnou komunikaci s pedagogem; prohlídku dílny a všech pomůcek (možnost

úpravy dílny). Následně s žáky realizuje činnost, malovaný životopis, která poslouží pro vzájemné představení účastníků a pedagoga.

METODY PRÁCE:

Metoda vysvětlování, metoda diskuzní, metoda samostatné práce

POMŮCKY:

- dlouhé archy papíru
- tuše, redispera s násadami
- temperové barvy, akvarelové barvy, štětce, palety, kelímky na vodu, hadříky, pastelky, fixe apod.

TECHNIKY:

Kresba tuší, malba temperovými a vodovými barvami, kresba pastelkami

ZDROJE, INSPIRACE:

BABYRÁDOVÁ, H. 2005. *Výtvarná dílna*. Praha: Triton, s. 220-221. ISBN 80-7254-705-4.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog na úvod všechny přivítá, představí se a provede prezenci.
- 2. MOTIVACE (20 minut):** Pedagog slovně představí zájmový útvar, popíše průběh zájmového útvaru: tematické zaměření, program a témata na celý rok, plánované návštěvy, úkoly a závěrečné ukončení, kterým by byla výstava pro širokou veřejnost tvořená právě všemi výtvary. Cílem výstavy prací žáků by tak bylo poukázat všem na krásu místa, přírody, historie, tradic a umění, tedy kulturního bohatství oblasti Závřší. Dále pedagog seznámí žáky: s prostory výtvarné dílny, s vybavením, pracovními materiály a pomůckami. Sdělí jim možnost společné úpravy nábytku a přemístění. Každý z žáků si může přemístit svůj stůl a židli na místo, které už po celou dobu bude jeho pracovním prostředím. Poté se všichni usadí a může začít první činnost na vzájemné seznámení a představení se.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Úkolem každého žáka bude tuší nakreslit na dlouhý arch papíru svůj život, svoji životní cestu od narození až po dnešek spolu se všemi důležitými událostmi. Pedagog dětem podá k dispozici dlouhý arch papíru, černou

tuš a redispera s násadami, na dobarvení temperové a akvarelové barvy, či pastelky, fixe a voskovky dle vlastního výběru.

Každý žák může činnost pojmout jakkoli. Může kreslit obrázky, symboly či psát popisky. Pedagog stejně tak jako žáci, kreslí svůj životopis. Žáci budou poučeni o bezpečnosti práce s tuší.

4. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ** (40 minut): Každý žák samostatně pracuje na svém malovaném životopisu. Nejprve pracuje s tuší, poté může použít na dobarvení připravené barvy a pomůcky ze zásob dílny.
5. **ÚKLID PROSTORŮ** (5 minut): Všichni si uklidí své pomůcky na určené místo, umyje stůl.
6. **HODNOCENÍ, REFLEXE** (10 minut): Každý účastník postupně představí své dílo a zkusí jej krátce popsat, tím se zároveň navzájem všichni představí a seznámí. Před ukončením ještě každý účastník dostane prostor na slovní ohodnocení dnešní lekce a jejich očekávání a přání do tohoto zájmového útvaru. Projevení souhlasu s formou, pravidly a účastí v zájmovém útvaru po celý rok každý žák stvrdí při odchodu svým podpisem tuší na papír, který bude využíván pro zaznamenávání docházky. Malované životopisy si žáci vystaví na nástěnku do dílny, spolu s jejich výkresem s vlastnoručními podpisy.
7. **ZÁVĚR** (5 minut): Na závěr proběhne poděkování pedagoga účastníkům za jejich spolupráci a seznámí je s programem další lekce – návštěva místního kronikáře Aleše Naňáka, který otevře naše celoroční téma oblasti Závřší. Zároveň zde může být nabídnut prostor pro vlastní nápady a návrhy na činnosti při dalších lekcích. Dále pedagog všechny poprosí, aby si přinesli svoji pracovní košili, ubrus na stůl proti ušpinění nábytku, jakýkoliv kelímek či nádobku na vodu a jakoukoli paletu či prkénko dle vlastního výběru. Jako paletu žáci mohou vybrat cokoliv, co uznají za vhodné. Pedagog nezapomene také připomenout a požádat o účast na sběru zajímavých věcí, materiálů, látek, doplňků na koláže a pro další činnosti výtvarné dílny.

5.3 Téma: Kde to je? Aneb poznej své okolí – oblast Závřší

SEZNÁMENÍ SE S OBLASTÍ ZÁVRŠÍ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k převedení získaných vědomostí o Závřší do výtvarného projektu.

Pedagog dopomůže žákovi k samostatné organizaci činností při tvorbě projektu ve své skupině.

Pedagog naučí žáka praktickému využití všech materiálů při práci na projektu dle slovního doporučení.

OČEKÁVÁNE VÝSTUPY:

Žák dokáže převést získané vědomosti o Závřší do výtvarného projektu.

Žák umí ve své skupině samostatně organizovat činnosti při tvorbě projektu.

Žák prakticky využívá všech materiálů při práci na projektu dle slovního doporučení.

OBSAH ČINNOSTI:

Žáky v první lekci tématu o Závřší čeká návštěva a přednáška místního kronikáře Aleše Naňáka, který jim přiblíží oblast Závřší. Podle možností poskytne žákům řadu dokumentů (kroniku, knihy, fotografie, apod.), ze kterých mohou čerpat pro skupinovou tvorbu projektů jednotlivých témat Závřší, na nichž budou po následující lekce samostatně pracovat ve vybraných skupinách. Budou dohledávat informace k daným tématům a výtvarně je co nejnápaditěji zpracovávat za pomoci všech materiálů a vybavení dílny. Budou tak mít za úkol vytvořit projekty nejen informační, ale také nápadité a umělecké hodnoty. Na závěr budou všechny skupiny své práce prezentovat před ostatními a všechny projekty budou vystaveny v dílně.

METODY PRÁCE:

Přednáška, skupinová práce žáků, brainstorming, projektová výuka

POMŮCKY:

- velké archy papíru
- psací potřeby, barvy
- lepidla, nůžky

- všechny pomůcky a materiály dle vlastního výběru, které jsou v dílně k dispozici.

TECHNIKY:

Volná technika: technika koláží, kreseb, maleb atd. (dle vlastního výběru a možností)

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Viz seznam literatury projektu

POZNÁMKA:

Pokud žáci projeví velký zájem o propracování svého tématu, technik a nápaditosti. Mohou věnovat projektům více lekcí

STRUKTURA VÝUKY I.: NÁVŠTĚVA MÍSTNÍHO KRONIKÁŘE ALEŠE NAŇÁKA

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky v dnešní lekci, udělá prezenci a představí návštěvu: místního kronikáře Aleše Naňáka, který povede dnešní výuku. Tím mu předá slovo a celou výuku do jeho vedení.
- 2. MOTIVACE (5 minut):** Metodou brainstormingu vytvoří pan Naňák společně s žáky na tabuli myšlenkový plán specifik a zajímavých věcí, které žáky napadají k tématu Závřší, abychom zjistili, co všechno žáci o oblasti ví a k čemu jeví zájem.
- 3. PŘEDNÁŠKA (35 minut):** Pan Naňák žákům představí sebe a svou činnost. Dle možností jim ukáže kroniku, knihy a dokumenty o Závřší, internetové zdroje a odkazy. Popovídá jim krátce o zajímavostech Závřší, především se zaměří na územní rozlohu, historii vesnic, důležité osobnosti oblasti Závřší a také místní specifika: lidový tanec a hudba, lidové kroje, zvyky a obyčeje, křesťanskou tradici a mnohé další. Formou přednášky a ukázek obrázků, knih k daným tématům pan Naňák žákům představí oblast Závřší. Na závěr bude možnost kladení otázek na jeho tvorbu i celé téma Závřší.
- 4. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci se podle svého zájmu, rozdělí do dvojic či trojic podle daných okruhů k tématu Závřší: lidová hudba a tanec, místní architektura, lidový kroj, rozloha Závřší (historie vesnic), křesťanská tradice, místní pověsti a pohádky, významné místní osobnosti z historie i současnosti, CHKO Bílé Karpaty - přírodní bohatství kraje, lidové zvyky a obyčeje. Každá skupina dostane za úkol vypracovat projekt

právě na určené téma. K dispozici žáci dostanou knihy k Závřší, přístup k internetovým zdrojům. Zde jim bude k dispozici kronikář, který každé skupině poradí zdroje, ve kterých najdou určená témata. Zároveň jim bude pomocníkem a rádcem. Zpracování projektu je na jejich vlastní fantazii, budou mít k dispozici všechny pomůcky a materiály dílny, popřípadě i možnost vlastních materiálů na příští lekci. Jejich úkolem je co nejlépe zpracovat a vystihnout své téma.

Pedagog dětem připomene bezpečnost práce v dílně.

5. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ** (30 minut): Žáci vyhledávají informace k jejich tématům a společně promýšlí a plánují jeho výtvarné zpracování.
6. **HODNOCENÍ, REFLEXE** (5 minut): Pan Naňák zhodnotí spolupráci žáků a doptává se jich, zda všemu porozuměli, co by ještě potřebovali. Žáci potleskem odmění návštěvu a spolu s pedagogem poděkují zavedení hodiny.
7. **ZÁVĚR** (5 minut): Pedagog poděkuje všem za spolupráci. Informuje žáky o pokračování jejich projektových prací po další dvě lekce. Navede žáky, aby si i doma sehnali, co nejvíce informací k jejich tématům, ze kterých mohou vycházet. Zároveň pedagog nabádá žáky k použití nápaditých technik, které znají a snaží se jich namotivovat k co nejvýstižnějšímu zpracování daného tématu.

STRUKTURA VÝUKY II. - III.: SKUPINOVÁ PRÁCE NA PROJEKTECH

1. **ÚVOD** (5 minut): Pedagog přivítá všechny žáky a udělá prezenci. Sdělí žákům program dnešní lekce: skupinová práce na projektech. Pedagog zjistí, zda žáci rozumí všemu, zda mají nějaké otázky k daným tématům a činnosti a jestli si ví se vším rady.
2. **ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY** (5 minut): Žáci budou pokračovat v dané tvorbě projektu o Závřší. Pedagog žákům zdůrazní bezpečnost práce a snaží se jich navést k tomu, aby dbali při práci nejen na informační stránku projektu, ale také na stránku výtvarnou, aby projekt byl co nejvíce nápaditý, různorodý, pestrý, dokázal tak zaujmout a přitáhnout větší pozornost.

3. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (70 minut):** Žáci dohledávají informace k jejich tématům a společně pracují na jeho výtvarném zpracování.
4. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly, pomůcky a materiály vrátí na svá místa.
5. **HODNOCENÍ, REFLEXE, ZÁVĚR (5 minut):** Pedagog slovně ohodnotí dosavadní práce a společně se domluví na potřebném čase k jejich dokončení, na dalších potřebných a možných materiálech pro jejich projekty, které budou v další hodině dokončovat a prezentovat.

STRUKTURA VÝUKY IV.:

1. **ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá všechny žáky a udělá prezenci. S žáky se domluví na potřebném čase k dokončení a na prezentaci projektů na závěr hodiny. Pedagog zjistí, zda žáci rozumí všemu, zda mají nějaké otázky k daným tématům a činnosti. Pedagog žákům zdůrazní bezpečnost práce
2. **ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci budou pokračovat v tvorbě svých projektů o Závěři.
3. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (45 minut):** Dohledávají informace k jejich tématům a společně pracují na jeho výtvarném zpracování.
4. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly, pomůcky a materiály vrátí na svá místa.
5. **HODNOCENÍ, REFLEXE (25 minut):** Žáci po skupinách představí svou tvorbu. Vyberou ty nejzajímavější informace a techniky a materiály, které využili. Společně práce vystaví na nástěnky a prostory v dílně, kde jim budou po další lekce k dispozici a pomoci.
6. **ZÁVĚR (5 minut):** Pedagog slovně zhodnotí výtvořky a práci žáků. Poděkuje za jejich snahu a seznámí je s programem pro další lekci.

5.4 Téma: Procházka krajem

Část I.

NÁVŠTĚVA MÍSTNÍHO MALÍŘE KÁNI, PŘÍPRAVA NA MALBU

CÍL:

Pedagog přivede žáka k aplikaci nabitých vědomostí o malbě do praxe.

Pedagog dopomůže žákovi umět reagovat a ocenit dané dílo.

Pedagog naučí žáka pracovat na malbě dle slovního návodu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dokáže aplikovat vědomosti o malbě v praxi.

Žák umí reagovat a ocenit daná díla.

Žák dokáže pracovat na malbě dle slovního postupu.

OBSAH ČINNOSTI:

Výtvarnou dílnu navštíví místní malíř a restaurátor Petr Káňa, který i se svým otcem výtvarně ztvárňovali zdejší krajinu a zajímavá místa našeho okolí. Malíř žákům popíše svou tvorbu, ukáže svá díla a především popíše postup jeho práce i s praktickou ukázkou. Ukáže jim materiály a pomůcky, které při své práci využívá. Následně žáci začínají pracovat na svých malbách – vytvoří hrubý nákres do svého skicáře, či přímo na výkres a namalují akrylovými barvami obraz krajiny podle fotografie.

METODY PRÁCE:

Přednáška, předvádění a pozorování, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- archy papírů, akrylové barvy, štětce, palety, hadříky, nádoby na vodu
- tužky a skicáře

TECHNIKY:

Kresba tužkou, malba akrylovými barvami

ZDROJE, INSPIRACE:

SANMIGUEL, D. 2003. *Jak malovat akrylovými barvami: technika a praxe*. Praha: Vašut nakladatelství. ISBN 8072362879.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Fotografie zdejší krajiny – Příloha č. 3

Pokud žáci budou chtít, mohou si na lekci přinést svoji fotografii zdejší krajiny a malovat podle své fotografie.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog žáky přivítá, představí návštěvu, provede prezenci a seznámí s dnešním průběhem činností.
- 2. MOTIVACE (35 minut):** Motivací pro lekci bude: seznámení s místním malířem a restaurátorem Petrem Káňou rodákem z Návojně. Pro žáky bude mít připraveno povídání o něm samém, jeho tvorbě, inspiraci a také tvorbě jeho otce, známého malíře, který se věnoval malbě místního dění, krajiny a míst, tak také sběru informací z dění na Závřší a zaznamenávání důležitých událostí. Dále pan Káňa žákům představí svá díla a bude se jim snažit vysvětlit postup jeho práce při tvorbě nového obrazu. Představí žákům své pomůcky a materiály, které využívá a pokusí se během 10 minut namalovat výhled z okna. Během malby žákům popíše jak rozvrhnout malbu a jak míchat barvy.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci dostanou k dispozici akrylové barvy a fotografie formátu A4, zdejších míst a krajiny. Každý si vybere jednu, kterou se bude snažit v následujících lekcích namalovat na arch papíru dle návodu malíře. Nejprve si však vytvoří nákres, rozvržení tužkou do svého skicáře či arch papíru. Poté se může dát do hrubé malby své fotografie. Pedagog poučí žáky o bezpečnosti práce.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (30 minut):** Žáci budou pracovat samostatně na svých malbách. Pan Káňa je zde dětem ku pomoci a podává jim rady, jak začít a jak si poradit s mícháním barev, rozvržením archu.

5. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Každý si uklidí svůj pracovní stůl a své pomůcky. Uloží je na svá místa a umyje si po sobě stůl i pomůcky.
6. **HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Malíř slovně ohodnotí práce žáků, podá žákům rady na příští hodinu a motivuje je k jejich dokončení. Žáci sdělí své reflexe z lekce.
7. **ZÁVĚR (5 minut):** Na závěr proběhne poděkování malíři a všem výtvarníkům. Pedagog dále seznámí žáky s programem příštího setkání, kdy budou pokračovat ve svých malbách.

Část II.

MALBA PODLE FOTOGRAFIÍ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k použití techniku malby do vlastní práce.

Pedagog dopomůže žákovi k naladění se na samostatnou práci na malbě.

Pedagog přivede žáka ke koordinaci činností práce na malbě.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák správně používá techniku malby při vlastní práci dle předchozích pokynů.

Žák je naladěn pro samostatnou práci – malbu.

Žák dokáže koordinovat činnosti práce na malbě.

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci pracují na svých rozpracovaných obrazech krajiny, které malují podle fotografie za pomoci akrylových barev.

METODY PRÁCE:

Samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- archy papírů, akrylové barvy, štětce, palety, hadříky, nádoby na vodu
- pracovní košile a pláště

TECHNIKY:

Malba akrylovými barvami

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

SANMIGUEL, D. 2003. *Jak malovat akrylovými barvami: technika a praxe*. Praha: Vašut nakladatelství. ISBN 8072362879.

Kimball, R. 2008. Landscape Painting - "A Calm River". In: *Youtube.com* [online]. 26. 11. [cit. 5. 2. 2016]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Hd6WbS_7ouk.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Přivítání, reflexe a rekapitulace minulé lekce – návštěva malíře a restaurátora pana Káni. Poučení o bezpečnosti práce a pokračování ve svých malbách.
- 2. MOTIVACE (5 minut):** Jako motivaci může pedagog žákům pustit krátké video malby krajiny, které je uvedeno výše ve zdrojích k lekci.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci dostanou k dispozici akrylové barvy a další potřebné pomůcky. Společně si připomenou rady a postupy malby, které jim doporučil pan Káňa. Pedagog žákům připomene bezpečnost při práci v dílně.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (65 minut):** Žáci samostatně pracují na svých malbách. Pedagog jim je k dispozici a pomoci. Doprovází je při jejich tvorbě.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Každý si uklidí svůj pracovní stůl a své pomůcky. Uloží je na svá místa a umyje si po sobě stůl a štětce.
- 6. HODNOCENÍ, REFLEXE, ZÁVĚR (5 minut):** Před rozloučením pedagog žáky seznámí s plány na další lekci, kdy jich čeká dokončení jejich maleb (domluví se, kolik času budou ještě potřebovat), společně zaznamenávání do mapy regionu a práce s mapou. Poděkuje jim za lekci a jejich dosavadní malby.

Část III.

DOKONČENÍ MALBY, ZAZNAMENÁVÁNÍ MÍST DO MAPY REGIONU

CÍL:

Pedagog přivede žáka k použití vědomostí o malbě do praktické činnosti.

Pedagog naučí žáka manipulaci s mapou a orientaci v regionu.

Pedagog dopomůže žákovi k oceňování jejich výtvarných prací.

Pedagog přivede žáka ke koordinaci činností práce na malbě.

OČEKÁVÁNE VÝSTUPY:

Žák dokáže použít nabyté vědomosti o malbě do praktické činnosti.

Žák dokáže manipulovat s mapou a orientovat se v regionu.

Žák dokáže ocenit své výtvarné práce.

Žák správně koordinuje činnosti práce na malbě.

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci v lekci dokončují své malby krajiny. Poté pedagog seznámí žáky s mapou regionu Závřší, rozlohou regionu a společně s žáky zaznamenají do mapy důležitá a zajímavá místa jejich regionu, které by mohly návštěvníky zaujmout.

METODY PRÁCE:

Samostatná práce žáků i skupinová, práce s obrazem, manipulace s mapou, brainstorming

POMŮCKY:

- archy papírů, akrylové barvy, štětce, palety, hadříky, nádobky na vodu
- tužky a skicáře

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

Zvětšená mapa oblasti Závřší – Příloha č. 1

TECHNIKY:

Malba akrylovými barvami

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a seznámí je s dnešním programem lekce, kterým je dokončování maleb a práce s mapou Závvrší. Pedagog připomene žákům rady k dokončení jejich maleb a připomene jim bezpečnost práce. Společně se domluví na potřebném čase k dokončení maleb.
- 2. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (40 minut):** Žáci samostatně pracují na svých malbách. Pedagog je žákům k dispozici a pomoci, doprovází je při jejich tvorbě.
- 3. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Každý si uklidí svůj pracovní stůl a své pomůcky. Uloží je na svá místa a umyje si po sobě stůl a ostatní pomůcky.
- 4. HODNOCENÍ, REFLEXE (10 minut):** Pro závěrečnou reflexi pedagog s žáky uspořádají v dílně vernisáž prací, kde si žáci navzájem prohlédnou své výtvary. Pedagog každému z žáků osobně vyzdvihne zajímavé prvky jeho práce.
- 5. ZÁVĚR (30 minut):** Na závěr pedagog předloží žákům mapu regionu. Metodou brainstormingu si společně napíší významná místa Závvrší, která podle nich, jsou důležitá a zajímavá. Následně je společně zaznamenají do připravené mapy, jež může turistům ukazovat zajímavá a podstatná místa našeho regionu.
Pedagog na závěr poděkuje žákům za jejich tvorbu a reflektuje jejich práci a malby.

Část IV.

MALBA VE VESNICI

CÍL:

Pedagog přivede žáka k tvořivé malbě v terénu, tvořivému využití své vědomosti o malbě.

Pedagog dopomůže žákovi k organizaci hodnot umění malby v jejich prostředí.

Pedagog přivede žáka k automatizaci činností malby v terénu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák umí tvořivě malovat v terénu, tvořivě využít své vědomosti o malbě.

Žák si dokáže zorganizovat hodnoty umění malby v jejich prostředí.

Žák si automatizuje činnosti malby v terénu.

OBSAH ČINNOSTI:

Za příznivého počasí se s žáky vydáme malovat na předem domluvené místo na návěs, do parku před školou, kde si žáci budou moci vyzkoušet malování v terénu. Za nepříznivého počasí žáci v dílně malují svůj oblíbený výhled z jejich domu.

METODY PRÁCE:

Samostatná práce žáků v terénu

POMŮCKY:

- tvrdé výkresy A3, A4
- akvarelové barvy, štětce, nádobky na vodu, hadříky
- tvrdé podložky pod výkresy, židličky do terénu

TECHNIKY:

Malba akvarelovými barvami

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

PARRAMÓN, J. M. a QUESADA J., 2001. *Jak malovat krajinu akvarelem*. Praha: Jan Vašut. ISBN 8072362437.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (15 minut):** Pedagog seznámí žáky s programem lekce – malba na návěs. Pedagog podá rady a předvede žákům jak postupovat při malbě v terénu. Poté si všichni vezmou z dílny potřebné pomůcky a vydají se na návěs (prostor před školou), kde si každý najde své místo, tak aby se žáci navzájem nerušili.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci dostanou za úkol zachytit z daného výhledu místo, které je zaujalo na výkresy formátu dle vlastního výběru. Nejprve si mohou obrázek rozvrhnout a předkreslit tužkou a až poté pracovat s barvami. Pedagog žáky seznámí s bezpečností práce v terénu a po celou dobu na ně pozorně dohlíží.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (55 minut):** Žáci pomocí akvarelových barev samostatně pracují v terénu (na návěs) na zachycení zajímavých míst, která je zaujala.

4. ÚKLID PROSTORŮ (10 minut): Všichni společně zanesou zpět do školy své pomůcky a uklidí na svá místa.
5. HODNOCENÍ, REFLEXE, ZÁVĚR (5 minut): Navzájem si žáci sdělí, jak se jim venku kreslilo a jak se jim dařila práce v terénu (Např. Zda jich rušilo okolní dění? Zda jim dělal problém zachycení skutečného prostoru? Jak se jim pracovalo s akvarelovými barvami?). Pedagog slovně zhodnotí jejich práci a seznámí je s další činností na příští výuku.

5.5 Téma: Křesťanská tradice na Závřší

Část I.

PROHLÍDKA KOSTELA V NEDAŠOVĚ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k zapamatování si informací o památce kostela Nanebevzetí Panny Marie v Nedašově a informacích o farnosti Nedašov.

Pedagog dopomůže žákovi k ocenění hodnoty nejen památky farního kostela a farnosti, ale také křesťanských tradic, které zde stojí v základě kulturních tradic Závřší.

Pedagog přivede žáka k nápodobě pozorovaného v kresbě v kostele.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák si dokáže vybavit fakta o památce kostela Nanebevzetí Panny Marie v Nedašově a o farnosti Nedašov.

Žák oceňuje hodnotu nejen památky farního kostela a farnosti, ale také křesťanských tradic, které zde stojí v základě kulturních tradic Závřší.

Žák umí vytvořit kresbu podle pozorování objektů v kostele.

OBSAH ČINNOSTI:

V následujících lekcích se žáci seznámí s tématem křesťanské tradice na Závřší. Dozví se základní informace o křesťanské tradici na Závřší, historii farnosti, činnosti farnosti dnes, křesťanských tradicích, popis a význam liturgického roku, a to vše přímo z úst nynějšího

místního kněze P. Marka při návštěvě kostela v Nedašově. V kostele si žáci zároveň vyzkouší kresbu rudkou v terénu.

METODY PRÁCE:

Přednáška, exkurze, samostatná práce žáků v terénu

POMŮCKY:

- skicáře, výkresy
- rudky, křídové pastely

TECHNIKY:

Kresba rudkou, křídovými pastely

ZDROJE, INSPIRACE:

PARRAMÓN, J. M., 1995. *Jak kreslit: historické pozadí, materiály a pomůcky, techniky a postupy, teorie a praxe umění kresby*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-045-7.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

NAŇÁK, A. 2009. *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 104 s.

Farnost Nedašov, 2015 [online]. [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z:

<http://ananak.wix.com/farnostnedasov>.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD I. + MOTIVACE (15 minut):** Pedagog přivítá žáky a provede prezenci. Dále žáky seznámí s tématem pro následující měsíc: Křesťanská tradice u nás na Závřší a jeho programem po následující lekce. Poté se společně připraví a půjdou na prohlídku kostela, který je od školy vzdálen 5 minut pěší chůze. Sebou si vezmou své skicáře na poznámky, výkresy, rudky, křídové pastely. Kostelem účastníky provede místní kněz a správce farnosti P. Marek.
- 2. PROHLÍDKA MÍSTA (35 minut):** Místní kněz P. Marek provede žáky po kostele, ukáže jim, co se v kostele všechno nachází. Společně si tak projdou kostel, půdu kostela.

Následně se všichni usadí v kostele do předních lavic a P. Marek jim povypráví krátce o historii Nedašovské farnosti a křesťanských tradicích liturgického roku, které se zde dodržují.

3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY + VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (30 minut): Ve zbytku času žáci mohou do svých skicáků či na výkresy namalovat, co jich v kostele zaujalo, může to být prostor celého kostela, může to být jen detail, obraz, socha.
4. ZÁVĚR (5 minut): Na závěr proběhne poděkování místnímu knězi P. Markovi a všem zúčastněným.
5. HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut): Po cestě do školy pedagog s žáky zhodnotí návštěvu kostela. U školy se pedagog s žáky rozloučí, odevzdají mu pomůcky. Pedagog jim poděkuje za účast a aktivitu a sdělí jim program další lekce.

Část II. - III.

SPOLEČNÁ TVORBA MOZAIKY

CÍL:

Pedagog dopomůže žákovi k zapamatování a porozumění událostí ve farnosti Nedašov odehrávajících se v lednu 1949, spojené s knězem P. Půckem.

Pedagog přivede žáka k integrování hodnoty společenství, soudržnosti a vzájemné pomoci do soustavy hodnot.

Pedagog přivede žáka k praktické tvorbě mozaiky a jejím společném přesnějším provedení.

OČEKÁVÁNE VÝSTUPY:

Žák si dokáže vybavit fakta o událostech ve farnosti Nedašov z ledna 1949 a dokáže slovně formulovat.

Žák si přeorganizovává hodnoty společenství, soudržnosti a vzájemné pomoci ve své soustavě hodnot.

Žák umí prakticky tvořit mozaiku podle slovního návodu a přesněji ji společně s ostatními dotvářet.

OBSAH ČINNOSTI:

V lekci se žáci z krátkého dokumentu a vyprávění pedagoga dozví o případu P. Půčka. Poté společnými silami vytvoří mozaiku jako symbol soudržnosti farnosti Nedašov.

METODY PRÁCE:

Výuka podporována počítačem, vyprávění, produkční metody, skupinová práce

POMŮCKY:

- bílé dlaždice, kladívko, deska
- velkou překližku na mozaiku
- akrylové barvy, štětce, kelímky, hadříky a palety
- balení univerzálního silikonu Makroflex, 2 kg bílé spárovací hmoty, hadříky, špachtle, kyblík, houbičky
- technické pomůcky k promítání krátkého dokumentu

TECHNIKY:

Malba akrylovými barvami, tvorba mozaiky

ZDROJE, INSPIRACE:

Časopis Rozmarýna, 2003. Stůl s mozaikou. In: *Časopis-Rozmarýna.cz* [online]. [cit. 11. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.casopis-rozmaryna.cz/index.php?rid=clanek&clid=24>.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Fotografie farního kostela v Nedašově – Příloha č. 3

NAŇÁK, A. 2009. *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 104 s.

Po stopách třetího odboje - Vzpouřa na konci světa, 2011 [televizní dokument]. Česká televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10314845897-po-stopach-tretiho-odboje/411235100221006-vzpouira-na-konci-sveta/titulky>.

Farnost Nedašov, 2015. Báseň/píseň Valašský Hostýnek. In *Ananak.wix.com* [online]. [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z: [file:///C:/Users/bagr/Downloads/Valassky%20Hostynek%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/bagr/Downloads/Valassky%20Hostynek%20(4).pdf).

Farnost Nedašov, 2015. Historie farnosti. *Farnost Nedašov* [online]. [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z: <http://ananak.wix.com/farnostnedasov#!historie-farnosti>.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, udělá prezenci a seznámí je s dnešní lekcí. Společně s žáky ještě zhodnotí minulou lekci – prohlídku kostela a vzájemně si ukáží, co nakreslili do svých skicářů, co jich nejvíce zaujalo.
- 2. MOTIVACE (20 minut):** Jako motivace a objasnění tématu pro následující činnost bude puštěn žákům krátký dokument české televize o událostech ve farnosti z ledna 1949 (nemusí být celý, až do konce). Jedná se o případ P. Půčka, knězi, který působil ve farnosti v Nedašově. Následně proběhne diskuze a dovypravování příběhu o zatčení P. Půčka a jednání vesničanů, farníků.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (10 minut):** Úkolem pro žáky bude vytvořit mozaiku Nedašovského kostela z dlaždic na překližku a následně ji nabarvit. Mozaika bude představovat soudržnost farních vesničanů, kteří bránili svého kněze P. Půčka. Dále může být mozaika symbolem soudržnosti celé nynější farnosti Nedašov. Pedagog žákům představí pomůcky a postup práce: nákres kostela na překližku, rozbíjení dlaždic, nalepování a skládání kousků dlaždic, spárování, malování. Pedagog s žáky si společně rozdělí práci a každý bude pracovat na své činnosti a vzájemně se tak doplňovat a spolupracovat. Pedagog žákům ukáže, jak pracovat s danými pomůckami a seznámí žáky s bezpečností práce.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (45 minut):** Jedna skupina žáků bude pomocí kladívka tříštit dlaždice. Další největší skupina bude skládat a lepit kousky dlaždic na překližku, kde další skupina předkreslí Nedašovský kostel za pomoci fotografie. Následuje tedy lepení, barvení a na samotný závěr spárování. Pedagog bude po celou dobu dbát na bezpečnost práce a bude jejich mentorem a rádcem. Bude organizovat rozdělení a průběh činností.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí materiály, se kterými pracovali a pomůcky vrátí na svá místa v čistém stavu.

6. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut): Na závěr pedagog zhodnotí práci a spolupráci žáků. Podpoří je k dokončení díla v další lekci.

STRUKTURA VÝUKY II.:

1. ÚVOD, MOTIVACE (5 minut): Pedagog přivítá žáky, udělá prezenci a s žáky si připomene rozdělení jejich práce při tvorbě mozaiky.

Na úvod a naladění se k činnosti může pedagog zarecitovat báseň (píseň) *Valašský Hostýnek*, která krásně opěvuje kostel v Nedašově a je dokladem zdejší zbožnosti. Píseň je dostupná na internetových stránkách farnosti Nedašov v sekci historie farnosti, viz výše zdroje, inspirace a pomocné materiály k danému tématu.

2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut): Pedagog žákům připomene bezpečnost při práci a také, jak pracovat s danými pomůckami a materiály. Dále žáci pokračují dle rozdělených činností na tvorbě mozaiky. Nejprve dolepují kousky mozaiky, poté spárují mozaiku a na závěr barví akrylovými barvami.

3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (65 minut): Žáci pracují na mozaice pomocí předložených pomůcek a pokynů. Pedagog po celou dobu dbá na bezpečnost práce a pomáhá jim při tvorbě a komunikaci.

4. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut): Žáci si uklidí materiály, se kterými pracovali a pomůcky vrátí na svá místa v čistém stavu.

5. HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut): Všichni žáci se sejdou u vytvořené mozaiky a slovně v diskuzi ohodnotí jejich tvorbu. Společně vytvoří popisek ke kostelu a motto, které v sobě skrývá vzájemnou pomoc a soudržnost s lidmi obývajícími jeden region.

6. ZÁVĚR (5 minut): Na závěr pedagog shrne práci žáků a poděkuje jim za jejich snahu. Zhodnotí slovně také jejich vzájemnou spolupráci při tvorbě a seznámí je s činnostmi další lekce.

Část IV. -V.

MODEL Y PAMÁTEK ZÁVRŠÍ

CÍL:

Pedagog přivede žáky k tvořivému využití poznatků o přírodní sochařské hlíně.

Pedagog přivede žáka k ocenění hodnoty památek Závřší, které se nacházejí v jejich okolí.

Pedagog naučí žáka manipulovat s přírodní sochařskou hlínou nejprve podle pozorování, poté podle slovního popisu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dokáže využít poznatky o přírodní sochařské hlíně ve své tvorbě.

Žák oceňuje hodnotu památek Závřší, které se nacházejí v jejich okolí.

Žák umí pracovat s přírodní sochařskou hlínou podle slovního návodu.

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci se v lekci dovedí o památkách Závřší za pomoci publikace *Památky Závřší* od Aleše Naňáka. Každý si bude moci vybrat jednu památku, kterou s pomoci přírodní sochařské hlíny a dalších materiálů vytvoří. Ke svému dílu žáci vytvoří popisek.

METODY PRÁCE:

Práce s textem a obrazem, napodobování, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- skicáře, tužky
- přírodní hlína (samo tvrdnoucí), podložky, špachtle, drátky, hadříky
- další různé materiály na dotvoření modelu památky podle výběru žáka

TECHNIKY:

Plastická a prostorová tvorba - modelování pomoci přírodní sochařské hlíny

ZDROJE, INSPIRACE:

ROESEL OVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 150-153. ISBN 80-902267-1-X.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

NAŇÁK, A. 2013. *Památky Závřší*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 56 s.

Fotografie památek Závřší – Příloha č. 3

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, udělá prezenci a seznámí žáky s dnešní lekcí.
- 2. MOTIVACE (5 minut):** Jako motivace a objasnění tématu pro následující činnost ukáže pedagog žákům obrázky památek Závřší. Všichni dostanou k dispozici brožuru Památky Závřší, zapůjčených z knihovny farnosti Nedašov. Zde si každý z nich bude mít za úkol vybrat jednu památku, kterou bude ztvárňovat do modelu, jejíž hlavním materiálem bude přírodní samo tvrdnoucí hlína.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (15 minut):** Pedagog žákům uloží úkol – zpracovat model jím vybrané památky a to za pomoci přírodní sochařské hlíny. Hlavním materiálem bude přírodní samo tvrdnoucí hlína, ale žáci si budou moci na další lekci přinést různé materiály k doladění jejich památky. Pedagog žákům ukáže jak pracovat s danými pomůckami (přírodní hlínou) a seznámí žáky s bezpečností práce.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (55 minut):** Žáci dle pokynů pedagoga vytváří nejprve návrh do svých skicářů. Poté začínají pracovat na modelu pomocí hlíny a pokynů pedagoga. Žáci budou mít později možnost i kombinovat materiály.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí materiály, se kterými pracovali a pomůcky vrátí na svá místa v čistém stavu.
- 6. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Na závěr pedagog zhodnotí práci žáků a podpoří je k dokončení díla na začátku další lekce. Povzbudí je k přinesení si jiného materiálu na doladění modelů památek.

STRUKTURA VÝUKY II.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, udělá prezenci a žáci pokračují na svých modelech. Pedagog žákům připomene bezpečnost práce.
- 2. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (70 minut):** Žáci pracují na svých modelech a dotváří je různými materiály. Pedagog individuálně navštíví každého žáka, aby zjistil, jak se mu daří a kolik času ještě potřebuje.
- 3. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí materiály, se kterými pracovali a pomůcky vrátí na svá místa v čistém stavu.
- 4. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (10 minut):** Žáci umístí své modely na stůl do zadní části dílny a společně se u nich shromáždí a ohodnotí. Každý individuálně představí svůj model. Na závěr pedagog zhodnotí práci žáků. Zhodnotí jejich výběr materiálu a kreativitu daného námětu.

5.6 Téma: Významné osobnosti Závřší

Část I.

OSOBNOSTI HISTORIE ZÁVRŠÍ

CÍL:

Pedagog naučí žáka aplikaci vědomostí o postupech kresby portrétu do samotné tvorby.

Pedagog navede žáka na reagování k svému okolí při výběru významných osobností Závřší.

Pedagog přivede žáka k napodobování postupu při kresbě portrétů a manipulaci podle jeho instrukcí.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák umí aplikovat vědomosti o postupech kresby portrétu do své tvorby.

Žák dokáže reagovat na dění ve svém okolí při výběru významné osobnosti Závřší.

Žák zvládá napodobovat postup kresby portrétů a manipulovat podle instrukcí pedagoga.

OBSAH ČINNOSTI:

Dalším tématem a inspirací pro tvorbu výtvarné dílny budou po následující lekce výtvarné dílny významné osobnosti Závřší a to nejen osobnosti, které se vepsaly do historie regionu, ale také osobnosti současného Závřší. Žáci se v následujících lekcích naučí kresbu portrétu právě významných osobností tohoto kraje, nejprve kresbu tužkou a rudkou osobností z historie Závřší, poté kresbu a malbu barvami Závřšských osobností současnosti podle jejich výběru. Žáci se tak naučí techniku kresby a malby portrétu a zároveň budou vedeni k zájmu se o okolní dění jejich obydli.

METODY PRÁCE:

Vyprávění, vysvětlování, diskuse, předvádění a pozorování, napodobování, instruktáž, metody řešení problémů, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- tužky, rudky, gummy
- výkresy formátu A4

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Fotografie a obrázky osobností, které žáci budou mít za úkol najít a přinést ve formátu A4. Mohou se s pedagogem domluvit o vytištění portrétu ve škole, pro ty kdo nemají k dispozici tiskárnu. Žáci si přinesou jeden portrét osobnosti historie Závřší na první lekci a jeden portrét osobnosti současného Závřší na lekci další.

TECHNIKY:

Kresba portrétu tužkou a rudkou

ZDROJE, INSPIRACE:

NEDVĚDOVÁ, Z. a ZATLOUKALOVÁ, I. 2000. *Výtvarná tvorba*. Olomouc: Rubico, s. 46-48. ISBN 80-85839-46-6.

PARRAMÓN, M. J. 1996. *Jak nakreslit portrét a hlavu*. Praha: Svojtka a Vašut, 111 s. ISBN 80-7180-026-0.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog žáky přivítá v dnešní lekci, provede prezenci a seznámí je s programem dnešní lekce, stejně tak lekce následující, které spojuje stejné téma – významné osobnosti Závřší.
- 2. MOTIVACE (10 minut):** Žáci si navzájem představí své osobnosti z historie Závřší, jejichž portréty si přinesli a podle kterých budou v následující lekci kreslit. Každý vysvětlí, proč si vybral právě tuto osobnost a společně dají dohromady, co o dané osobnosti a její činnosti ví. Závěrem položí pedagog žákům otázku, jaké jsou současné osobnosti Závřší. Společně si tak pouvažují nad současným děním Závřší a jejich osobnostech, které budou malovat v dalších lekcích.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (15 minut):** Žáci se naučí na jejich portrétech osobností kresbu portrétu. Nejprve pedagog žákům ukáže a popíše jak portrét kreslit. Pedagog předvede postup kresby portrétu, rozvržení na tabuli a připomene jim zásady bezpečné práce v dílně. Pedagog ujistí žáky, že budou mít čas na dokončení kresby ještě v další lekci.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (50 minut):** Žáci podle pedagogových doporučení a návodu nakresleného na tabuli do svých skicářů kreslí dle daných měření návrh portrétu člověka. Po několika návrzích portrétu člověka každý samostatně pracuje na kresbě portrétu osobnosti z fotografie.
Na závěr práce všichni ke svému portrétu přepíší jméno a příjmení osobnosti společně s jím vymyšleným přídavkem, který osobnost charakterizuje.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci uklidí své pracovní místo a použité pomůcky vrátí na svá místa.
- 6. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Na závěr si pedagog s žáky prohlédne portréty na nástěnce, zhodnotí práci žáků a doplní rady pro kresbu na další lekci, ve které budou portréty ještě dokreslovat a poté začnou pracovat na nových portrétech. Pedagog připomene žákům, aby si přinesli na další hodinu barevnou fotografii či obrázek portrétu osobnosti současného Závřší, která je pro ně významná, ke které vzhlíží, obdivují ji nebo její práci. Může to být jakákoliv osobnost, která přispívá k dění ve vesnici.

Osobnost, která něco dokázala. Pokud si žáci nemají, kde fotografii vytisknout, mohou ji poslat pedagogovi na email, ten jim je vytiskne ve školní tiskárně.

Část II.

OSOBNOSTI SOUČASNÉHO ZÁVRŠÍ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k tvoření pomocí nabitých vědomostí o kresbě portrétu.

Pedagog dopomůže žákům k oceňování hodnoty práce a snah osobností z jejich okolí.

Pedagog dovede žáka ke zpřesňování techniky kresby a malby portrétu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dokáže tvořit portrét člověka pomocí již nabitých vědomostí o kresbě portrétu.

Žák dovede ocenit hodnotu práce a snah osobností z jejich okolí.

Žák používá techniku kresby portrétu v přesnějším a účinnějším provedení.

OBSAH ČINNOSTI:

Ve druhé lekci žáci dokončí kresby portrétů z lekce minulé a poté nakreslí portréty významných osobností současného Závřší pomocí barev podle fotografie.

METODY PRÁCE:

Samostatná práce žáků, vysvětlování, diskuze

POMŮCKY:

- tužky, rudky, gummy
- výkresy formátu A4
- akvarelové a barvy, nádoby na vodu, štětce, hadříky, palety

POMOCNÉ MATERIÁLY:

- Fotografie osobností současného Závřší, které si přinesou žáci.

TECHNIKY:

Kresba portrétu tužkou, malba portrétu akvarelovými barvami (prvky lavírování) a temperovými barvami

ZDROJE, INSPIRACE:

PARRAMÓN, J. M. 1996. *Jak nakreslit portrét a hlavu*. Praha: Svojtka a Vašut, 111 s. ISBN 80-7180-026-0.

PARRAMÓN, J. M. 1995. *Jak kreslit: historické pozadí, materiály a pomůcky, techniky a postupy, teorie a praxe umění kresby*. Praha: Svojtka a Vašut, s. 46-47. ISBN 80-7180-045-7.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog žáky přivítá v dnešní lekci, provede prezenci a seznámí je s dnešním programem lekce, kterým je pokračování v kresbě portrétů z lekce minulé a poté kresba a malba současných osobností. Závěří podle fotografií, které si žáci přinesli. Společně se domluví na časovém rozvrhu prací.
- 2. MOTIVACE (5 minut):** Každý z žáků ukáže a představí osobnost současného Závěří, kterou si přinesl a kterou bude kreslit. Žáci vždy zdůvodní, proč si vybrali právě toho člověka.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (10 minut):** Pedagog připomene žákům postup jak portrét nakreslit. Žáci dokreslují své portréty osobností historie. V další části si žáci fotografii rozvrhnou a vytvoří síť, poté pomocí tužky kreslí náčrt portrétu své osobnosti. Následně jej akvarelovými a temperovými barvami doladí. Pedagog seznámí žáky s bezpečností práce v dílně. Dále pedagog žákům představí techniku lavírování a předvede jim jej, žáci tak mohou poté využít prvky lavírování v malbě portrétu.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (55 minut):** Všichni žáci samostatně pracují na portrétech. Pedagog jim je po celou dobu k dispozici a radí jim při kresbě a poté malbě.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci uklidí své pracovní místo a použité pomůcky vrátí na svá místa.
- 6. HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Opět jako minulou lekci, připevní své již dokončené portréty osobností historie. Závěří na nástěnku a společně si je všichni prohlédnou a okomentují jejich dokončení a posun.

7. ZÁVĚR (5 minut): Pedagog zhodnotí práce žáků, vyzdvihne pozitivní dojmy a shrne prvky, na kterých je třeba ještě zapracovat. Pedagog připomene program další lekce, ve které již dokončí portréty osobností současnosti. Poté se s žáky rozloučí, poděkuje jim za jejich snahu.

STRUKTURA VÝUKY II.:

1. ÚVOD (5 minut): Pedagog žáky přivítá v dnešní lekci, provede prezenci a seznámí je s dnešním programem lekce, kterým je pokračování v kresbě a malbě portrétů z lekce minulé, kdy kreslili portréty současných osobností. Závěří podle fotografií, které si žáci přinesli.

2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (10 minut): Pedagog opět připomene žákům postup a upozorní je na problematické prvky a detaily očí, úst, nosu a uší, které si mohou žáci nacvičit náčrty do skicářů, podle potřeby a úvahy pedagoga. Pedagog také připomene žákům, jak portrét dotvořit barvami a připomene žákům bezpečnost práce v dílně.

3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (60 minut): Všichni žáci samostatně pracují na portrétech. Pedagog jim po celou dobu je k dispozici a radí jim při kresbě a poté malbě. Na závěr žáci připevní jmenovku k jejich novému portrétu s přídavkem charakterizujícím danou osobnost.

4. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut): Žáci uklidí své pracovní místo a použité pomůcky vrátí na svá místa.

5. HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut): Opět jako lekce předchozí, všechny své výtvořky žáci připevní na nástěnku a společně si je všichni prohlédnou.

6. ZÁVĚR (5 minut): Pedagog zhodnotí práci žáků, vyzdvihne pozitivní dojmy a shrne prvky, na kterých je třeba ještě při jejich budoucí práci zapracovat. Pedagog zhodnotí také výběr jejich osobností současnosti, společně se tak s žáky mohou zamyslet nad prioritami výběru jejich osobností. Poté se s žáky rozloučí, poděkuje jim za jejich snahu a naladí je na téma dalšího setkávání.

5.7 Téma: Fašanky (masopust)

Část I.

VÝROBA MASEK

CÍL:

Pedagog přivede žáka k hodnocení daných informací o masopustu a jeho tradicím dochovávaným dodnes.

Pedagog navede žáka k reagování na hodnoty událostí masopustu.

Pedagog dopomůže žákovi k manipulaci s vybranými materiály a pomůckami dané techniky podle slovního doporučení.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dokáže hodnotit dané informace o masopustu a jeho tradicím dochovávaným dodnes.

Žák je schopen reagovat na hodnoty událostí masopustu.

Žák umí manipulovat s vybranými materiály a pomůckami dané techniky podle slovního doporučení.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog žákům povypráví o významu masopustu a společnou diskuzí shromáždí informace, jak se masopust slavil dřív a jak se slaví dnes. Výtvarným úkolem pro žáky v lekci bude vytvořit si masku na obličej z materiálů, které jsou v dílně k dispozici. Námětem pro výrobu masky má být inspirace maskou, kterou si žáci nejvíce uchovávají v paměti, ať už v nich vyvolala pozitivní či negativní emoce a jakkoliv se jim zapsala do paměti. Pokud žáci nemají v paměti žádný silný zážitek s maskou, může být pro ně námětem jejich „budoucí a vysněné já“, tedy kým nebo čím by chtěli být.

METODY PRÁCE:

Vyprávění, metoda diskusí, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- veškeré materiály a pomůcky výtvarné dílny podle výběru žáků
- tvarovací dráty, které mohou tvořit kostru masky

TECHNIKY:

Plastická a prostorová tvorba a další.

ZDROJ, INSPIRACE:

BABYRÁDOVÁ, H. 2005. *Výtvarná dílna*. Praha: Triton, s. 122. ISBN 80-7254-705-4.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

KÁŇA, J. 1999. *Pověsti, příběhy a zvyky ze staré dědiny*. Uherský Brod: Ateliér umělecko-řemeslného malířství Petr Káňa Návojná ve spolupráci s hotelem Ogar Luhačovice.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (10 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a seznámí je s tématem – masopust neboli fašanky, jak je v této oblasti tradováno. Pedagog žákům přečte článek z knihy *Pověsti, příběhy a zvyky ze staré dědiny* od Josefa Káni, kde autor popisuje, tradici slavení masopustu. Pedagog s žáky porovná slavení masopustu s dnešním průběhem masopustních průvodů ve vesnicích Závřší.
- 2. MOTIVACE (5 minut):** Pedagog žáky navede k vytvoření si masky na obličej svým popisem masky, kterou má v paměti on. Může to být maska z masopustního průvodu, či jiných atrakcí. Pokud žáci nemají v paměti žádný silný zážitek s maskou, může být pro ně námětem jejich „budoucí a vysněné já“, tedy kým nebo čím by chtěli být.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci budou mít za úkol vytvořit si masku na obličej z materiálů a pomůcek výtvarné dílny, podle vlastních nápadů. Pedagog žákům připomene zásady bezpečné práce v dílně.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (60 minut):** Žáci samostatně pracují na svých maskách. Pedagog je jim po celou dobu k dispozici a pomoci.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci uklidí všechny použité pomůcky a své pracovní stoly.
- 6. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (10 minut):** Všichni žáci se představí ve své nové masce a sdělí, inspiraci k jejímu vytvoření. Pedagog zhodnotí práce žáků a poděkuje jim za jejich výtvoř.

5.8 Téma: Velikonoce

MALOVÁNÍ VELIKONOČNÍCH KRASLIC NA KOSENCE VE VALAŠSKÝCH KLOBOUKÁCH

CÍL:

Pedagog přivede žáky k porozumění slavení velikonočních svátků a významu jejich lidových zvyků na Závřší.

Pedagog dopomůže žákovi k oceňování hodnot velikonočních lidových zvyků.

Pedagog naučí žáka nápodobě malby velikonočních kraslic.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák si dokáže uspořádat vědomosti o slavení Velikonočních svátků a významy jejich lidových zvyků na Závřší.

Žák je schopen ocenit hodnoty Velikonočních lidových zvyků.

Žák je schopen imitace malby velikonočních kraslic.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog s žáky navštíví Kosenku, Český svaz ochránců přírody ve Valašských Kloboukách, kde budou mít žáci možnost vyzkoušet si a naučit se malování velikonočních vajíček voskem podle tradičních postupů v tradičním valašském prostředí Kosenky. Žáci se zde dovědí více informací o lidových zvycích svátků Velikonoc od personálu Kosenky.

METODY PRÁCE:

Exkurze

POTŘEBNÉ MATERIÁLY:

Pedagog musí po domluvě s žáky domluvit exkurzi s malováním kraslic na Kosence s časovým předstihem. Rodiče pedagog srozumí s exkurzí podobou informačního listu, kde se rodiče seznámí s programem, náklady na cestu autobusem a potvrdí svůj souhlas podpisem.

INFORMACE A KONTAKT NA ORGANIZACI:

ČSOP Kosenka, 2013 [online]. [cit. 24. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.kosenka.cz/>.

5.9 Téma: Tanec a hudba na Závěří

Část I.

MALBA PODLE HUDBY

CÍL:

Pedagog přivede žáka k výtvarnému vyjádření podnětů sluchových vjemů.

Pedagog dopomůže žákovi k větší vnímavosti hudby a tance, jak lidové tak populární.

Pedagog navede žáky k přímé manipulaci s barvami.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dokáže výtvarně ztvárnit podněty sluchových vjemů.

Žák je nakloněn k větší vnímavosti hudby a tance, jak lidové tak populární.

Žák je schopen přímé manipulace s barvami.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog žákům představí tradiční tanec a hudbu na Závěří. Žáci budou mít k dispozici hudební nástroje, na které si mohou zkusit zahrát. Žáci si poté budou moci vyzkoušet malbu podle hudby jak tradiční lidové, tak moderní a to se dvěma štětci i malbou holýma rukama. Na závěr si vyzkouší společnou malbu rukama inspirovanou písní *Kde to je*, kterou napsal bývalý učitel hudební výchovy na Základní škole v Nedašově Alois Kroupa, jako oslavu místní krásy přírody a kultury.

METODY PRÁCE:

Vyprávění, manipulování, výuka dramatem, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- temperové barvy, nádobky, hadříky, štětce, palety
- výkresy A3, velký arch papíru
- velké prstové barvy, podložky na barvy
- technické pomůcky k přehrávání písní, hudební nástroje a nahrávku písně *Kde to je* zapůjčené z hudební školy

TECHNIKY:

Malba temperovými barvami se dvěma štětci (obouruč), malba prstovými barvami

ZDROJE, INSPIRACE:

BABYRÁDOVÁ, H. 2005. *Výtvarná dílna*. Praha: Triton, s. 46. ISBN 80-7254-705-4.

BABYRÁDOVÁ, H. 2005. *Výtvarná dílna*. Praha: Triton, s. 146-227. ISBN 80-7254-705-4.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Cimbálová muzika Vincúch, 2014. CM Vincúch - Eště si já. In: *Youtube.com*

[online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=se_Swf7-68M.

Fueled by Ramen, 2012. Fun.: Some Nights [Official video]. In: *Youtube.com* [online]. [cit.

14. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=qQkBeOisNM0&nohtml5=False>.

That' s Music, 2009. Mozart - Rondo Alla Turca (Orchestra). In: *Youtube.com*

[online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=se_Swf7-68M.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD I. + MOTIVACE (10 minut):** Na úvod pedagog přivítá žáky, seznámí je s tématem pro následující lekce. Pro motivaci a naladění dětí proběhne poslech písně Kde to je, kterou složil dlouholetý učitel hudební výchovy Alois Kroupa o Závřší. Pedagog dále seznámí žáky s hudbou a tancem na Závřší, představí jim hudební nástroje a budou si je moci prohlédnout a zahrát na ně.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (10 minut):** Pedagog pro žáky připraví tři písně – lidovou, moderní popovou a také klasickou, a to proto, aby žáci zakusili nejen tradiční lidovou hudbu, ale aby poznali různorodost, kterou hudba může nabídnout. Úkolem žáků bude na arch papíru barevně ztvárnit píseň při jejím poslechu. Každou píseň pedagog spustí nejméně třikrát. Žáci si připraví nejprve temperové barvy se dvěma štětci a poté naředěné prstové barvy. Každý svůj výkres si žáci popíší podle názvů skladeb. Pedagog žáky upozorní na bezpečnost při práci s barvami.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (50 minut):** Nejprve si žáci dle pokynů pedagoga připraví potřebné pomůcky. Každý si připraví temperové barvy, štětce, hadřík, nádobku s vodou,

paletu a velké archy papíru pro každou píseň. První píseň budou žáci malovat klasicky připravenými temperovými barvami. Druhou píseň budou malovat dvěma štětci, tedy pravou i levou rukou, obouruč. Pro další píseň si připraví prstové barvy a další píseň tak budou malovat rukama. Každá dvojice dostane podložku s barvami a hadrem. Po poslechu písni si žáci dotvoří své výkresy.

4. HODNOCENÍ, REFLEXE (10 minut): Po dotvoření výkresů žáků bude následovat společná tvorba na úvodní píseň *Kde to je*, na společný velký arch papíru, pomocí zbytků prstových barev.
5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut): Po skončení si žáci pečlivě umyjí ruce a uklidí všechny své pomůcky na určená místa.
6. ZÁVĚR (5 minut): Na závěr proběhne ještě reflexe, každý jednou větou může popsat dnešní hodinu a všem ukáže své výtvary. Pedagog žákům poděkuje za dnešní aktivity a seznámí je s pokračováním a využitím jejich výtvarů v další lekci, ke kterým si na příští hodinu má každý přinést fotografii osoby z rodiny, či okolí, tak aby byla zachycena celá postava člověka v jakékoli pozici.

Část II.

KRESBA POSTAVY

CÍL:

Pedagog přivede žáka k aplikaci poznatků o stavbě lidského těla a jeho proporcích do kresby postavy.

Pedagog dopomůže žákovi k přijímání pravidel (zde kánonu proporcí lidského těla).

Pedagog naučí žáka manipulaci správné techniky kresby postavy pomocí tužky a rudky podle slovního návodu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dokáže aplikovat poznatky o stavbě lidského těla a jeho proporcích do kresby postavy.

Žák je schopen přijímat hodnotu pravidel, zde přijímá kánon proporcí lidského těla.

Žák je schopen podle slovního návodu správné manipulaci při technice kresby postavy.

OBSAH ČINNOSTI:

V lekci pedagog s žáky bude pracovat na kresbě postavy, kterou využijí v následujících hodinách při kresbě tance na své již vytvořené malby podle hudby. Pedagog žákům vysvětlí a představí jim postup při kresbě postavy. Žáci budou pracovat na kresbách do svých skicářů podle návodů a předloh předložených pedagogem.

METODY PRÁCE:

Vysvětlování, předvádění a pozorování, napodobování, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- skicáře, tužky, rudky, pastelky

TECHNIKY:

Kresba postavy

ZDROJE, INSPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

PARRAMÓN, M. J., 1995. *Jak nakreslit lidské tělo*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-022-8.

PARRAMÓN, M. J., 1995. *Jak kreslit*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-045-7.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Na úvod pedagog přivítá žáky, provede prezenci a žáky seznámí s programem dnešní lekce, ve které se naučí kreslit postavu člověka se správnými proporcemi. Pedagog sdělí žákům využití kresby postavy v další lekci, kdy budou kreslit tanečnický.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (20 minut):** Pedagog předvede a slovně popíše žákům kresbu lidské postavy s danými proporcemi. Poté žáci samostatně zkusí do svých skicářů postavu lidského těla nakreslit. Žáci kreslí dle popisu pedagoga a daných obrazových předloh postavy člověka zepředu, zezadu i z boku. Poté žáci pracují na kresbě postavy podle fotografie, kterou si přinesli. Žáci budou seznámeni s bezpečností práce.

3. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ** (55 minut): Každý z žáků pracuje na svých kresbách samostatně dle pokynů pedagoga a daných předloh.
4. **ÚKLID PROSTORŮ** (5 minut): Žáci uklidí své pomůcky na určená místa a očistí své pracovní stoly.
5. **HODNOCENÍ, REFLEXE, ZÁVĚR** (10 minut): Každý z žáků představí svou postavu a sdělí ostatním, co mu dělalo největší problémy. Pedagog zhodnotí práce žáků, poděkuje za dnešní účast a sdělí jim program další lekce, kde využijí, co se dnes naučili.

Část III.

KRESBA POHYBU

CÍL:

Pedagog přivede žáka k tvoření podle poznatků o stavbě lidského těla a jeho proporcích.

Pedagog dopomůže žákovi k ocenění hodnoty pravidel (zde kánonu proporcí lidského těla).

Pedagog dopomůže žákovi správné koordinaci při technice kresby pohybu postavy pomocí tužky a rudky.

OČEKÁVÁNE VÝSTUPY:

Žák tvoří podle poznatků stavby lidského těla a jeho proporcí.

Žák je schopen ocenit hodnotu pravidel, zde hodnotu kánonu proporcí lidského těla při kresbě.

Žák je schopen správné koordinaci při technice kresby pohybu postavy pomocí tužky a rudky.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog za pomoci motivace kresby pohybu vody žáky naladí na kresbu lidské postavy v pohybu, při tanci, dle daných předloh a vysvětlení. Žáci se v lekci naučí kresbu lidské postavy v pohybu na kresbě lidových tanečníků, které budou kreslit na již vytvořené malby podle hudby, které vytvářeli v předchozích hodinách.

METODY PRÁCE:

Vysvětlování, předvádění a pozorování, napodobování, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- tužky, skicáře rudky
- tuše a redispera s násadami
- výkresy
- technické pomůcky k promítání fotografií

TECHNIKY:

Kresba pohybu tuší, kresba lidské postavy v pohybu tužkou a rudkou

ZDROJE, INSPIRACE:

ROESELLOVÁ, Věra 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 30. ISBN 80-902267-1-X.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

PARRAMÓN, M. J., 1995. *Jak kreslit*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-045-7.

PARRAMÓN, M. J., 1995. *Jak nakreslit lidské tělo*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-022-8.

Vytištěné fotografie lidových tanečníků formátu A4 – Příloha č. 3

POZNÁMKA:

Pokud žáci budou potřebovat, mohou kresbě tance věnovat lekce dvě.

STRUKTURA VÝUKY:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Na úvod pedagog přivítá žáky, provede prezenci a žáky seznámí s programem dnešní lekce, ve které využijí kresbu postavy z předchozí lekce. Pedagog ukáže žákům fotografie lidových tanečníků z folklorních souborů, podle kterých budou následně kreslit.
- 2. MOTIVACE (10 minut):** Jako motivaci k lekci o kresbě pohybu žáci dostanou tuš a redispero, jejich úkolem bude během deseti minut nakreslit vodu v pohybu a ve všech svých možných variacích a skupenství.

3. **ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci mají za úkol nejprve do svých skicářů překreslit návrhy postav v pohybu podle předloh a ukázky pedagoga. Poté budou mít za úkol překreslit postavy tanečníků na jeden z výkresů svých maleb podle hudby, které tvořili v jedné z předešlých hodin.
4. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (55 minut):** Žáci pracují samostatně podle předloh a ukázky pedagoga a pomocí tužky a tuší kreslí postavy v pohybu, při tanci.
5. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci uklidí své pomůcky na určená místa a očistí své pracovní stoly.
6. **HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Všichni žáci položí své výtvary na zem do volného prostoru dílny a v kruhu si prohlíží navzájem své výtvary.
7. **ZÁVĚR (5 minut):** Pedagog zhodnotí práce žáků, shrne celé téma a všechny vytvořená díla žáků. Poděkuje všem za dnešní účast a sdělí jim téma dalšího setkávání.

5.10 Téma: Lidový kroj na Závřší

Část I. – II.

NÁVŠTĚVA ČLENŮ Z NÁRODOPISNÉHO SOUBORU ZÁVRŠAN

CÍL:

Pedagog přivede žáka k porozumění poznatků o lidových krojích a jejich aplikaci při další tvorbě.

Pedagog dopomůže žákovi k ocenění hodnoty lidového kroje pro svůj region.

Pedagog naučí žáka přesnější provedení kresby modelu postavy členů souboru, podle předchozích zkušeností.

OČEKÁVÁNE VÝSTUPY:

Žák porozumí poznatkům o lidových krojích a dokáže je aplikovat při jeho další tvorbě.

Žák dokáže ocenit hodnotu lidového kroje pro svůj region.

Žák umí podle předchozích zkušeností přesnější provedení kresby modelu postavy.

OBSAH ČINNOSTI:

V první lekci k tématu lidového kroje Závřší přivítáme členy z Národopisného souboru Závřšan. Navštíví nás manželé Matúšů z Nedašova, kteří žákům výtvarné dílny představí své kroje a Národopisný soubor Závřšan. Po vyprávění manželé Matúšů budou žákům v další polovině lekce dělat modely pro jejich kresby. Žáci je tak budou mít za úkol nakreslit z jejich daného úhlu a v další lekci své kresby domalují barvami a dotvoří již jen podle fotografií, které během první lekce pedagog nafotí. Po dokončení kresby a malby modelů žáci budou pracovat na vytvoření návrhu jejich vlastního kroje, který bude charakterizovat je a jejich rodinu.

METODY PRÁCE:

Přednáška, předvádění a pozorování, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- výkres formátu A3, tužky a gumy
- skicáře, pastelky
- druhy látek, vyřazené oblečení, různé druhy materiálů a doplňků, nůžky, jehly, nitě, provázky, bavlnky a příze, knoflíky, nášivky, barvy na textil apod. (vše, co je v dílně k dispozici)
- fotoaparát, technické pomůcky k promítání

TECHNIKY:

Kresba tužkou podle modelu živé postavy, malba

ZDROJE, INSPIRACE:

PARRAMÓN, J. M. 1995. *Jak nakreslit lidské tělo*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-022-8.

OREL, J. 1987. Lidový kroj na Závřší. K 75. narozeninám Vincence Nesázala, posledního krojového krejčího In: *Vlastivědný věstník moravský, ročník XXXIX.*, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, s. 160 – 175. ISSN 0323-2581. Dostupné z: http://kramerius.mzk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:f0251420-9a3a-11e4-94a8-005056827e51#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:bb91ad70-9a82-11e4-a2db-005056825209.

NOVÁKOVÁ, A. 2013. *Národopisný profil subregionu Závřší*, diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, pedagogická fakulta.

POMOCNÉ MATERIÁLY

Zapůjčený Závřský kroj od rodiny Matušů; fotografie krojovaných viz Příloha č. 3

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá návštěvu z Národopisného souboru Závřšan a také žáky. Provede prezenci, seznámí žáky s programem dnešní hodiny a předá slovo návštěvě.
- 2. MOTIVACE (30 minut):** Členové Národopisného souboru Závřšan, manželé Matušů, představí nejen soubor Závřšan, ale také představí sebe, svou rodinu a jejich životní styl. Popíše program souboru Závřšan, se kterým vystupují. Také žákům představí a popíše prvky kroje. Popíše rozdíly a různorodost mezi ostatními kroji.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Pedagog žákům zadá úkol – vytvořit kresbu právě naší návštěvy, která jim bude stát modelem. Žáci dostanou k dispozici velký arch papíru a tužky. Pedagog žákům poradí, jak postupovat při kresbě a připomene jim bezpečnost práce. Společně se mohou domluvit, z jaké pozice je budou kreslit. Každý si může najít svůj úhel pohledu. V další lekci žáci barvami výkres dotvoří.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (40 minut):** Žáci tužkou kreslí na velký arch papíru členy zdejšího Národopisného souboru Závřšan, podle již předchozích zkušeností o kresbě lidské postavy.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí svá pracovní místa a všechny využívané materiály uloží.
- 6. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Na závěr pedagog vyfotografuje členy souboru. Poděkuje jim za návštěvu a pozve na závěrečnou výstavu prací žáků. Pedagog poděkuje i žákům. Zhodnotí lekci a seznámí žáky s činností dalšího setkání, kterým je dobarvení jejich dnešních kreseb a tvoření návrhů jejich vlastního kroje, nad nimiž budou

mít za úkol již přemýšlet. Mohou si rozmyslet například: jaké prvky využijí, jaké barvy, jaké materiály pro svůj kroj, který má charakterizovat je a jejich rodinu.

STRUKTURA VÝUKY II.:

- 1. ÚVOD, MOTIVACE (5 minut):** Pedagog žáky přivítá, provede prezenci a společně s žáky se ohlédne za návštěvou z minulé lekce. Žáky seznámí s programem dnešní lekce, kterým bude dotváření jejich kreseb, nyní již podle fotografie, která bude promítnuta dataprojektorem. Po dokončení malby začnou žáci pracovat na tvoření návrhů jejich vlastních krojů.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci pokračují v kresbě a malbě, již nyní podle fotografií za pomoci barev dle jejich výběru. Po dopracování pedagog žáky přivede na vytvoření návrhu svého vlastního kroje do svého skicáře. Jedná se o kroje jejich rodiny, jehož model budou v následujících lekcích vytvářet. Až budou mít vytvořený návrh svého kroje, přichystají si potřebné pomůcky a materiály, které mají k dispozici v dílně, ostatní potřebný materiál pro vytvoření modelu si mohou přinést na další lekci.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (65 minut):** Žáci dle svého tempa dopracovávají své kresby pomocí barev dle svého výběru. Poté pracují na návrzích svých krojů a výběru materiálů k jejich tvorbě
- 4. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly a všechny využívané materiály uloží na svá místa. Připravené materiály si mohou nechat na stole na příští lekci.
- 5. HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Po uklizení si všichni projdou dílnu a prohlédnou si výkresy. Společnou diskuzí ohodnotí své malby žáci a poté pedagog. Zhodnotí, jak si žáci poradili s kresbou podle živého modelu a poté s barevným dotvořením.
- 6. ZÁVĚR (5 minut):** Na závěr pedagog poděkuje žákům za jejich práce a seznámí je s pokračováním návrhů jejich krojů. Společně se domluví na potřebných materiálech pro tvorbu modelů krojů.

Část II – III.

NÁVRH VLASTNÍCH KROJŮ, VÝROBA JEJICH MODELŮ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k inovativnímu využití vědomostí o lidových krojích.

Pedagog přivede žáka k organizaci hodnoty lidových krojů, jejich tvorby i význam v dnešní době do svého žebříčku hodnot.

Pedagog dopomůže žákům k praktické tvorbě modelu vlastního kroje dle slovního návodu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák je schopen využít vědomostí o lidových krojích k inovativní tvorbě.

Žák dokáže zorganizovat hodnotu lidových krojů, jejich tvorby i význam pro dnešní dobu do svého žebříčku hodnot.

Žák je schopen vytvořit si model vlastního kroje dle slovního návodu pedagoga.

OBSAH ČINNOSTI:

Žáci dokončí návrhy svých krojů a připraví si materiály potřebné k tvorbě jejich modelů. Poté každý individuálně pracuje na modelu svého kroje typického pro něj a jejich rodinu. Žáci zde mohou využít různých druhů látek a materiálů ze zásob dílny nebo zásob svých. Model budou tvořit na podklad – výkres, na který si nakreslí postavu modelu a postupně na ně budou nalepovat a připevňovat materiály. Na závěr práce si žáci uspořádají přehlídku svých krojů a každý svému kroji vymyslí charakteristické jméno.

METODY PRÁCE:

Vysvětlování, manipulování, produkční metoda, samostatná práce žáků, předvádění

POMŮCKY:

- skicáře na návrhy, tužky a pastelky
- lepidla, tavnou pistoli
- druhy látek, vyřazené oblečení, různé druhy materiálů a doplňků, nůžky, jehly, nitě, provázky, bavlnky a příze, knoflíky, nášivky, barvy na textil
- všechny zásoby dílny

ZDROJE, INSPPIRACE, POMOCNÉ MATERIÁLY:

OREL, J. 1987. Lidový kroj na Závřší. K 75. narozeninám Vincence Nesázala, posledního krojového krejčího In: *Vlastivědný věstník moravský, ročník XXXIX.*, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, s. 160 – 175. ISSN 0323-2581. Dostupné z: http://kramerius.mzk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:f0251420-9a3a-11e4-94a8-005056827e51#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:bb91ad70-9a82-11e4-a2db-005056825209.

NOVÁKOVÁ, A. 2013. *Národopisný profil subregionu Závřší*, diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, pedagogická fakulta.

TECHNIKY:

Kresba návrhu tužkou a pastelkami, využití technik plastické a prostorové tvorby a dalších technik dle výběru žáků.

POZNÁMKA:

Pokud žáci budou potřebovat, vytváření modelů krojů je zaujme, mohou vytváření modelů věnovat více lekcí.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a seznámí žáky s programem dnešní lekce a lekce následující, kdy se budou věnovat výrobě modelů svých krojů.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (10 minut):** Úkolem žáku je vytvoření modelu kroje, který navrhli do svých skicářů za pomoci látkových materiálů a ostatních materiálů z vybavení dílny dle jejich fantazie. Pedagog předloží žákům všechny druhy možností zpracování modelu a druhů materiálů. Navrhne jim obecný postup, kdy budou model nalepovat a tvořit na podložku z tvrdého výkresu, na němž si nakreslí model postavy pro jejich kroj. Pedagog je seznámí s bezpečností práce v dílně při vytváření modelů.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (55 minut):** Žáci pracují na svých modelech dle svých návrhů, pedagog je žákům po celou dobu k dispozici a pomáhá jim při jejich zpracovávání.

4. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly a všechny využívané materiály uloží na svá místa. Některé materiály potřebné pro příští lekci si mohou nechat v lavicích.
5. **ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Na závěr pedagog zhodnotí lekci a dá prostor pro dotazy. Domluví se na dalších potřebných materiálech a možnostech na příští lekci, kdy budou žáci v práci pokračovat. Pedagog také sdělí žákům zakončení jejich tvorby, kterým bude přehlídka jejich modelů krojů.

STRUKTURA VÝUKY II.:

1. **ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a sdělí žákům program lekce. Společně se domluví na časovém rozvržení podle jejich potřeby.
2. **ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Pedagog připomene žákům bezpečnost práce v dílně při vytváření modelů.
3. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (55 minut):** Žáci dále pracují na svých modelech dle svých návrhů. Pedagog je žákům po celou dobu k dispozici a pomáhá jim dávat model dohromady. Na závěr žáci připravují popis a jméno svému modelu.
4. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí svá pracovní místa a všechny využívané materiály uloží.
5. **HODNOCENÍ, REFLEXE (15 minut):** Na závěr proběhne přehlídka modelů krojů, které žáci vytvořili. Každý postupně ukáže všem své dílo, popíše jej a zkusí slovně vysvětlit, co pro něj tento model kroje znamená a představuje. Všichni budou odměněni potleskem. Každý si ještě vytvoří cedulku ke svému kroji, kde bude jeho jméno a charakteristický název pro jeho kroj.
6. **ZÁVĚR (5 minut):** Na úplný závěr pedagog poděkuje všem za modely. Zhodnotí jejich originalitu tvorby a snahu. Následně je seznámí s tématem a programem následujících lekcí.

5.11 Téma: Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty

Část I.

CHKO BÍLÉ KARPATY, MALBA V TERÉNU

CÍL:

Pedagog přivede žáka k použití předchozích vědomostí o malbě do malby v terénu.

Pedagog dopomůže žákovi k větší vnímavosti a reagování k přírodě.

Pedagog navede žáka k alespoň částečnému zautomatizování postupů techniky malby.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák používá předchozích nabitých vědomostí o malbě při malbě v terénu.

Žák je schopen větší vnímavosti a reagování k přírodě.

Žák je schopen alespoň částečného zautomatizování postupů techniky malby.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog uvede žáky do tématu CHKO Bílé Karpaty a vydá se s nimi malovat do terénu, aby si zakusili na vlastní kůži krásu přírody. V terénu budou mít žáci za úkol malbou zachytit jakýkoliv detail krásy přírody, který je nejvíce zaujme. Žáci tak mohou malovat květy, listy, rostliny, keře, stromy, jejich detaily či celek. Každý žák si v terénu na louce za školou nalezne svůj kousek přírody, který ztvární akvarelovými barvami doplněnými o barvy temper.

METODY PRÁCE:

Samostatná práce žáků, učení v životních situacích

POMŮCKY:

- výkresy formátu A3, A4
- tvrdé podložky, židličky do terénu
- tužky, gummy, akvarelové a temperové barvy
- hadříky, štětce, kelímky s vodou
- vodu na doplnění (zajistí pedagog)

TECHNIKY:

Malba v terénu akvarelovými a temperovými barvami

ZDROJE, INSPIRACE:

ROESELVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 231. ISBN 80-902267-1-X.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD, MOTIVACE (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a uvede žáky do tématu CHKO Bílé Karpaty. Seznámí je s programem dnešní lekce, kdy budou mít za úkol najít a zachytit malbou kousek přírody v terénu na louce za školou.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (10 minut):** Žáci budou mít za úkol na výkresy velikosti dle jejich výběru zachytit kousky přírody, které jich zaujmou na louce za školou. Žáci tak mohou namalovat akvarelovými a temperovými barvami květy, listy, detaily či celé rostliny, keře, stromy a ostatní, co jich nejvíce zaujme. Žáci si vezmou své potřebné pomůcky a vydají se s pedagogem na louku za školou, kde bude mít každý čas si louku projít a najít svůj kousek přírody. Pedagog žáky seznámí s bezpečností práce v terénu.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (60 minut):** Žáci pracují samostatně na malbách kousků přírody, kterým chtějí vyjádřit její krásu a jedinečnost. Pedagog je při práci doprovází a střeží jejich bezpečnost.
- 4. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (15 minut):** Žáci s pedagogem odchází zpět do dílny. Tam postaveni v kruhu, každý ukáže svou malbu. Následně si je vzájemně prohlédnou. Pedagog slovně ohodnotí malbu žáků v terénu. Žáci si uklidí své pomůcky. Pedagog seznámí žáky s programem další lekce, kdy budou vytvářet samostatné menší projekty na daná témata s cílem: Chraňme přírodu!

POZNÁMKY:

- Při nepříznivém počasí pedagog s žáky přejde na tvoření projektů, které jsou v plánu při dalších lekcích a malbu v terénu nechají na lekci další.
- Pedagog vezme sebou do terénu vodu na doplnění.
- Pokud budou žáci potřebovat více času, bude malbě a jejímu dotvoření dle zájmu žáků věnován čas ještě v další lekci.

Část II. - IV.

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST BÍLÉ KARPATY, VYTVÁŘENÍ PROJEKTŮ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k tvořivému využití nabitých vědomostí.

Pedagog dopomůže žákovi k oceňování hodnot přírody a integraci těchto hodnot do své soustavy.

Pedagog navede žáky k manipulaci dané techniky práce podle slovního návodu.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dovede tvořivě využít nabitých vědomostí.

Žák dokáže ocenit hodnoty přírody a integrovat je do své soustavy hodnot.

Žák je schopen manipulaci dané techniky podle slovního návodu.

OBSAH ČINNOSTI:

Pedagog s žáky metodou brainstormingu sepíše na tabuli všechny informace, které ví o Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Na ně poté naváže dalšími nevyřčenými informacemi nejen o CHKO Bílé Karpaty, ale také o ochraně přírody, životního prostředí, které mohou být pro žáky nápomocí při jejich další práci. Žáci budou vytvářet menší projekty, tvořeny objekty, kterými sdělí svou myšlenku jejich určeného tématu na ochranu přírody. Každý žák dostane losem přiřazený jeden okruh informací o CHKO, přírodě či ochraně životního prostředí, na jehož námět bude mít za úkol vytvořit projekt, který má vést k ochraně přírody a je zaměřen právě na jeho danou oblast (např.: ohrožená a chráněná zvířata, rostliny; přírodní rezervace; odpadky a skládky v přírodě; a podobně). Přesná témata jsou uvedena v pomocných materiálech k dané lekci.

Žáci si pro tento projekt, který budou vytvářet individuálně, mohou vybrat jakoukoliv techniku, kombinaci technik a ztvárnění. Pedagog vede žáky ke zvolení technik i správnému časovému a postupovému rozplánování. V následujících třech lekcích tak budou žáci individuálně zpracovávat své projekty a pedagog jich bude při práci individuálně doprovázet. Snaží se je navést k co nejoriginálnějšímu ztvárnění, které v sobě skrývá danou myšlenku: Chraňme přírodu!

METODY PRÁCE:

Vysvětlování, brainstorming, metody diskusí, metoda rozhovoru, samostatná práce žáka, projektová výuka

POMŮCKY:

- pomůcky dle výběru žáků; k dispozici budou všechny pomůcky a materiály dílny či ostatních pomůcek, které si žáci mohou přinést

TECHNIKY:

Volná volba techniky práce

ZDROJE A INSPIRACE:

ROESELLOVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 227-231. ISBN 80-902267-1-X.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Bílé Karpaty, ochrana přírody, 2016 [online]. [cit. 1. 2. 2016]. Dostupné z <http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/>.

Časopis Ochrana přírody, 2016 [online]. [cit. 1. 2. 2016]. Dostupné z <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/>.

TKÁČIKOVÁ, J., HUSÁK, J. a SPITZER, L. 2013. *Valašské louky a pastviny - Dědictví našich předků*. Valašské Meziříčí: Muzejní společnost ve Valašském Meziříčí, občanské sdružení a Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace. 141 s. ISBN 978-80-87614-14-3.

Možná témata k projektům:

Ohrožená a chráněná zvířata; Chráněné rostliny; Přírodní rezervace – Jalovcová stráň; Odpadky a skládky v přírodě; Třídění odpadu – sklo; Třídění odpadu – plasty; Třídění odpadu – papír; Čistota ovzduší - výfukové plyny; Památné stromy; Čistota vody; Doprava, cesty, dálnice versus příroda; Energie; Použité baterie a elektronika; A podobně.

Pokud žáci navrhnou nějaké nové téma, mohou jej také využít a zpracovat.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (15 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a seznámí je s průběhem dnešní lekce. Na úvod metodou brainstormingu zjistí, kolik žáci vědí o CHKO Bílé Karpaty. Na to naváže pedagog stručnými informacemi nejen o CHKO Bílé Karpaty, ale také ochraně přírody a životního prostředí. Na závěr sdělí žákům náměty pro jejich další práci.
- 2. MOTIVACE (15 minut):** Pedagog rozdělí losem žákům dané okruhy k tématu a předloží jim možnost výběru jakékoliv techniky dle možností výtvarné dílny. Cílem jejich výtvorů bude pomocí jím vytvořených objektů, projektů přivést ostatní k zamyšlení se nad danou problematikou ochrany životního prostředí a sdělit tak ostatním svou myšlenku k předloženému tématu.
Pedagog podotkne žákům úplnou volnost jejich tvorby a navede je k co nejoriginálnějšímu provedení. Doporučí jim si promyslet postup, vytvořit myšlenkovou mapu a návrh. Připomene jim bezpečnost práce v dílně, zvláště nyní ke zvýšené opatrnosti a pozornosti.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (50 minut):** Žáci začínají tvořit své návrhy. Hledají informace a možnosti. Samostatně pracují na svých projektech. Pedagog se snaží po celou dobu dbát na jejich bezpečnost, doporučit jim zdroje informací a poskytnout jim co nejvíce materiálů. Každého se snaží individuálně doprovázet při jeho práci a jeho zvolenou techniku či téma mu vysvětlit a objasnit.
- 4. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si po sobě uklidí svá místa a uloží pomůcky.
- 5. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Pedagog žákům poděkuje za dnešní lekci, namotivuje je k promyšlení si jejich projektů, na kterých budou po další dvě lekce samostatně a nezávazně na sobě pracovat.

STRUKTURA VÝUKY II.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky a provede prezenci. Žáci se pustí do tvorby projektů.

2. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (75 minut):** Žáci tvoří své projekty nezávazně na sobě. Pedagog se jich každého individuálně snaží doprovázet. Připomene jim bezpečnost práce.
3. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pomůcky a své pracovní místo.
4. **ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Pedagog poděkuje žákům za jejich práci a snahu. Nechá komentáře a hodnocení projektů otevřené do další lekce, ve které žáci dokončí své projekty a budou je prezentovat.

STRUKTURA VÝUKY III.:

1. **ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky a provede prezenci. Společně se domluví na rozvržení lekce, aby stihli na závěr své projekty prezentovat.
2. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (60 minut):** Žáci dokončují své projekty. Pedagog dbá na jejich bezpečnost práce a je jim jako pomocný rádce neustále k dispozici.
3. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pomůcky a pracovní místa.
4. **HODNOCENÍ, REFLEXE (15 minut):** Každý žák postupně představí krátce svůj projekt. Popíše postup a techniku, kterou využil a předá ostatním hlavní myšlenku jeho projektu.
5. **ZÁVĚR (5 minut):** Na závěr pedagog zhodnotí práce žáků. Zaměří se na hodnocení postupů a technik, nápaditosti a výstižnosti jejich projektů. Vyzvedne klady a sdělí možnosti, jak příště lépe postupovat a promyslet svůj plán apod. Poděkuje všem za účast a jejich práci. Sdělí jim téma dalšího setkání.

5.12 Téma: Hospodářství

SENO, SLÁMA

CÍL:

Pedagog přivede žáka k formulaci problémů hospodářství podle předložených informací.

Pedagog dopomůže žákovi k reagování na danou hodnotu vyložené práce a úsilí v hospodářství.

Pedagog navede žáka k imitaci při jeho práci na základě vnějších podnětů.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dovede formulovat problémy hospodářství podle předloženým informacím hospodářství.

Žák umí reagovat na hodnotu vyložené práce a úsilí v hospodářství.

Žák je schopen imitace při jeho práci na základě vnějších podnětů.

OBSAH ČINNOSTI:

V lekci o hospodářství žáci dostanou k dispozici kupu sena a slámy, ze kterého budou mít každý za úkol samostatně cokoliv a jakkoliv vytvořit, jen za pomoci sena a pevné nitě, popřípadě doplňků z materiálů dílny. Postupně se tak budou nejprve seznamovat s materiálem a práci s ním. Žáci si budou moci na vlastní kůži vyzkoušet práci se senem a slámou, která může být metaforou pro senoseč a těžkou práci při sečení trávy, skládání a uskladňování sena, kterou lidé podstupovali a někteří ještě podstupují. Tak se také dozví informace o senosečích a jejich významu pro tehdejší lid. Společně zhodnotí význam senosečí pro obyvatele Závřší dnes.

METODY PRÁCE:

Samostatná práce žáků, kritické myšlení

POMŮCKY:

- seno, sláma (získaného darem od místních hospodářů)
- pevné nitě a doplňky z materiálů dílny
- technické pomůcky pro přehrávání krátkého pořadu

TECHNIKY:

Soudobé výtvarné postupy – volná práce s materiálem

ZDROJE, INSPIRACE:

ROESELVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 227-230. ISBN 80-902267-1-X.

POMOCNÉ MATERIÁLY:

Naše tradice. Senoseč, 2012 [televizní pořad]. Česká televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10519120758-nase-tradice/212562260400019-senosec/>.

TKÁČIKOVÁ, J., HUSÁK, J. a SPITZER, L. 2013. *Valašské louky a pastviny - Dědictví našich předků*. Valašské Meziříčí: Muzejní společnost ve Valašském Meziříčí, občanské sdružení a Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace. 141 s. ISBN 978-80-87614-14-3.

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD, MOTIVACE (15 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a rozdá všem na stůl trochu sena a slámy, se kterými se po dobu jeho vyprávění mohou hmatem seznamovat a různě jej tvarovat. Zároveň pustí žákům první půli (prvních deset minut) pořadu *Naše tradice* od České televize právě na téma Senoseč, díky kterému si žáci mohou lépe představit důležitost senoseče pro obyvatele. Společně poté mohou diskutovat o důležitosti senosečí, které na Závřší patřily k jednomu nejpodstatnějších prací pro obživu. Pedagog může žákům položit otázku, jaký význam má senoseč dnes zde na okolí i jinde ve světě. Mohou se také podělit o své zážitky z kosení a skládání sena.
- 2. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (5 minut):** Žáci budou mít za úkol vytvořit volnou technikou jakýkoliv výtvar z předložené kupy sena a slámy. Jako další doplňkový materiál mohou využít pevně nitě a další vybavení dílny jako doplňky. Pedagog žákům připomene zásady bezpečnosti práce.
- 3. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (60 minut):** Žáci samostatně pracují na svých výtvorech.
- 4. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly, především zbytky sena a slámy, a ostatní pomůcky uloží na určená místa.
- 5. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Žáci předloží výtvar na svůj stůl a postupně říkají, co vyrobili a jak postupovali. Poté pedagog slovně ohodnotí jejich výtvary a položí jim otázku: Jak se Vám pracovalo se senem a slámou? Dále s nimi na dané téma diskutuje. Diskutují o materiálech a jeho tvárnosti. Pedagog poděkuje žákům za jejich práci. Žáci si pojmenují své výtvary a uloží do dílny.

5.13 Téma: Užité umění

Část I. – II. ŘEZBÁŘSTVÍ

CÍL:

Pedagog přivede žáka k aplikaci poznatků technik řezbářství do praktické činnosti.

Pedagog dopomůže žákovi k oceňování hodnoty uměleckých řemesel.

Pedagog naučí žáka nápodobě činností technik dle slovního návodu a ukázky.

OČEKÁVÁNÉ VÝSTUPY:

Žák dovede aplikovat poznatky technik řezbářství do praktické činnosti.

Žák je schopen ocenit hodnotu uměleckých řemesel.

Žák umí napodobit činnosti techniky dle slovního návodu a ukázky.

OBSAH ČINNOSTI:

V lekci nás navštíví umělecký řezbář Ondřej Liška, který žákům představí své řemeslo. Představí jim svá díla, techniky a využití řemesla. Povypráví žákům také o svém dědečkovi, který byl jedním z nejznámějších řezbářů na okolí a pro kostel v Brumově vyřezal například celá tajemství růžence.

Řezbář se poté společně s žáky pokusí vytvořit a vyřezat rámy na obrazy. Poskytne žákům menší lipová dřívka, která si osmirkují, vyzdobí a poté z nich vytvoří za pomoci pevného přírodního provázku rám na některý z jejich obrázků. Jako motivy pro řezbu využijí Valašské vzory, které jim řezbář ukáže a představí. Pomůcky pro činnosti (dlátka na vyřezávání) zapůjčí pan Liška ze své dílny. Žáci budou mít k dispozici ještě další lekci na dotvoření svých rámu, popřípadě domalování rámu za použití akrylových barev.

METODY PRÁCE:

Vyprávění, přednáška, napodobování, instruktáž, produktivní metody, samostatná práce žáků

POMŮCKY:

- lipové dřívka, vosk k povrchové úpravě, smirkový papír, dlátka (kozí noha) – vše připravené a zapůjčené od řezbáře
- tužky, akrylové barvy, štětce, kelímky, hadříky, palety

TECHNIKY:

Reliéfní sochařství

STRUKTURA VÝUKY I.:

- 1. ÚVOD (5 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a představí dnešní návštěvu uměleckého řezbáře Ondřeje Lišku, který povede dnešní lekci výtvarné dílny.
- 2. MOTIVACE (15 minut):** Řezbář představí žákům svoji práci a tvorbu, povypráví o svém dědečkovi a o řemeslu uměleckého řezbářství a jeho využití.
- 3. ZADÁNÍ VÝTVARNÉ ÚLOHY (15 minut):** Řezbář zadá žákům úkol: vytvořit z poskytnutého materiálu rámeček na obraz, vyřezat, poté domalovat, valašské motivy a ornamenty na rámeček dle daných předloh a ukázky postupu, který jim pan Liška představí. Pedagog či řezbář seznámí žáky s bezpečností práce.
- 4. VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (45 minut):** Žáci pracují individuálně na svých rámečcích. Řezbář a pedagog je doprovází při jejich práci a jsou jim po celou dobu k dispozici.
- 5. ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly a všechny využívané materiály uloží na svá místa.
- 6. ZÁVĚR, HODNOCENÍ, REFLEXE (5 minut):** Pedagog poděkuje panu Liškovi za vedení lekce. Pan Liška zhodnotí práce žáků a podpoří je k jejich dokončení v další lekci.

STRUKTURA VÝUKY II.:

- 1. ÚVOD (10 minut):** Pedagog přivítá žáky, provede prezenci a společně se ohlédnou za minulou lekcí a návštěvou uměleckého řezbáře. Společnou diskuzí se zamyslí nad využitím řezbářství v dnešní době a také užitečnosti dalších řemesel. Žáci si následně připraví pomůcky a dokončují svůj rámeček, který na závěr hodiny všem představí. Pedagog je upozorní na bezpečnost práce.

2. **VLASTNÍ PRÁCE ŽÁKŮ (60 minut):** Žáci pracují individuálně na svých rámečcích. Pedagog je doprovází při jejich práci a je jim po celou dobu k dispozici.
3. **ÚKLID PROSTORŮ (5 minut):** Žáci si uklidí své pracovní stoly a všechny využívané materiály uloží na svá místa.
4. **HODNOCENÍ, REFLEXE (10 minut):** Všechny rámečky žáci umístí na odkládací stůl v zadní části dílny. Shromáždí se u něj a společně pod vedením pedagoga představí a ohodnotí svá díla. Vyzvednou pozitiva, co se jim podařilo, podle čeho tvořili, co jich nejvíce zaujalo, kde všude by se dala tato technika využít, apod.
5. **ZÁVĚR (5 minut):** Pedagog poděkuje všem za jejich práce, zhodnotí lekce a společně se domluví na využití jejich vytvořených rámečků.

Závěr

Svým bakalářským projektem jsem se snažila krátce představit mou rodnou oblast Závřší a načerpat co nejvíce z jejího přírodního a kulturního bohatství pro náměty výtvarné dílny. Projekt výtvarné dílny prozatím realizován nebyl, jedná se pouze o návrh, avšak věřím, že v budoucnu zrealizován bude.

Projekt výtvarné dílny má za úkol nejen rozvoj tvořivosti, výtvarných dovedností ale také naplnění výchovy mimo vyučování na Základní škole v Nedašově. Projekt výtvarné dílny by obohatil zájmové vzdělávání na škole a zároveň naplnil esteticko-výchovnou oblast zájmových činností, kterých je na škole v malé míře. Zároveň celý projekt výtvarné dílny je obohacím a připomenutím naší kulturně a přírodně rozmanité oblasti Závřší s cílem k jejímu uchování.

Projekt výtvarné dílny je zaměřen na vybrané tematické okruhy, které však nepředkládají veškeré informace a možná témata, a proto by mohl mít i další návaznost a rozšíření o další zajímavá témata a náměty jako jsou křesťanská slavení a obřady, architektura oblasti, hospodářství, řemesla a mnohá další.

Seznam literatury

Literatura:

BABYRÁDOVÁ, H. 2005. *Výtvarná dílna*. Praha: Triton, 289 s. ISBN 80-7254-705-4.

BARTOŠ, F. 1906. *Dialektický slovník moravský. Část II*. Praha: Nákladem České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 566 s.

BOEREE, G. 2006. Personality theories – Erik Erikson. In: *Social-psychology.de* [online]. [cit. 13. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.social-psychology.de/do/pt_erikson.pdf.

CÍCHA, F., NESÁZAL, V. a SURÝ, K. 1987. *Valašský rok na dědině*. Praha: Tomos.

HILSKÝ, V. 1951. Lidová architektura na Valašsku. In *Dolina Urgantina: valašský vlastivědný sborník. V. 1-2*. Velké Karlovice: Valašský krůžek, 48 s.

HOFBAUER, B. 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.

JELÍNKOVÁ, Z., BONUŠ, F. ed. a JEŘÁBEK, R. ed. 1954. Valašské lidové tance [hudebnina]. Praha: SNKLHU.

KÁŇA, J. 1999. *Pověsti, příběhy a zvyky ze staré dědiny*. Uherský Brod: Ateliér umělecko-řemeslného malířství Petr Káňa Návojná ve spolupráci s hotelem Ogar Luhačovice.

KRBA, J. a kol. 2008. *Obyčeje a lidové tradice na Valašsku v rámci církevního a hospodářského roku*. Valašské Meziříčí: Český svaz ochránců přírody.

LANGMEIER, J. a KREJČÍŘOVÁ, D. 1998. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. ISBN 80-7169-195-X.

MAŇÁK, J., ŠVEC, V. 2003. *Výukové metody*. Brno: Paido, edice pedagogické literatury, 219 s. ISBN 80-7315-039-5.

NAŇÁK, A. 2013. *Památky Závřší*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 56 s.

NAŇÁK, A. 2009. *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 104 s.

- OREL, J. 1987. Lidový kroj na Závřší. K 75. narozeninám Vincence Nesázala, posledního krojového krejčíku. In: *Vlastivědný věstník moravský* 39. Dostupné z: http://kramerius.mzk.cz/search/i.jsp?pid=uuid%3Af0251420-9a3a-11e4-94a8-005056827e51#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:bb91ad70-9a82-11e4-a2db-005056825209.
- PÁVKOVÁ, J. a kol. 2008. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 224 s. ISBN 978-80-7367-423-6.
- PEŘINKA, F. V. 1905. *Vlastivěda moravská, II. Místopis Moravy. Val.-Klobucký okres*. Brno: Musejní spolek.
- ROESELVÁ, V. 2001. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 144 s. ISBN 80-7290-058-7.
- ROESELVÁ, V. 1997. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 223 s. ISBN 80-902267-2-8.
- ROESELVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 241 s. ISBN 80-902267-1-X.
- ŘÍČAN, P. 2010. *Psychologie osobnosti. Obor v pohybu*. Praha: Grada, 208 s. ISBN 978-80-247-3133-9.
- ŠOBÁŇOVÁ, P. 2006. *Kapitoly z didaktiky výtvarné výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 92 s. ISBN 80-244-1469-4.
- ŠOTTNEROVÁ, D. 2009. *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. Olomouc: Rubico. ISBN 978-80-7346-096-9.
- ŠTIKA, J. 1973. *Etnografický region Moravské Valašsko, jeho vznik a vývoj*. Ostrava: Profil.
- TÁBORSKÝ, F. 1993. *Rusava – život valašské dědiny*. Vizovice: Lípa. ISBN 80-285-0030-1.
- TOMEŠ, J. 1972. *Masopustní, jarní a letní obyčeje na moravském Valašsku*. Strážnice: Ústav lidového umění, 108 s.
- VÁGNEROVÁ, M. 2012. *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

VALTER, J. 1935. Závřské údolí In: *Uherský Brod - město a okres*. Praha: Národohospodářská propagace Československa, 159 s.

VETTERL, K. 1960. *Lidové písně a tance z Valašskokloboucka: Část II*. Praha: Nakladatelství československé akademie věd, 505 s.

Další prameny:

ČOPFOVÁ, M. 2007. *Sušírny ovoce na Valašsku*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D.

MACHÁČOVÁ, E. 2015. *Velikonoční zvyky a tradice ve Svatém týdnu v oblasti nedašovského Závřší*. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Terézia Gabrhelová.

NOVÁKOVÁ, A. 2013. *Národopisný profil subregionu Závřší*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta.

TALACHOVÁ, R. 2006. *Tradice a zvykosloví Valašska ve výuce na 1. stupni ZŠ*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta.

KÁŇA, P. 2011. *Události roku 1949 ve farnosti Nedašov - případ Půček a spol.* Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Cyrilometodějská teologická fakulta.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2015 [online]. Praha: MŠMT. 142 s. [cit. 1. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf.

MUŽÍK, M. 2015. *Výroční zpráva o činnosti školy - za školní rok 2014-2015*. Nedašov: Základní škola a Mateřská škola Nedašov, příspěvková organizace. 26 s.

NAŇÁK, D. 1985. *Kronika jihovalašského Závřší*. Rukopis.

Internetové zdroje:

Bílé Karpaty, 2016 [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/>.

Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2015. Návojná. In: *Risi.cz* [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=585521>

Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2015. Nedašova Lhota. In: *Risi.cz* [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=585548>

ČERNOCHOVÁ, E. 2010. Původ Návojně - Závřší. In: *Mikroregion-Bojkovsko.cz* [online]. [cit. 6. 2. 2016]. Dostupné z:

<http://www.mikroregion-bojkovsko.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=106329>.

Nedašov, 2008 [online]. [cit. 6. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.nedasov.cz>.

Nedašova Lhota, 2016 [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.nedasovalhota.cz>.

Redakce Zlínského deníku, 2016. Obec plná sportovců i krásná příroda, to je Nedašov. In: *Zlínský deník.cz* [online]. [cit. 3. 3. 2016]. Dostupné z:

http://zlinsky.denik.cz/zpravy_region/nedasov-obec-plna-sportovcu-20160222.html.

ZŠ a MŠ Nedašov, 2008. [online]. [cit. 1. 2. 2016]. Dostupné z: <http://zsnedasov.webnode.cz>.

Valašské Klobouky, 2016. [online]. [cit. 1. 2. 2016]. Dostupné z: <http://valasskeklobouky.cz/>.

Zdroje, inspirace a pomocné materiály k činnostem výtvarné dílny:

Literatura:

BABYRÁDOVÁ, H. 2005. *Výtvarná dílna*. Praha: Triton, s. 220-221. ISBN 80-7254-705-4.

KÁŇA, J. 1999. *Pověsti, příběhy a zvyky ze staré dědiny*. Uherský Brod: Ateliér umělecko-řemeslného malířství Petr Káňa Návojná ve spolupráci s hotelem Ogar Luhačovice.

NAŇÁK, A. 2013. *Památky Závřší*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 56 s.

NAŇÁK, A. 2009. *Kostel Nanebevzetí Panny Marie a farnost Nedašov 1909-2009*. Nedašov: Římskokatolická farnost, 104 s.

NEDVĚDOVÁ, Z. a ZATLOUKALOVÁ, I. 2000. *Výtvarná tvorba*. Olomouc: Rubico, s. 46-48. ISBN 80-85839-46-6.

OREL, J. 1987. Lidový kroj na Závřší. K 75. narozeninám Vincence Nesázala, posledního krojového krejčího In: *Vlastivědný věstník moravský, ročník XXXIX.*, Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, s. 160 – 175. ISSN 0323-2581. Dostupné z: http://kramerius.mzk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:f0251420-9a3a-11e4-94a8-005056827e51#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:bb91ad70-9a82-11e4-a2db-005056825209.

PARRAMÓN, M. J., 1995. *Jak kreslit*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-045-7.

PARRAMÓN, J. M., 1995. *Jak kreslit: historické pozadí, materiály a pomůcky, techniky a postupy, teorie a praxe umění kresby*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-045-7.

PARRAMÓN, M. J., 1995. *Jak nakreslit lidské tělo*. Praha: Svojtka a Vašut, 112 s. ISBN 80-7180-022-8.

PARRAMÓN, M. J. 1996. *Jak nakreslit portrét a hlavu*. Praha: Svojtka a Vašut, 111 s. ISBN 80-7180-026-0.

PARRAMÓN, J. M. a QUESADA J., 2001. *Jak malovat krajinu akvarelem*. Praha: Jan Vašut. ISBN 8072362437.

ROESELVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, s. 231. ISBN 80-902267-1-X.

SANMIGUEL, D. 2003. *Jak malovat akrylovými barvami: technika a praxe*. Praha: Vašut nakladatelství. ISBN 8072362879.

TKÁČIKOVÁ, J., HUSÁK, J. a SPITZER, L. 2013. *Valašské louky a pastviny - Dědictví našich předků*. Valašské Meziříčí: Muzejní společnost ve Valašském Meziříčí, občanské sdružení a Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace. 141 s. ISBN 978-80-87614-14-3.

Další prameny:

NOVÁKOVÁ, A. 2013. *Národopisný profil subregionu Závřší*, diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, pedagogická fakulta.

Internetové zdroje:

Bílé Karpaty, ochrana přírody, 2016 [online]. [cit. 1. 2. 2016]. Dostupné z <http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/>.

Cimbálová muzika Vincúch, 2014. CM Vincúch - Eště si já. In: *Youtube.com* [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=se_Swf7-68M.

Časopis Ochrana přírody, 2016 [online]. [cit. 1. 2. 2016]. Dostupné z <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/>.

Časopis Rozmarýna, 2003. Stůl s mozaikou. In: *Časopis-Rozmarýna.cz* [online]. [cit. 11. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.casopis-rozmaryna.cz/index.php?rid=clanek&clid=24>.

ČSOP Kosenka, 2013 [online]. [cit. 24. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.kosenka.cz/>.

Farnost Nedašov, 2015 [online]. [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z: <http://ananak.wix.com/farnostnedasov>.

Farnost Nedašov, 2015. Báseň/píseň Valašský Hostýnek. In *Ananak.wix.com* [online]. [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z: [file:///C:/Users/bagr/Downloads/Valassky%20Hostynek%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/bagr/Downloads/Valassky%20Hostynek%20(4).pdf).

Farnost Nedašov, 2015. Historie farnosti. *Farnost Nedašov* [online]. [cit. 21. 1. 2016]. Dostupné z: <http://ananak.wix.com/farnostnedasov#!historie-farnosti>.

FLOREŠ S. 2013. Z Nedašova až na ministerstvo – rozhovor s panem Fojtíkem. In: *NašeValašsko.info* [online]. [cit. 2. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.nasevalassko.info/zpravodajstvi/rozhovory/item/939-z-nedasova-az-na-ministerstvo.html>.

Fueled by Ramen, 2012. Fun.: Some Nights [Official video]. In: *Youtube.com* [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qQkBeOisNM0&nohtml5=False>.

Kimball, R. 2008. Landscape Painting - "A Calm River". In: *Youtube.com* [online]. 26. 11. [cit. 5. 2. 2016]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Hd6WbS_7ouk.

Naše tradice. Senoseč, 2012 [televizní pořad]. Česká televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10519120758-nase-tradice/212562260400019-senosec/>.

Po stopách třetího odboje - Vzpoura na konci světa, 2011 [televizní dokument]. Česká televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10314845897-po-stopach-tretiho-odboje/411235100221006-vzpoura-na-konci-sveta/titulky>.

That ' s Music, 2009. Mozart - Rondo Alla Turca (Orchestra). In: *Youtube.com* [online]. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=se_Swf7-68M.

Seznam příloh

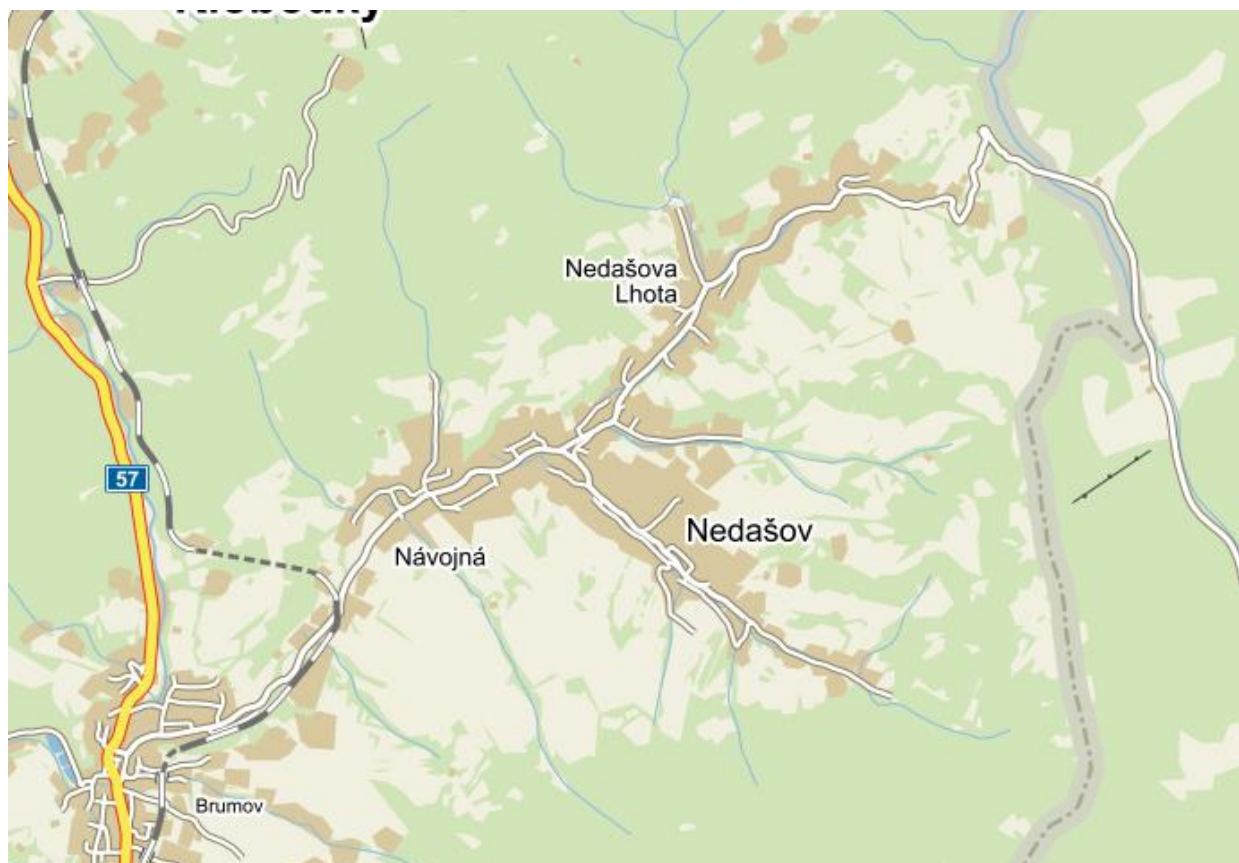
Příloha č. 1 Mapa Závřší

Příloha č. 2 Seznam pomůcek

Příloha č. 3 CD s fotografiemi k daným tématům a aktivitám

Příloha č. 1

Mapa Závřší

Zdroj: Mapy.cz

Příloha č. 2

Seznam základních pomůcek výtvarné dílny:

Zde je přiložen seznam základních pomůcek výtvarné dílny. Další nákup pomůcek záleží na finanční podpoře oslovených složek. Tento základní rozpis je vytvořen pro plnou kapacitu, tedy 20 žáků.

Tabulka č. 4

Základní pomůcky	Počet	Cena za kus (Kč)	Cena (Kč)
Kreslicí kartony formátu: A2	100	3,60	360
Kreslicí kartony formátu: A3	100	2,78	278
Kreslicí kartony formátu: A4	100	1,34	134
Balící papír Eko 90 x 135 cm	2	31	62
Načrtník A4 40 listů	20	21,70	434
Tužka školní grafitová č. 1	20	2,88	57,60
Tužka školní grafitová č. 2	20	2,88	57,60
Souprava značkovačů se štětcovými hroty 6 ks	1	51	51
Fixy 12 barev	1	74	74
Lepicí tyčinka Kores 8 g	10	18,90	189
Lepicí páska 12 mm x 66 mm	2	11	22
Lepicí páska 38 mm x 66 m	1	19,10	19,10
Temperová barva 250ml barva: bílá, žlutá, modrá, červená, zelená, černá	6	80	480
Temperové barvy - sada 10 odstínů	5	99,90	499,50
Vodové barvy Koh-i-noor	20	39	780
Prstové barvy Dedi Kolor 4 x 150 ml	1	214	214
Sada štětců kulaté + ploché	10	32	320
Křída umělecká 5,6 rudka hnědá	3	24,20	72,60
Křída umělecká 5,6 sepie hnědá	3	39,50	118,50
Křídý prашné umělecké KOH-I-	20	40,70	814

NOOR 6 ks			
Akrylová barva LUKAS barva: bílá, černá, modrá, červená, žlutá, zelená	6	85	510
Pastelky v laku - Progresso 12 ks	3	76	228
Pastelky 18 ks	1	153	153
Pastelky 6 ks	3	64,50	193,50
Lepidlo Herkules 130 g	2	42	84
Tuha grafitová technická HB	1	33,80	33,80
Pryž měkká	10	2,06	206
Přírodní hlína - terracotta (samotvrdnoucí) 0,5 kg	10	66	660
Tuš černá	20	12,60	252
Barvy na textil - sada 6 x 20 ml	1	245	245
Fixativ ve spreji, 300 ml	2	114	228
Měděný drátek, 15 m	3	79	237
Jehly	1	20	20
Nitě (pevnější)	3	50	150
Houbičky (10 ks)	1	15	15
Bílé dlaždice 1,5 m ²	1	300	300
Balení univerzálního silikonu Makroflex	1	150	150
Bílá spárovací hmota 2 kg	1	70	70
Přírodní provázek	3	40	120
		Celkem asi	8893 Kč

Pomůcky získané dary a společným sběrem:

- Lipové dřívka, vosk k povrchové úpravě, smirkový papír, dlátka (kozí noha) - vše připravené a zapůjčené od řezbáře.
- Seno, sláma - získaného darem od místních hospodářů.
- Druhy látek, vyřazené oblečení, různé druhy materiálů a doplňků, provázky, bavlnky a příze, knoflíky, nášivky apod.
- Velkou překližku (tenkou dřevotřískovou desku) na mozaiku.

Pomůcky ze zásob výtvarného kabinetu a zásob školy:

- Technické pomůcky pro přehrávání krátkého pořadu, písni a k promítání; Fotoaparát; Hudební nástroje zapůjčené z hudební školy
- Tvrdé podložky; Židličky do terénu; Zbytky starých pomůcek a materiálů výtvarného kabinetu; Špachtle; Kyblík; Kladívko a pevnou desku; Tavné pistole; Redispera s násadami; Nůžky; Čistící hadry; Ořezávátka; Štětce, velké štětky; Barevné papíry (zbytky); Zbytky starých pomůcek a materiálů výtvarného kabinetu.